

INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI

KRIMINALITA V ROCE 2002

Sborník statí pracovníků IKSP a časové řady vybraných ukazatelů kriminality

**Autoři: PhDr. Alena Marešová
Ing. Vladimír Baloun
PhDr. Martin Cejp, CSc.
PhDr. Milada Martinková, CSc.
Ing. Drahuše Kadeřábková**

Tento text neprošel jazykovou korekturou
a je určen pro studijní účely.

Neprodejné

Praha 2003

ISBN 80-7338-020-X

© Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Obsah	Strana
Úvod	4
Kriminalita v roce 2002 (z pohledu statistik Policie ČR) PhDr. Alena Marešová	6
Kvantifikace statistických jevů (religiozita obyvatelstva krajů-VÚSC) a jejich dopad na kriminalitu Ing. Vladimír Baloun	27
Organizovaný zločin v České republice v letech 1993-2002 PhDr. Martin Cejp, CSc.	43
Výskyt hospodářské trestné činnosti v roce 2002 Ing. Drahúše Kadeřábková	76
Oběti trestné činnosti v České republice v roce 2002 PhDr. Milada Martinková, CSc.	89
Resume: Kriminalita v roce 2002 Summary: Criminality 2002	122
PhDr. Alena Marešová Překlad: Marta Holeková	
Přílohy 1 – 7	128
Příloha č. 1: Celková kriminalita v ČR od roku 1993 – tabulka	
Příloha č. 2: Trestná činnost v ČR v roce 2002 podle policejního územního členění – tabulka	
Příloha č. 3: Trestná činnost v Praze podle jednotlivých obvodů za rok 2002 – tabulka s komentářem	
Příloha č. 4: Kriminalita posledních 10 let z pohledu statistik orgánů činných v trestním řízení – tabulka	
Příloha č. 5: Přehled počtu spáchaných vražd a pokusů vražd na území ČR od roku 1974 – tabulka	
Příloha č. 6: Přehled o počtu spáchaných loupeží od roku 1973 – tabulka	
Příloha č. 7: Srovnání počtu vězněných osob v jednotlivých evropských státech a vybraných mimoevropských státech v poměru k počtu tam trvale žijících obyvatel za období 1996-2002 - tabulka	

Úvod

Předkládaný sborník je již sedmým v pořadí v edici studií IKSP zabývajících se stavem kriminality v konkrétním roce. Již tradičně obsahuje statě pracovníků IKSP věnované jednak kriminalitě v ČR v minulém roce obecně, jednak vybraným kriminologickým tématům. Základním zdrojem všech kvantitativních údajů obsažených ve sborníku jsou dostupné materiály a statistiky Policie ČR, Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR.

Úvodní článek vedoucí autorského kolektivu sborníku je, jako vždy, především komentářem ke statistickým údajům publikovaným Policejním prezidiem ČR v podobě standardních ročních statistických sestav Odboru systémového řízení a informatiky a Kapesní ročenky kriminality v ČR 2002, vydávané též tímto odborem. Na úvodní článek navazují v závěrečné části studie publikované tabulky a několik grafů ilustrujících jednak tvrzení obsažená v jednotlivých statích (většina tabulek a grafů je však přímo obsažena v jednotlivých člancích), jednak současně navazujících svým obsahem na údaje obsažené v předešlých sbornících věnovaných kriminalitě údaji za rok 2002.

Stat' ing. Balouna je v tomto roce koncipována jako další z fragmentů statistické kvantifikace kriminogenních faktorů (první část se věnovala vlivu chudoby, resp. nezaměstnanosti, druhá se zabývala vlivem hustoty osídlení).

Dr. Cejp se již tradičně zabývá problematikou organizovaného zločinu: jeho stavem a vývojem.

Ing. Kadeřábková se ve svém příspěvku zaměřeném na hospodářskou kriminalitu věnuje jednak současnému výskytu hospodářské trestné činnosti a jeho odlišností od minulého vývoje, jednak vybraným případům trestně stíhaných hospodářských kriminálních aktivit.

Dr. Martinková, jejímž předmětem pracovního zájmu jsou oběti trestné činnosti, ukazuje dopad především majetkové a násilné kriminality na naše obyvatele, projevující se zvyšujícím se počtem postižených obětí.

Již v úvodu upozorňuji, že přílohy uvedené na konci studie, jejichž vnější podoba vytváří představu o kontinuálním vývoji statistických údajů v čase, bez doprovodných poznámek o radikálních změnách ovlivňujících údaje v jednotlivých srovnávaných letech, by mohly mechanickou interpretací vést ke značně zkresleným závěrům. Proto apeluji na opatrné zacházení s číselnými údaji a varuji před účelovým využíváním statistik bez poučeného komentáře.

Marešová

Kriminalita v roce 2002

(především z pohledu statistik Policie ČR)

PhDr. Alena Marešová

Navazuji na svůj komentář ke stavu kriminality v roce 2001, publikovaný ve sborníku v roce minulém, v závěru kterého jsem tvrdila, že rok 2002 bude pro odhad dalšího vývoje kriminality založeného na srovnání statistických údajů z let minulých rokem 0. A teď jsem na rozpacích: mohu po roce pravdivost svého názoru potvrdit ? A konstatuji, že bohužel nejsem schopna na tuto otázku jednoznačně odpovědět.

Moje loňské tvrzení bylo totiž založeno především na odhadu důsledku novelizace trestního zákona, konkrétně § 89 odst. 11 tr.zákona¹. Tímto ustanovením byl nově vymezen pojem **výše škody**, která je nejdůležitějším kritériem pro odlišení trestných činů od korespondujících přestupků i pro rozhodnutí o použití okolností podmiňujících vyšší trestní sazbu. Od účinnosti novely (1.1.2002) měla být hranice výše jednotlivých škod vyjádřena pevnými finančními částkami přímo v trestním zákoně. Škoda nikoli nepatrná měla být stanovena částkou nejméně 5 000 Kč (do konce roku 2001 to bylo 2 000 Kč). Z tohoto pohledu měla mít novela od počátku roku 2002 zásadní význam v oblasti postihu majetkových a některých hospodářských trestných činů. Protože podíl majetkových trestných činů na evidované kriminalitě je největší, znamená to, že změny v počtech těchto trestných činů podstatně ovlivňují celkovou policií evidovanou kriminalitu. V případě zvýšení hranice pro označení určitých úmyslných skutků projevujících se způsobením škody právnické či fyzické osobě (především krádeží) jako trestných činů, se dá předpokládat, že dojde k poklesu jejich počtu.

¹ provedeno novelou trestního zákona a trestního řádu č. 265/2001 Sb.

Názor o poklesu kriminality vycházel z poznatku, že značná část krádeží je krádežemi se škodou tzv. nepatrnou (drobné kapesní krádeže, krádeže věcí z aut, krádeže v bytech, krádeže použitých mobilů, jízdních kol, mnoho krádeží vloupáním apod.), tj. způsobená škoda je menší než 5 tis.Kč. Pachateli majetkové kriminality, u které způsobená škoda obvykle nedosahuje stanovené výše škody nikoliv nepatrné, jsou zpravidla děti, mladiství, ženy, bezdomovci, narkomani apod. A tyto krádeže, jak jsem původně předpokládala, nebudou po očekávané novelizaci již, až na výjimky, trestným činem, tj. nebudou zahrnuty do statistik o kriminalitě. Výjimku, svým počtem nezanedbatelnou, by však činily trestné činy majetkové, příp. hospodářské, kde způsobená škoda je sice nižší než škoda nikoliv nepatrná, ale které spáchal recidivista (osoba, která byla za takový čin v posledních letech odsouzena).

Avšak u trestného činu krádeže (§ 247 tr.zák.) bylo v novém znění uvedeno, že **bez ohledu na výši škody je krádež trestným činem, jsou-li tu okolnosti zvyšující nebezpečnost jednání nebo pachatele** uvedené pod písmeny b) až e) paragrafu 247.

Pod písmenem b) pak je uvedeno, že krádež je trestným činem bez ohledu na výši škody, **pokud čin byl spáchán vloupáním** (pojem vysvětlen v § 89 odst. 14 tr.zák.), přičemž vloupáním je i většina krádeží věcí z aut.

Pod písmenem c), **pokud se pachatel pokusí bezprostředně po činu uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí** (jestliže násilí nebo pohrůžka následují až po odcizení věci.) - tj. nejde o loupež.

Pod písmenem d), **pokud čin je spáchán na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě** (věci, které má někdo např. v kapse, v kabelce, kufru apod., též např. při cestování ve veřejném dopravním prostředku apod.) **Jde zejména o tzv. kapesní krádeže.**

Pod písmenem e) **pokud byl pachatel za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.**

Z výše uvedeného znění jednoznačně vyplynula snaha zákonodárců zabránit beztrestnosti pachatelů určitých druhů pouliční kriminality a vloupání, a to bez ohledu na to, že způsobená škoda v jednotlivých případech může být nepatrná.

Důsledkem právě takové úpravy však bylo i to, že očekávaný pokles kriminality se nekonal, konkrétněji, že zdaleka nebyl tak výrazný, jak jsem očekávala a vztahoval se především na trestnou činnost páchanou tzv. prvopachateli, především z řad dětí a mladistvých.

Ty trestné činy, které novelizace přesunula z oblasti celostátně evidované kriminality do oblasti přestupků proti majetku, nebyly tak početné a především se jednalo o krádeže v obchodech (proto se asi zvýšila neadekvátnost zásahu bezpečnostních služeb obchodů), krádeže v bytech (pokud nejde o vloupání do bytu) a krádeže v rodině (časté např. u narkomanů, když potřebují získat prostředky na nákup drog).

Policie trestné činy, které nedosáhly hranice 5 000 Kč (včetně výše uvedených), vykazuje nyní v evidované kriminalitě mezi trestnými činy se škodou nepatrnou. Pro obecnou představu uvádím i některé statistické údaje: v roce 2002 např. policie evidovala cca 50 tis. trestných činů krádeží se škodou nepatrnou a cca 4 tis. hospodářských trestných činů. Krádeží se škodou nikoliv nepatrnou (tj. vyšší než 5 tis.Kč) pak v roce 2002 evidovala 110 tis. (v roce 2001 to bylo 125 tis. trestných činů se škodou vyšší než 2 tis.Kč). **Celkový počet evidovaných trestných činů označovaných jako majetková kriminalita zůstal v roce 2002 téměř totožný s počtem v roce 2001.** Rozdíl činí zanedbatelných cca 400 trestných činů.

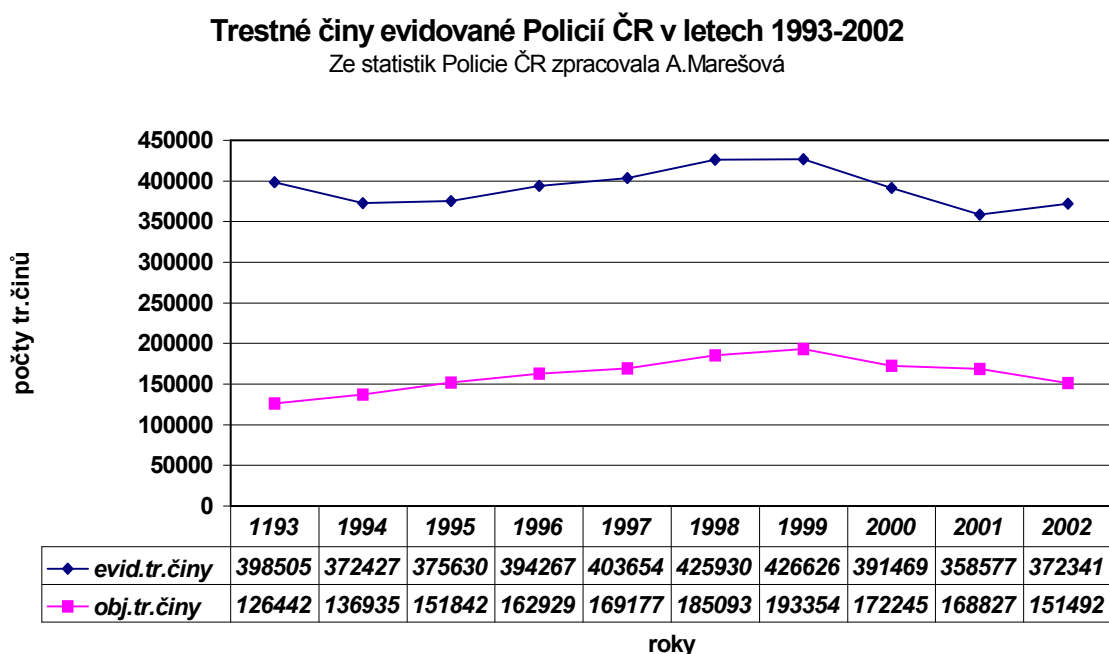
Kromě výše zmiňované novely došlo ještě k další změně, jejíž dopad na statistiku evidované kriminality je těžko zjistitelný. Počátkem roku 2002 Policie ČR změnila vykazování kriminality: na rozdíl od minulých let začala vykazovat úkony trestního řízení včetně těch případů, kdy nebyla stanovena trestně právní kvalifikace.²

Graf 1 ukazuje vývoj policií evidované kriminality včetně tzv. objasněných trestných činů za poslední desetiletí.

Pokud jde o objasněné trestné činy, upozorňuji, že vhodnější by bylo používat označení „ policií evidované trestné činy, u kterých byl pachatel znám či zjištěn“.

Na grafu 1 lze dokladovat, že k očekávanému poklesu všech evidovaných trestných činů v roce 2002 ve srovnání s rokem 2001 opravdu nedošlo. Novela trestního zákona tak jen částečně splnila očekávané, tj. podíl majetkové trestné činnosti ve struktuře kriminality roku 2002 se ve srovnání s rokem předchozím sice snížil (o 3% - viz graf 3), ale celkový nárůst kriminality byl takový, že tento pokles byl kompenzován zvýšením počtu jiných trestných činů. Nejednalo se však o výrazné navýšení, ale jen o cca 14 tis. trestných činů. Z toho: cca 4 tis. představovalo zvýšení počtu evidovaných hospodářských trestných činů a 10 tis. zvýšení počtu trestných činů označovaných policií jako ostatní a zbývající kriminalita. Konkrétně se jednalo o nárůst trestných činů sprejství, maření výkonu úředního rozhodnutí, trestné činy v dopravě a trestný čin zanedbání povinné výživy.

Graf 1

² srov. Kapesní ročenka kriminality v ČR 2002, Policejní prezidium, Odbor systémového řízení a informatiky, 2003, str. 4

Jednoznačně očekávaným jevem bylo pokračování **snižování objasněnosti** evidované kriminality, tj. snižování podílu objasněných trestných činů, a to z cca 47 % v roce 2001 **na 41 % v roce 2002**. Především se tak stalo „zásluhou“ Prahy. Tj. územního celku s radikálně nejvyšším výskytem kriminality ze všech sledovaných oblastí.

Snižování objasněnosti lze komentovat také tak, že stále větší počet trestných činů zůstává neobjasněn, stále více pachatelů neobjasněných trestných činů zůstává nepotrestáno a trestná činnost tak zůstává značně lukrativním zdrojem zisků s nepříliš velkým rizikem dopadení a trest za spáchaný zločin tak postupně přestává být skutečnou hrozbou pro zločince a generální prevencí pro mladé potenciální pachatele.

Nejvyšší objasněnosti bylo dosaženo na území bývalého Jihočeského kraje, který má také nejnižší nápad trestné činnosti: bylo zde objasněno více než 53 % evidovaných trestných činů. Druhé nejvyšší objasněnosti bylo dosaženo na území bývalého Severomoravského a Severočeského kraje, kde nadpoloviční část evidovaných trestných činů patřila mezi trestné činy objasněné. Dodatečně (z minulých let) bylo v roce 2002 objasněno cca 3 000 trestných činů.

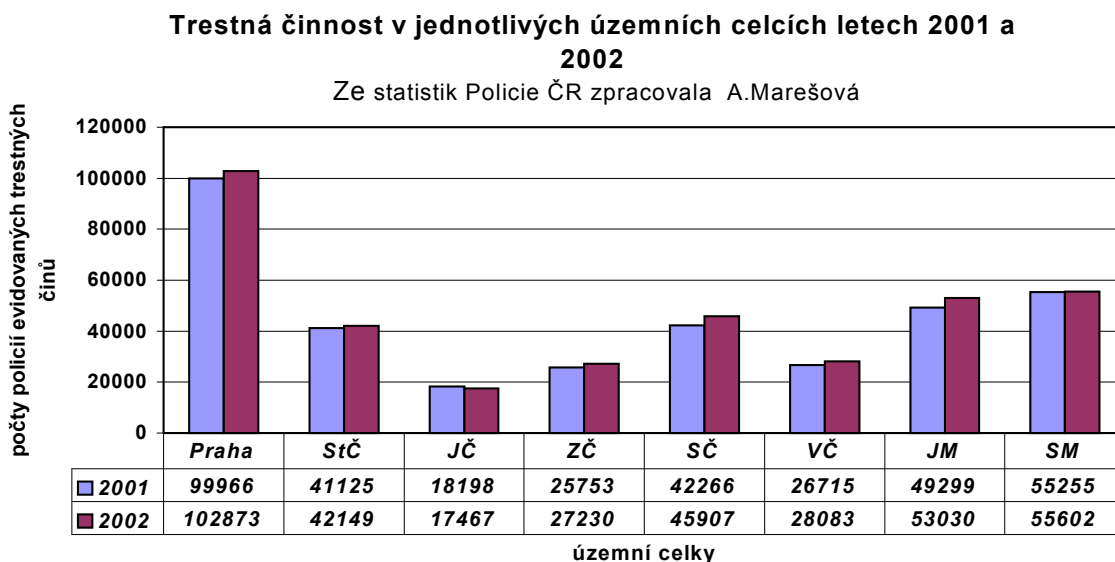
Graf 2 je věnován změnám v kriminalitě v jednotlivých územních celcích. Pro srovnání bylo použito naposled staré územní členění. **Výrazné změny v územním rozložení kriminality se v roce 2002 nekonaly.** Z grafu je zjevné, že k nevelkému navýšení počtu trestných činů došlo zhruba stejnoměrně ve všech územních celcích s výjimkou území bývalého Jihočeského kraje.

Kriminalita v Praze se počtem zde spáchaných trestných činů opět, jako v roce 2000, přehoupla přes hranici 100 tis. a Praha tak zůstává tradiční „baštou českého zločinu“.

Pokud jde o **nárůst počtu trestných činů ve srovnání s rokem předchozím**, tak je Praha až na třetím místě a nárůst ve výši cca 3 tis. trestných činů byl ovlivněn především zvýšením počtu krádeží tzv. prostých. **První místo drží území bývalého Jihomoravského kraje:** + cca 4 tis. trestných činů „díky“ zvýšení počtu vloupání, krádeží prostých a hospodářské trestné činnosti a **druhé místo patří území bývalého Severočeského kraje,** též zásluhou zvýšení počtu vloupání a počtu hospodářských

restných činů. Území bývalého Severomoravského kraje, přesto, že počtem evidovaných restných činů obhájilo druhé místo za územím Prahy (Praha – 103 tis., SM – 56 tis.tr.chinů) se v roce 2002 vyznačovalo nejmenším nárůstem evidované kriminality. Způsobil to výrazný pokles krádeží prostých ve srovnání s rokem předchozím. Zdá se, že pachatelé této restné činnosti se přemisťují za lepší obživou do Prahy, příp. na Jižní Moravu, protože předpoklad, že již nekradou, je k neuvěření.

Graf 2

Z pohledu stavu celkové kriminality, lze rok 2002 nahlížet jako rok nevýrazný. Policie evidovala v roce 2002 celkem **372 341 restných činů**, což představovalo zanedbatelný nárůst ve srovnání s rokem předchozím. Z evidovaných restných činů

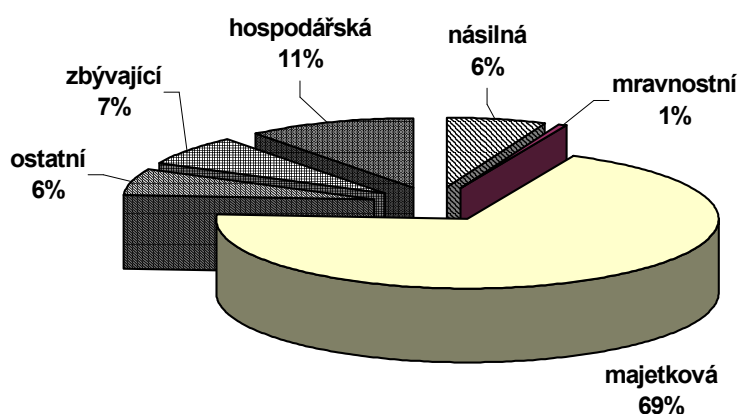
bylo **151 492 tzv. objasněných**, což bylo o 15 335 méně než v roce předchozím. Včetně dodatečně objasněných řešila policie 154 437 tr.činů, jejichž pachatel byl znám či zjištěn. **Na 1000 obyvatel tak bylo v České republice evidováno policií 36 trestných činů, přičemž v Praze to bylo 86 trestných činů.** Tomu odpovídá podíl Prahy na výši kriminality, který představuje 28 %. Objasněnost trestných činů v Praze naopak klesla. **Celkem tři čtvrtiny trestných činů spáchaných v Praze v roce 2002 zůstalo neobjasněno**, což lze komentovat i tak, že značná většina trestných činů spáchaných v průběhu roku na území Prahy se pachatelům vyplatila. U majetkové kriminality bylo objasněno v Praze totiž jen 13 % evidovaných trestných činů. A když připočteme, že větší část trestných činů s menší škodou zůstala latentní (část obětí tuzemských a zahraničních policií trestný čin vůbec nehlásí), tak drobná kriminalita je zde jedním z nejvýnosnějších a bezrizikových zaměstnání. Je zjevné, že Praha je mj. stále centrem kriminální turistiky a dosud uplatňovaná protiopatření jsou bezzubá. Nejvyšší počet trestných činů byl v Praze v absolutních číslech spáchán v Praze 4, s ohledem na počet trvale hlášených obyvatel pak již tradičně v turistickém centru: v Praze 1.

Trestnou činností **způsobená škoda** poklesla v roce 2002 o cca 12 miliard ve srovnání s rokem 2001 a činila **43 miliard Kč**, ale protože je to údaj, který bez hlubšího komentáře je zcela bezcenný, není v předchozích ročenkách ani zde komentován.

Graf 3 znázorňuje strukturu kriminality v minulém roce. Kromě toho, že, jak již bylo výše uvedeno, ukazuje snížení podílu majetkové trestné činnosti se srovnání s rokem 2001, současně ukazuje, že se tak stalo ve prospěch zvýšení podílu hospodářské, zbývající a ostatní kriminality, což bylo též již výše uvedeno a zpřesněno.

Graf 3

Struktura kriminality v roce 2002
Ze statistik policie ČR zpracovala A.Marešová

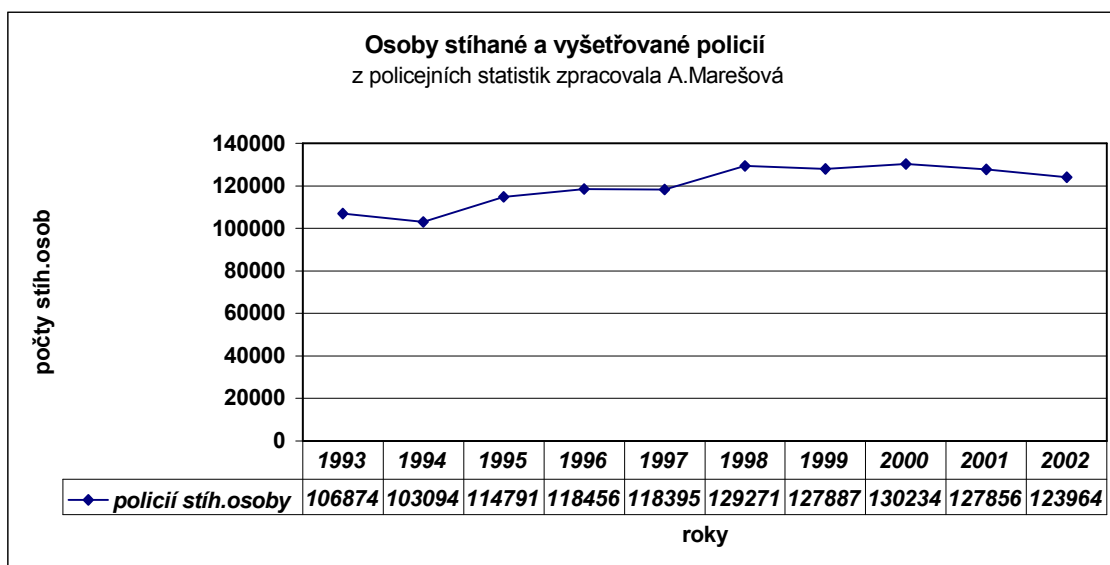

Další dva grafy ukazují počty známých pachatelů, tak jak je za rok 2002 uvádí jednak statistika Policie ČR, jednak statistika Ministerstva spravedlnosti ČR. V prvním případě se jedná o **osoby stíhané a vyšetřované policií**, tj. osoby na které byl vyhotoven formulář o známém pachateli – jsou to všichni známí pachatelé včetně osob mladších 15 let a osob, jejichž stíhání bylo v průběhu vyšetřování zrušeno, ať už z důvodu, že se nejednalo o trestný čin, či že nebyly potvrzeny jako pachatelé apod. Ve

druhém případě to jsou stíhané osoby evidované ve statistikách státních zastupitelství a soudů – osoby, jejichž trestní stíhání vedené podle § 160 trestního řádu bylo ve sledovaném roce ukončeno. Dále to jsou obžalované osoby, tj. osoby na něž byla podána obžaloba podle § 176 trestního řádu a odsouzené osoby, tj. osoby v tom roce pravomocně odsouzené.

Vzhledem k tomu, že v trestním řízení není užíváno jednotné označení osob ani případů, část osob v jednotlivých souborech orgánů činných v trestním řízení se překrývá, část nikoliv: v ročních statistikách justice jsou tak i pachatelé, kteří spáchali trestný čin v minulém období a již figurují v předchozích statistikách policie či pachatelé, kteří budou odsouzeni až v roce následujícím a objeví se ve statistikách soudních až za rok. Podíl těchto skupin nelze bez ztotožnění osob nebo případů zjistit.

Graf 4

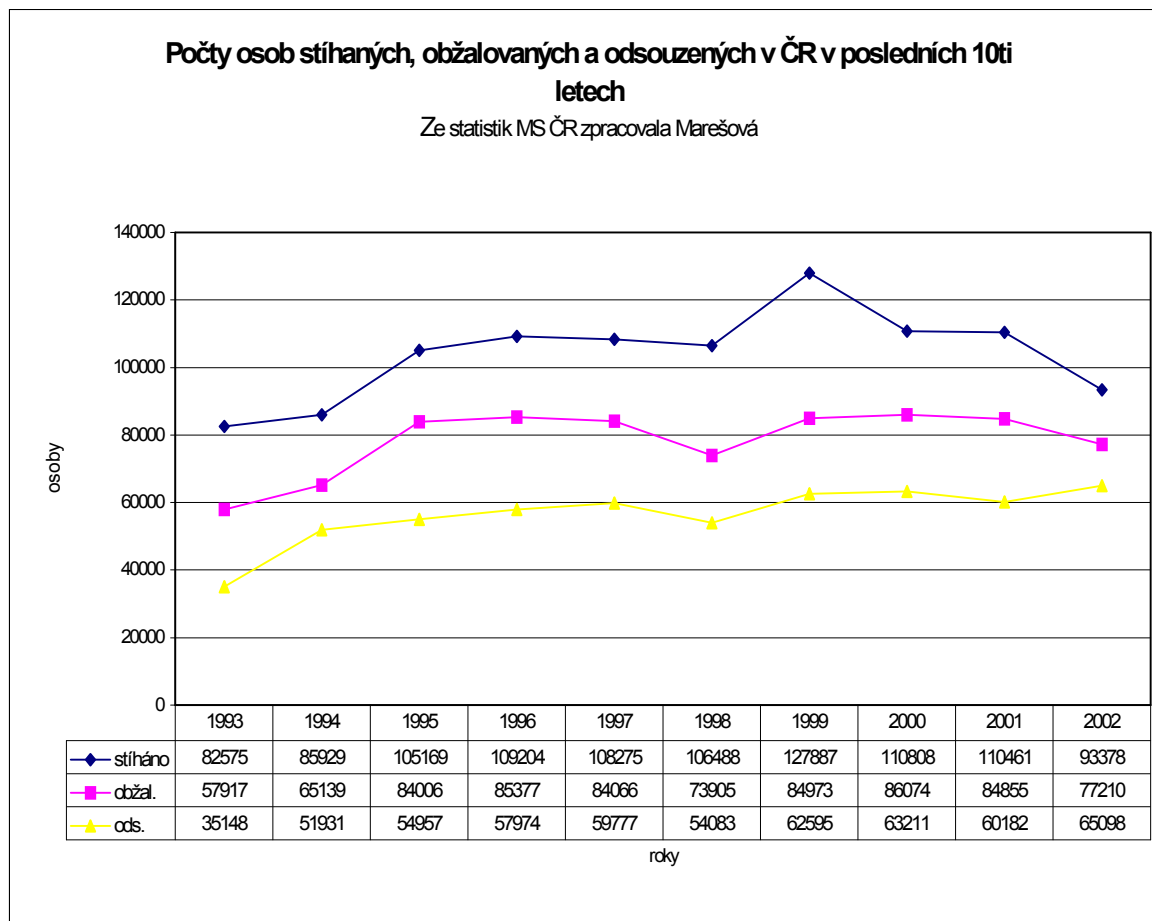
Graf 4 ukazuje vývoj policií stíhaných a vyšetřovaných osob, tzv. známých pachatelů, za trestné činy z té části evidované kriminality v roce 2002, která je označována jako objasněná kriminalita. **V roce 2002 tak bylo cca 124 tis. pachatelů stíháno a vyšetřováno za spáchání cca 154 tis. trestných činů** (včetně dodatečně

objasněných s dodatečně zjištěným pachatelem). Přepočítáno na počet obyvatel ČR bylo v roce 2002 Policií ČR stíháno a vyšetřováno **12 osob z 1 000 obyvatel**.

Z celkového počtu 123 964 evidovaných pachatelů bylo **15 392 žen, což představuje 12,4 % a 6 238 cizinců, což představuje 5 % ze všech známých pachatelů**. Ve srovnání s rokem 2001 počet známých pachatelek a počet pachatelů-cizinců stagnoval.

Další graf umožňuje srovnání vývoje počtu stíhaných, obžalovaných a odsouzených, tak jak byly tyto počty postupně publikovány v ročence kriminality každoročně vydávané Ministerstvem spravedlnosti ČR. Graf ukazuje, že v roce 2002 došlo k radikálnímu poklesu počtu stíhaných osob - poprvé od roku 1994 pod hranici 100 000 osob. Zhruba totéž platí o počtu obžalovaných osob, kde počet obžalovaných poklesl pod hranici 80 tisíc. Výjimkou co do počtu obžalovaných byl rok 1998, kdy amnestie též výrazně srazila počet obžalovaných pod 80 tis. osob. **Počty odsouzených osob za trestné činy jsou však naopak nejvyšší za námi sledované období 16ti let.**

Graf 5

Důležitou charakteristikou kriminální populace jsou údaje o jejím věkovém složení. Následující graf potvrzuje, že **kriminalita zůstává doménou mladých lidí, protože více než polovinu evidovaných trestných činů páchají osoby mladší 30 let.** Také latentní kriminalita je, dle kvalifikovaných odhadů, páchána převážně mladšími pachateli. S ohledem na zvyšující se podíl recidivistů mezi pachateli, lze tak odvodit, že mladší věk pachatelů je stále častěji v souběhu s jejich větší kriminální zkušeností.

Trestná činnost páchaná osobami s kriminální zkušeností je přitom samostatnou, značně vágně formulovanou a popisovanou částí kriminality a kriminálních pachatelů. Přesto, že označení je jednotné – **recidiva a recidivisté**, každá složka orgánů činných v trestním řízení si pod těmito pojmy představuje něco trochu jiného. Nejčastěji a v nejširším slova smyslu těchto slov užívají policisté. Dříve uváděli, že recidivistou je každý, kdo se opakovaně dopustil úmyslného trestného činu, nyní, že každý, kdo byl za úmyslný trestný čin pravomocně odsouzen (jde o právní pojetí recidivy na rozdíl od pojetí kriminologického či penologického). Zda změně tohoto výkladu odpovídá i změna sběru statistických údajů lze těžko doložit. Pojem recidiva je pak užíván ve smyslu opětovná trestná činnost. Závažnost recidivy spočívá v tom, že ani dřívější odsouzení pachatele za trestný čin, jímž byl důrazně varován před další trestnou činností, nevedlo k je o nápravě. K tomu pak často přistupuje, že ani trest, který byl na pachateli vykonán, nesplnil účel.

Pokud jde o trestní justici, tak dle statistické ročenky kriminality³ u vysvětlivky pojmu „recidivisté“ je uvedeno: „v údajích soudů – viz § 34 trestního zákona“ a u pojmu „zvláště nebezpeční recidivisté“: „v údajích státních zastupitelství – viz § 41 trestního zákona“.

V případě § 41 tr.zák. „Ukládání trestu odnětí svobody zvláště nebezpečnému recidivistovi“ je v zákoně jednoznačně definováno, že pachatel, „který znovu spáchal

³ srov. Statistická ročenka kriminality, Rok 2003, Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2003, str. 7

zvlášť závažný úmyslný trestný čin, ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný úmyslný trestný čin potrestán, považuje se za zvlášť nebezpečného recidivistu ...“

V případě § 34 tr.zák. se však jedná o ustanovení zabývající se přitěžujícími okolnostmi pro výměru trestu obecně a jen v písm. j) je uvedeno, že přitěžující okolností je, že pachatel „byl již pro trestný čin odsouzen...“ bez označení, že se jedná o recidivistu.

Při nahlédnutí do všech tří statistik: Policie ČR, státních zastupitelství a soudů zjistíme, že z uvedených údajů o recidivistech nelze žádný údaj srovnat s žádným dalším. Např. **statistika policie za rok 2002 uvádí, že 48 764 recidivistů bylo stíháno a vyšetřováno pro spáchání 10 008 trestných činů; v tomtéž roce ve statistice státního zastupitelství je uvedeno mezi obžalovanými osobami jen 201 zvlášť nebezpečných recidivistů a ve statistice soudu z téhož roku, že bylo odsouzeno 10 413 recidivistů.** Údaj o zvlášť nebezpečných recidivistech není uváděn. O počtu odsouzených recidivistů v soudních statistikách se lze domnívat, že se jedná o počet osob, které byly soudem v rozsudku označeny jako recidivisté.

Připustíme-li, že policisté vykazují v kolonce „recidivisté“ pachatele trestných činů podle zhruba stejných kritérií jako v minulosti, tak snad dochází ke zvýšení podílu recidivistů mezi všemi známými pachateli. V roce 2002 jejich podíl činil cca 40 % ze všech policií stíhaných a vyšetřovaných osob a ve srovnání s minulým několikaletým obdobím se tak jejich podíl zvýšil o více než 10 %. Tento poznatek lze interpretovat minimálně dvěma způsoby. První: opatření proti kriminalitě nejsou účinná, protože značný počet odsouzených pachatelů neodradí od páchaní další trestné činnosti. Druhý: situace ve státě se poměrně stabilizuje, protože kriminálních skutků se dopouštějí stále více osoby z řad nepolepšitelných zločinců a stále méně osoby z pohledu trestního práva bezúhonné. Bez podrobnější analýzy jsou však obě tvrzení stejně zpochybnitelná.

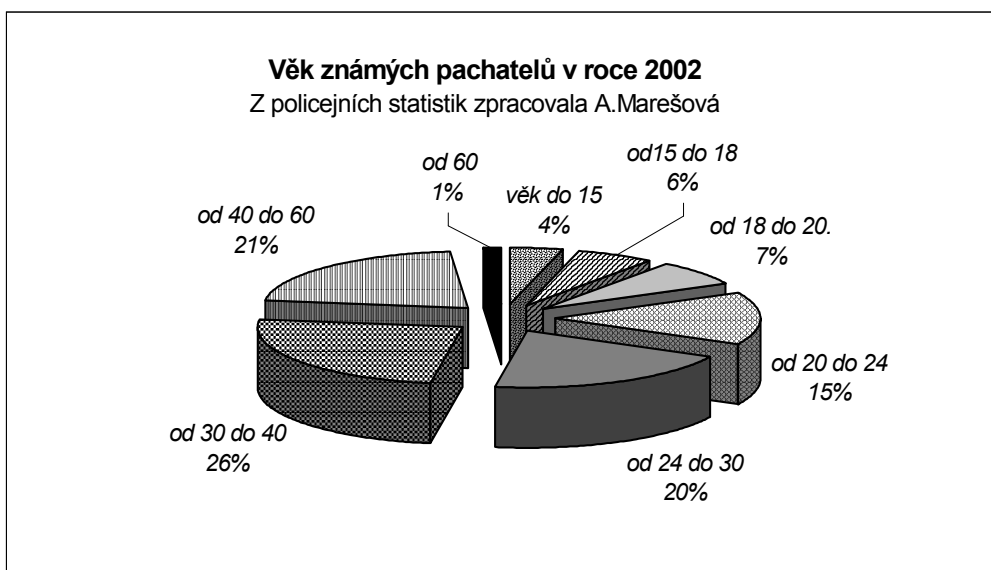
Graf 6 znázorňuje věkové složení známých pachatelů v roce 2002.

Pokud se soustředíme na vyčlenění nedospělých pachatelů (mladších 18ti let), tzv. mladistvých a dětí do 15ti let, z počtu všech známých pachatelů, tak dynamiku jejich trestné činnosti ukazuje **graf 7**.

K vymezení pojmů mládež – děti – mladiství je možno také odkázat na zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Podle tohoto zákona se rozumí:

- a) **mládeží** děti mladší patnácti let a mladiství,
- b) **dítětem mladším patnácti let** ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku,
- c) **mladistvým** ten, kdo v době spáchání provinění (trestného činu) dovrší patnáctý rok a nepřekročí osmnáctý rok svého věku.

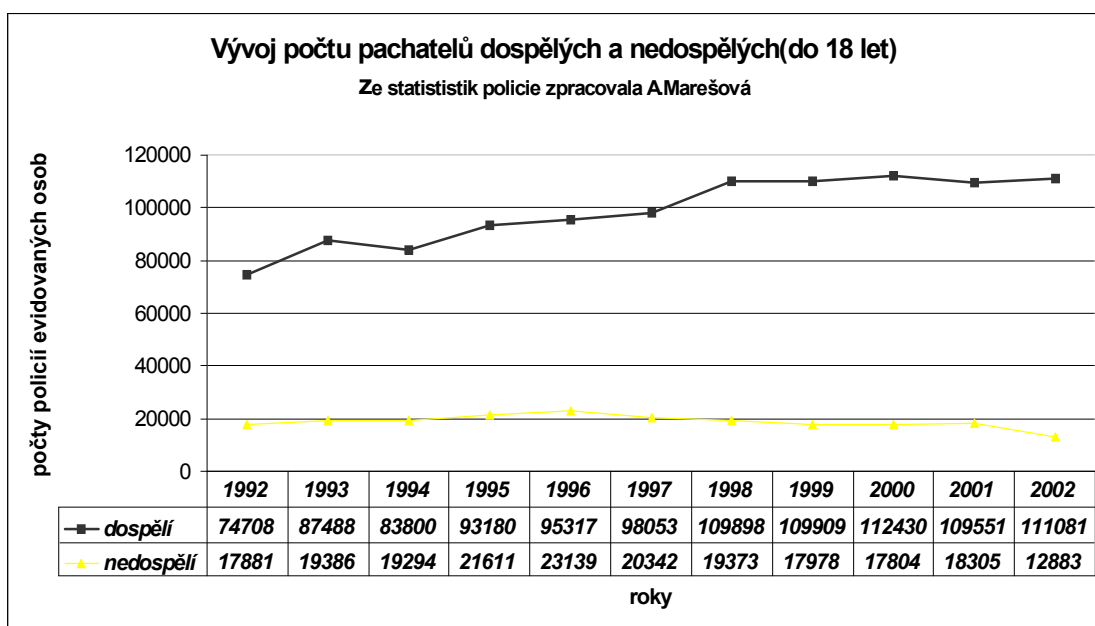
Graf 6

Pokles evidované kriminality páchané mládeží do 18ti let, ke kterému došlo v roce 2002 ve srovnání s celým předchozím desetiletím je nepřehlédnutelný. Nejvyšší státní zastupitelství ve své zprávě o činnosti za rok 2002 uvádí dvě vysvětlení: 1) že došlo k poklesu zastoupení mládeže v populaci obecně, 2) že právě na statisticky

vyjádřené kriminalitě mladistvých se projevila novela trestního zákona o které je pojednáno v úvodu statě. První důvod platí pro celé sledované období a nelze jim zdůvodnit pokles v jednom roce. Takže snad platí druhý důvod.

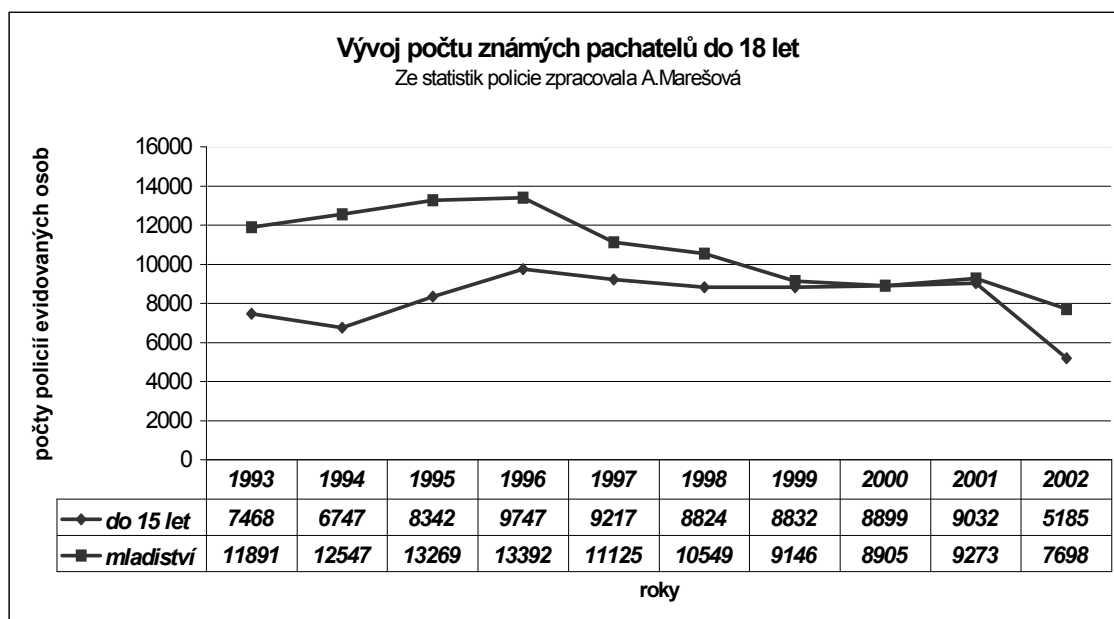
Graf 7

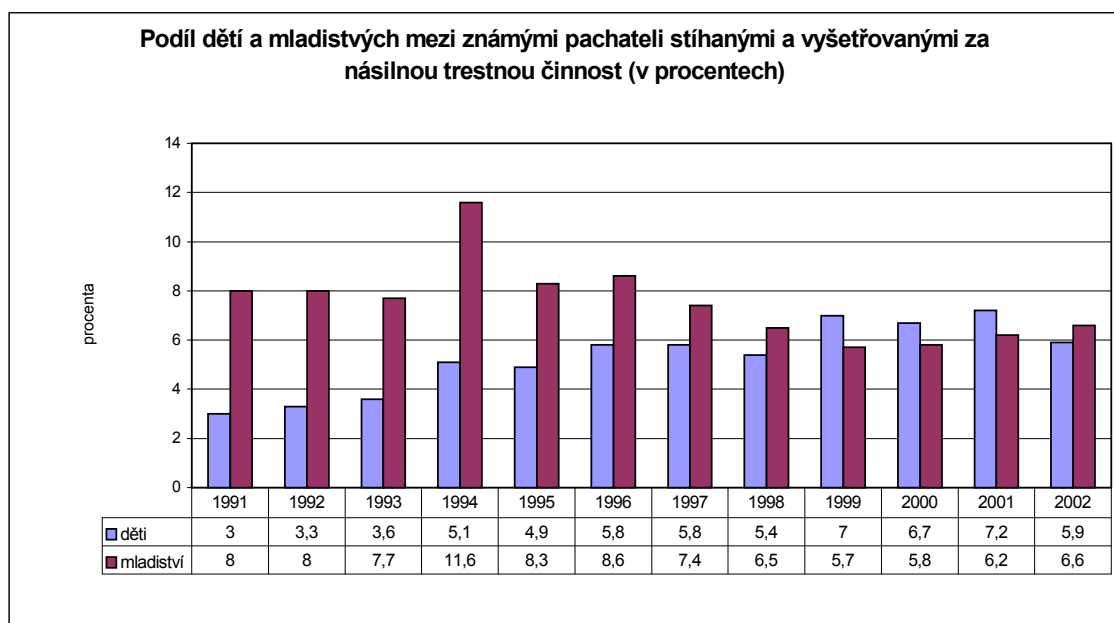
V zájmu hledání dalších možností uvádím podrobnější **graf 8**, který rozlišuje evidovanou kriminalitu známých pachatelů ve věku do 15 let a mladistvých. Je vidět, že k poklesu známých pachatelů došlo především v kategorii pachatelů – dětí do 15ti let. Zde se nabízí ještě další důvod, že orgány činné v trestním řízení na vyšetřování trestných činů spáchaných dětmi rezignují. O tom, jaký to bude mít dopad na výši a charakter trestné činnosti v dalších letech můžeme jen diskutovat.

Něco lze odvodit i z **grafu 9**, který znázorňuje dynamiku **násilné trestné činnosti** nedospělých pachatelů v posledních letech. Je zjevné, že opravdu v případě snížení kriminality dětí a mladistvých se jedná spíše o „papírové“ opatření – podíl násilné trestné činnosti zůstává i v roce 2002 nezměněn, a představa, že z nějakého důvodu děti a mladiství v roce 2002 jen méně kradli než v roce předchozím, je příliš v rozporu s naší každodenní zkušeností.

Graf 8

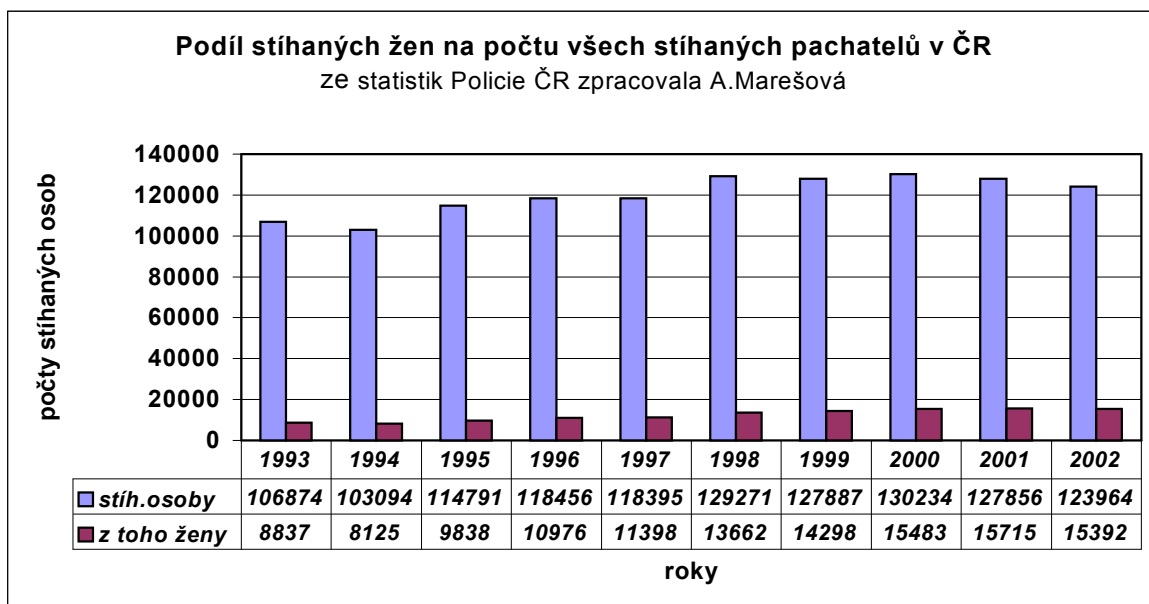

Graf 9

Také rozdělení pachatelů podle pohlaví se v posledních cca deseti letech mírně mění, a to tak, že dochází k postupnému zvyšování podílu žen mezi známými pachateli. Tento vývoj byl ostatně již počátkem devadesátých let kriminology předvídan. Z cca 7-8 % se podíl žen mezi známými pachateli zvýšil na současných 12,5 %, přičemž absolutní počet stíhaných a vyšetřovaných pachatelek se téměř ztrojnásobil: z 5 409 žen v roce 1992 na současných 15 392 žen.

Graf 10

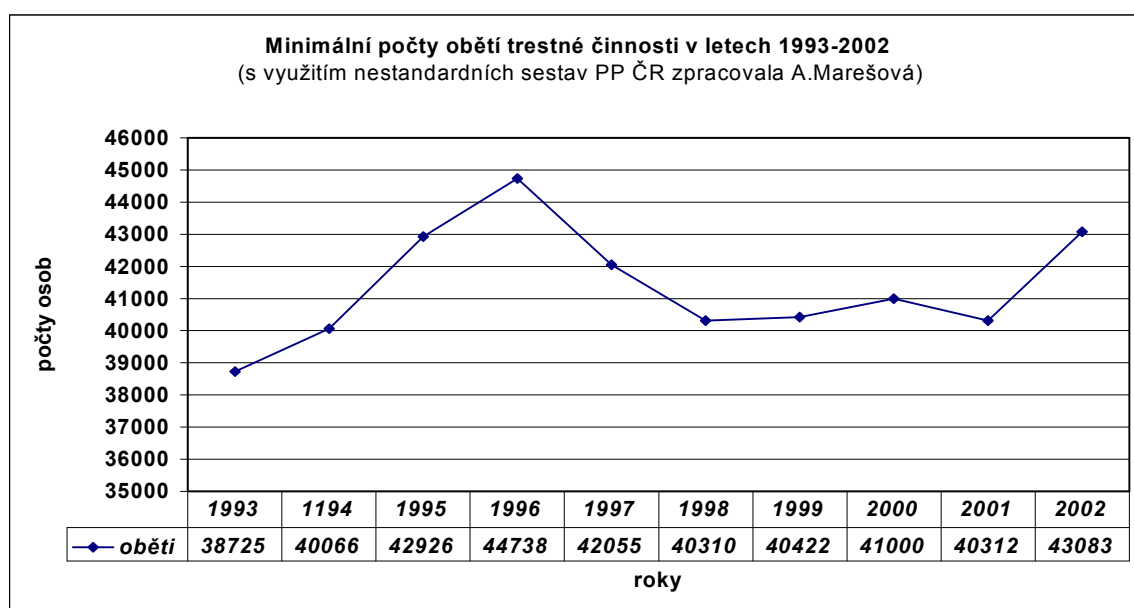
Jako každoročně uvádím v úvodním článku ročenky graf obsahující souhrnné údaje o **minimálním počtu obětí evidované trestné činnosti**. Znovu upozorňuji, že na rozdíl od všech ostatních zde použitých dat, údaje o osobách trestnou činností postížených nejsou součástí oficiálních (zveřejňovaných) údajů o kriminalitě. Policie ČR sice ve formuláři o každém evidovaném trestném činu v části věnované objektům proti kterým evidovaný trestný čin směřoval, uvádí mj. též napadené osoby v určitém členění, ale tyto údaje dále zpracovává na požádání jen v nestandardních sestavách. IKSP o tyto údaje opakovaně projevuje zájem a každoročně je dále rozpracovává (bližší viz stať dr. Martinkové). Jedním z výstupů takového rozpracování je i níže zpracovaný

údaj o minimálním počtu evidovanou trestnou činností napadených osob. Toto zdánlivě dlouhé a nejasné označení je právě důsledkem léta trvajících okrajového zájmu orgánů činných v trestním řízení o oběti kriminality. Sebevětší úsilí vynaložené na zjištění počtu možných obětí je limitováno možnostmi danými sběrem údajů o nich. A ty jsou opravu velmi omezené. Konkrétně:

- 1) jako objekt napadení je uveden jen jeden základní objekt, přičemž jako objekty napadení mohou být např. objekty stavební, dopravní, pošty, spoje... osoby právnické i fyzické apod., takže fyzické osoby jsou v centrální evidenci policie zpravidla u násilné kriminality, výjimečně u majetkové a jiné,
- 2) členění napadených objektů-fyzických osob je omezeno na jednomístný kód (členění jednotlivců, skupina osob, muž, žena, muž a žena, dva muži...),
- 3) tam, kde je objektem napadení osoba či skupina osob lze zjistit věk napadených, určité taktické hledisko policie a další údaje významné pro šetření kriminálního skutku (např. sníženou schopnost obrany oběti, její pracovní zařazení aj.),
- 4) výsledek útoku : smrt oběti, těžké zranění, lehčí zranění, bez zranění obětí.

Z vyjmenovaného je patrné, že všechny osoby, které nejsou ve formuláři trestného činu uvedeny jako oběti dále ve statistikách nefigurují. Tam, kde je napadená skupina početnější, nebo v jiné konstelaci osob než nabízí kód, tak je také těžko zjistit skutečný počet napadených osob atd. Kromě toho existují oběti kriminálních útoků policii ohlášených, tj. tyto oběti nejsou evidovány a do statistiky nemohou být zahrnuty. Také oběti skutků, které nejsou jako trestný čin posuzovány, nejsou statistikou podchyceny. Proto počty uváděné v grafu jsou jen počty orientačními a minimálními. Skutečné počty obětí - trestnou činností napadených, poškozených osob jsou výrazně vyšší.

Graf 11

V posledních letech jsou součástí oficiálně prezentovaných statistik o kriminalitě údaje o počtech **sebevražd**. Zde uvádím **tabulku 1** zpracovanou z statistických dat Policie ČR za posledních deset let. Kromě informací o pohlaví sebevrahů a vývoji počtu policíí evidovaných sebevražd lze z údajů policie převzít zjištěnou vágně určenou motivaci sebevražd: v roce 2002 však u více než 30 % sebevražd motivace nebyla zjištěna. U zjištěných případů převládaly, dle policejního rozdělení: duševní onemocnění následované fyzickým onemocněním. Zajímavým údajem je zjištěný věk sebevrahů – viz **tabulka 2**. Současně upozorňuji, že údaje o sebevraždách

zpracovávané ve statistice Ministerstva zdravotnictví se od zde uvedených údajů značně liší. Počty v nich uvedené jsou výrazně vyšší.

Tabulka 1

Sebevraždy
Česká republika - porovnání let 1992 – 2002
 Ze statistik Policie ČR zpracovala A.Marešová

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Muži	706	752	752	769	888	989	1 076	1130	1263	1498
Ženy	232	264	262	249	213	294	268	302	321	306
Celkem	938	1 016	1 014	1 018	1 101	1 283	1 344	1432	1584	1192

Tabulka 2

Věk sebevrahů v roce 2002
 Ze statistik Policie ČR zpracovala A.Marešová

Věk sebevrahů	Počet sebevrahů
do 15 let	5
od 15 do 18 let	24
od 18 do 20 let	28
od 20 do 25 let	78
od 25 do 30 let	122
od 30 do 40 let	203
od 40 do 50 let	317
od 50 do 60 let	300
od 60 do 70 let	147
nad 70 let	274

V současnosti je pozornost věnovaná sebevraždám o to důležitější, že jejich příčiny jsou zjišťovány a sledovány nedostatečně a proto některá podezření, že část z nich může být maskovanými vraždami, je opodstatněná.

Závěr:

Po bližším seznámení se statistickými údaji o kriminalitě i jejich komentářem provedeným pracovišti jak Ministerstva vnitra ČR, tak Ministerstva spravedlnosti ČR (Zprávy o činnosti státních zastupitelství) vyplývá jednotný pohled na rok 2002 jako na **rok stagnace kriminality**.

Avšak s ohledem na množství stálých změn ve vykazování základních údajů o kriminalitě všech zúčastněných resortů, změn různě motivovaných, často spíše resortními zájmy než snahou zdokonalovat a zefektivňovat statistické a evidenční postupy, ztrácí se vypovídací hodnota statistik o kriminalitě každoročně více a více. Dochází tak spíše k zablokování použití statistických dat pro srovnávací analýzy různých sociálních jevů: většina zveřejňovaných údajů není srovnatelná v časových (vývojových) řadách, data zpracovávaná jedním resortem a popisující stejný jev nelze bez zasvěceného odborného komentáře srovnat, natož bezproblémově průběžně sledovat pohyb jednotlivých případů orgány činnými v trestním řízení. Výsledkem je pak skutečnost, že zájem o statistické údaje (základní i doplňkové či zpřesňující) u vlastních pracovníků resortů tyto údaje zpracovávající téměř mizí, čísla je jen účelově manipulováno při zpracování různých zpráv a materiálů podle objednávky nadřízených složek, bez chápání původního účelu zpracování základních dat. Data tak nejsou v převažující míře užívána pro vlastní potřebu např. při zpřesnění pracovních úkolů, vyhledávání problémových oblastí, pro plánovaná územní opatření, srovnávací analýzy a syntetizující pohledy na řešený problém. Že to je škoda, a to nejen pro viditelný dopad na neúčinnost četných a nákladných opatření proti kriminalitě, ale též svým přesahem do nadcházejících let, snad není třeba blíže vysvětlovat.

**Kvantifikace statistických jevů
(religiozita obyvatelstva krajů - VÚSC) a
jejich dopad na kriminalitu**

ing. Vladimír Baloun

Předkládaná studie je koncipována jako další z fragmentů předpokládaného výzkumného záměru IKSP - statistická kvantifikace kriminogenních faktorů (první část se věnovala vlivu chudoby, resp. nezaměstnanosti, druhá se zabývala vlivem hustoty osídlení); nutno dodat, že obě práce byly 'zatíženy' starým regionálním uspořádáním. Tato studie již respektuje nové uspořádání krajů, resp. VÚSC (vyšší územně samosprávné celky).

Současně je nutno zmínit určitý časový nesoulad: data o trestné činnosti jsou za období r. 2002, zatímco porovnávaný jev - tedy údaje o náboženském vyznání - jsou staženy z prezentace ČSÚ z jeho internetových stránek (konkrétně z www.czso.cz/csu/edicniplan/) jako výsledek jednorázové akce sčítání lidu, domů a bytů (dále jen SLDB). Domnívám se nicméně, že tento časový nesoulad není na závadu, neboť lze mít zato, že data o náboženském vyznání jsou v čase podstatně stálejší, než zkoumaný jev - tedy kriminalita.

K myšlence zkoumat, zda na kriminalitu, resp. na její jednotlivé druhy nemá vliv i náboženské vyznání obyvatel v daném regionu, mě přivedla televizní diskuse na téma manželství a rozvody ve vztahu k náboženskému vyznání, resp. i ve vztahu k velikosti sídel, což (tedy náboženské vyznání a velikost sídla) je jev, který je - dle závěrů z této diskuse - ve vzájemné silné relaci. Proto se pokouším o stanovení relace i v dané oblasti - tedy kriminality. Bude asi nepochybné, že na relaci mezi religiozitou a kriminální aktivitou má vliv i věkové rozvrstvení věřících, jakož i další parametry jako pohlaví (více věří ženy), sídla (větší počet věřících v menších sídlech) apod. Lze odhadnout, že u kriminality je tato relace opačná (tedy vyšší podíl mladších pachatelů - mužů, vyšší podíl trestné činnosti ve větších městech apod.); lze nicméně mít zato, že i u výše zmíněné rozvodovosti můžeme očekávat tutéž tendenci. Současně je známo - a tuto skutečnost jsem zaznamenal ve výzkumech, týkajících se ekonomické kriminality - že

určitý vztah mezi náboženstvím a kriminalitou existuje; pravda, šlo o zkoumání vztahu protestantismu vers. římskokatolické náboženství ke kapitalismu volné soutěže a jeho negativním stránkám. Tvrdí se, že protestantismus se svou pragmatičností této volné soutěži odpovídá lépe, než katolicismus - v každém případě zřejmě existuje jakýsi vztah. I to byl další z důvodů, pro který jsem toto porovnání dělal.

Jak jsem již uvedl, jde o sondu do zamýšleného výzkumu faktorů, působících na kriminalitu, o hledání kvantifikovatelného sociálního či ekonomického jevu, který tu kterou kriminalitu vyvolává či k jejímu rozšíření přispívá. U náboženského vyznání pochopitelně předpokládám opak - tedy že oblasti s vyšším podílem věřících budou mít nižší kriminalitu (resp. oblasti s vyšším podílem občanů bez vyznání zaznamenají kriminalitu vyšší); k tomuto odhadu mě vede dlouhodobě empiricky pozorovaný fakt, že (bývalé) kraje jihočeský a jihomoravský zaznamenávaly nejnižší kriminalitu vůbec.

Úvodem je nutno se obecně zmínit o stupni religiozity občanů v ČR. Ze 3,3 milionu lidí, kteří se k náboženskému vyznání přihlásili (tj. 32,1%), se jich nejvíce hlásí ke katolicismu (cca 1/4 všech obyvatel), zbytek pak k protestantismu (resp. k české odrůdě tohoto věrovyznání - českobratrská evangelická - cca 3,7% a československá husitská církev - cca 3,0%). Obě tyto církve však současně zaznamenaly proti r. 1991, kdy se náboženské vyznání taktéž zkoumalo, úbytek; setrvalý stav zaznamenaly naopak církve svou vahou značně parciální (Evangelická církev augsburského vyznání, pravoslavná církev, církev bratrská, církev adventistů sedmého dne). Naopak přírůstek zaznamenala církev Náboženská společnost svědkové Jehovovi - ta se současně stala čtvrtou absolutně nejpočetnější církví v ČR.

Obyvatelstvo podle náboženského vyznání a krajů

tab. 1

Kraj	Počet obyvatel Celkem	v tom			%		
		věřící celkem	bez vyznání	nezjištěno	věřící celkem	bez vyznání	nezjištěno
Absolutně					v %		
Celkem	10230060	3288088	6039991	901981	32,1	59,0	8,8
Hl. m. Praha	1169106	286567	787024	95515	24,5	67,3	8,2
Středočeský kraj	1122473	262441	770234	89798	23,4	68,6	8,0
Jihočeský kraj	625267	216757	328670	79840	34,7	52,6	12,8
Plzeňský kraj	550688	133526	360347	56815	24,2	65,4	10,3
Karlovarský kraj	304343	62494	220153	21696	20,5	72,3	7,1
Ústecký kraj	820219	129822	633210	57187	15,8	77,2	7,0
Liberecký kraj	428184	78818	311002	38364	18,4	72,6	9,0
Královéhradecký kraj	550724	146738	352132	51854	26,6	63,9	9,4
Pardubický kraj	508281	162695	299199	46387	32,0	58,9	9,1
Vysočina	519211	240669	214647	63895	46,4	41,3	12,3
Jihomoravský kraj	1127718	492323	535784	99611	43,7	47,5	8,8
Olomoucký kraj	639369	236441	344162	58766	37,0	53,8	9,2
Zlínský kraj	595010	328516	219807	46687	55,2	36,9	7,8
Moravskoslezský kraj	1269467	510281	663620	95566	40,2	52,3	7,5

Nyní uvedme obdobnou tabulku o celkové kriminalitě ve zmíněných VÚSC. Jde o údaje statistického výkazu, poskytnuté Policejním prezidiem ČR jako zjištěné trestné činy.

Celková kriminalita

tab. 2

Kraj	počet obyvatel	počet zjištěných TČ	celková kriminalita na 1000 obyv. ⁴
Celkem	10266546	372341	36,27
Hl. m. Praha	1 181 126	102873	87,10
Středočeský kraj	1 115 038	42149	37,80
Jihočeský kraj	625 874	16304	26,05
Plzeňský kraj	551 281	16076	29,16
Karlovarský kraj	304 400	11154	36,64
Ústecký kraj	827 013	31492	38,08
Liberecký kraj	429 121	16422	38,27
Královéhradecký kraj	550 780	13345	24,23
Pardubický kraj	508 566	11285	22,19
Vysočina	520 763	8971	17,23
Jihomoravský kraj	1 135 586	35496	31,26
Olomoucký kraj	641 072	16535	25,79
Zlínský kraj	597 890	12507	20,92
Moravskoslezský kraj	1 278 036	37732	29,52

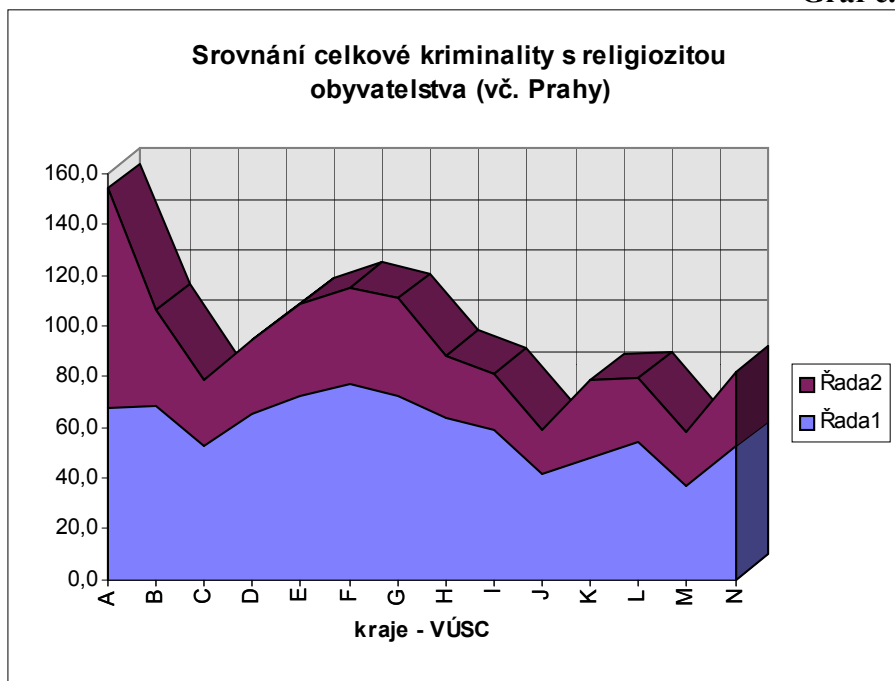
Porovnáme-li obě propočtové hodnoty v grafu ^{5 6}, dostáváme následující obraz

⁴ tento údaj je upraven z důvodu lepší čitelnosti grafu

⁵ - označení krajů v grafu (A - Praha, B - Středočeský kraj, C - Jihočeský kraj, D - Plzeňský kraj, E - Karlovarský kraj, F - Ústecký kraj, G - Liberecký kraj, H - Královéhradecký kraj, I - Pardubický kraj, J - Vysočina, K - Jihomoravský kraj, L - Olomoucký kraj, M - Zlínský kraj, N - Moravskoslezský kraj)

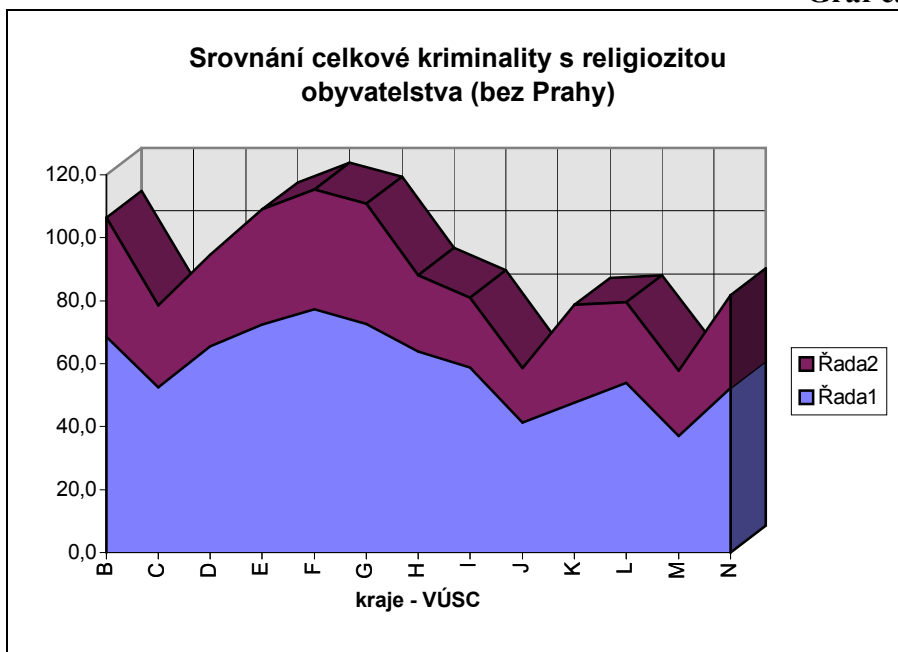
⁶ - řada 1 v grafu jsou údaje o obyvatelích, kteří se nepřihlásili k žádnému vyznání, řada 2 pak propočtené údaje o kriminalitě

Graf č. 1a

Již z tohoto grafu je patrné, že existuje jistá relace mezi údaji o míře religiozity obyvatelstva v jednotlivých VÚSC a výskytem zjištěných činů, které jsou zařazeny do kriminality celkem. Aby tato relace byla ještě patrnější, provedl jsem „očistění“ grafu od údajů za hl. m. Prahu, která je z mnoha důvodů nesouměřitelná s dalšími regiony. Relace je poté skutečně velice patrná:

Graf č. 1b

Korelační koeficient, který udává „těsnost“, vztahu mezi dvěma veličinami, zaznamenal v prvním případě (tedy celková kriminalita za ČR) hodnotu **0,48**, což je na hranici nevýznamnosti; v druhém případě (tedy s vyloučením Prahy) však zaznamenal hodnotu **0,79** - což je již závislost poměrně významná. V této souvislosti je nutno upozornit na úskalí, které bude ležet před každým obdobným výzkumem - existence metropolí (tím nemyslím pouze Prahu, ale např. i Brno a Ostravu). Metropole obecně 'přitahují' kriminální živly, kdyby už jen svou anonymitou, ale v zásadě lze říci, že i určitou sociální 'nadřazeností'; v neposlední řadě i zvýšeným turistickým ruchem apod. Každý výzkum tohoto typu bude muset tato města 'vyloučit' ze zbytku regionu.

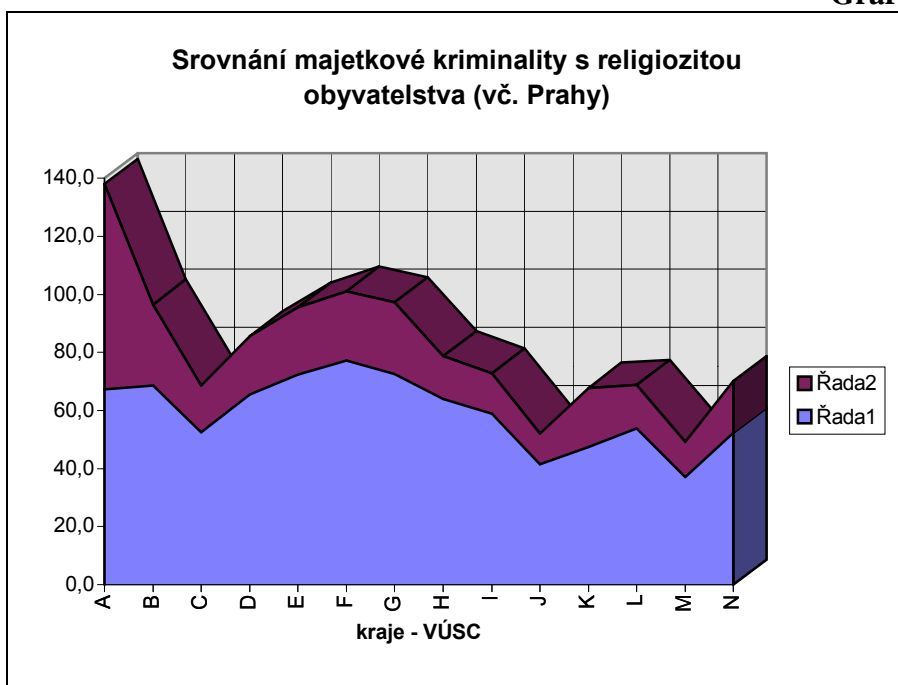
Zajímavější výsledky nám může poskytnout zkoumání jednotlivých druhů kriminality (postupují ve shodě s předchozími pracemi); to znamená: majetková, hospodářská, násilná, mravnostní a ostatní kriminalita.

Majetková kriminalita

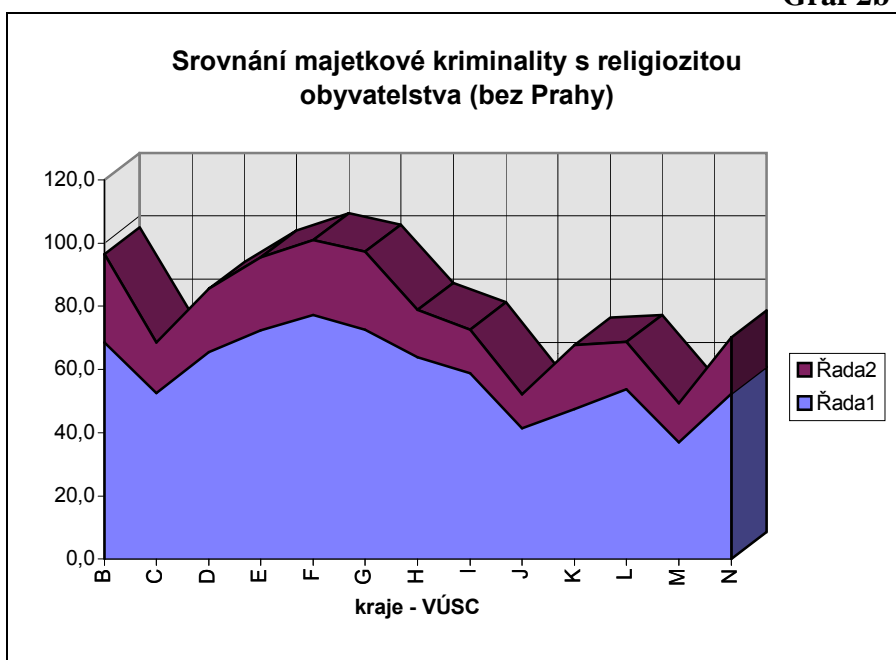
tab. 3

Kraj	počet obyvatel	počet zjištěných TČ	majetková kriminalita na 1000 obyv.
Celkem	10266546	256308	24,97
Hl. m. Praha	1 181 126	83430	70,64
Středočeský kraj	1 115 038	31052	27,85
Jihočeský kraj	625 874	10030	16,03
Plzeňský kraj	551 281	11078	20,10
Karlovarský kraj	304 400	7020	23,06
Ústecký kraj	827 013	19623	23,73
Liberecký kraj	429 121	10567	24,62
Královéhradecký kraj	550 780	8167	14,83
Pardubický kraj	508 566	7026	13,82
Vysočina	520 763	5607	10,77
Jihomoravský kraj	1 135 586	23021	20,27
Olomoucký kraj	641 072	9551	14,90
Zlínský kraj	597 890	7375	12,34
Moravskoslezský kraj	1 278 036	22761	17,81

Graf 2a

Graf 2b

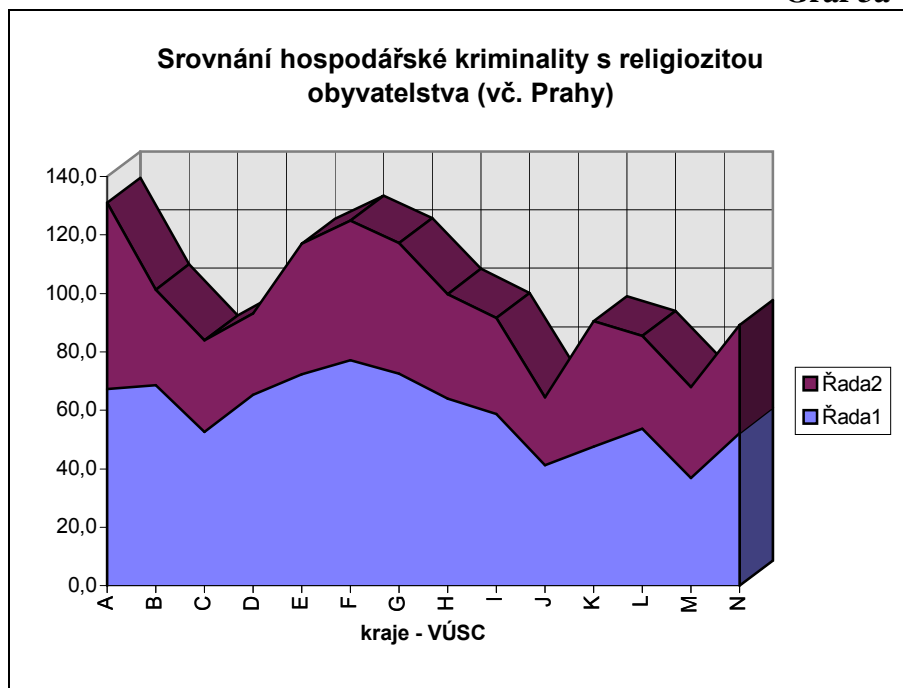
Korelační koeficient zaznamenal hodnotu **0,43**, resp. **0,77**; opět jde tedy o významnou závislost.

Hospodářská kriminalita

tab. 4

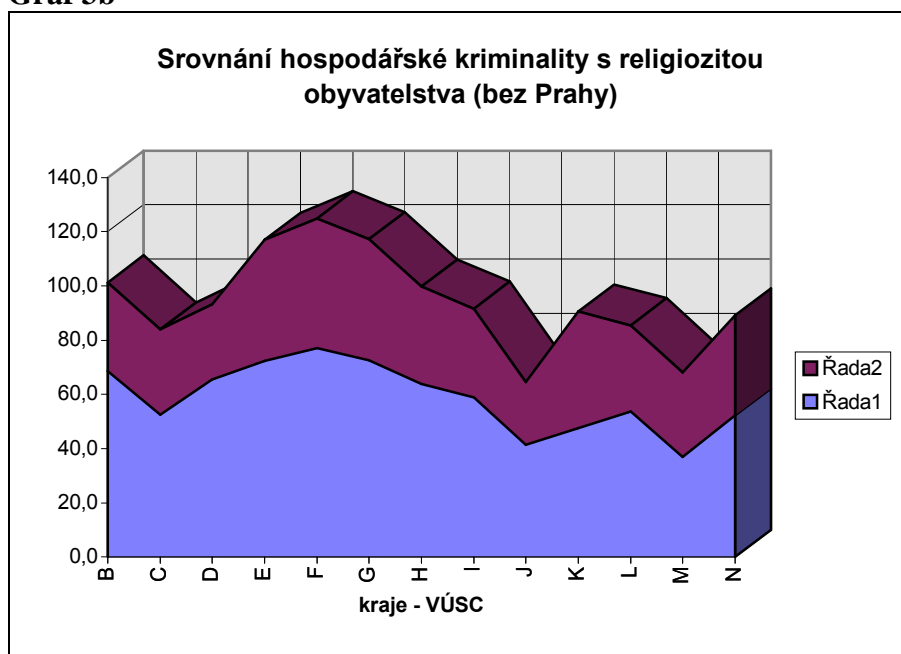
Kraj	počet obyvatel	počet zjištěných TČ	hospodářská kriminalita na 10000 obyv. ⁷
Celkem	10266546	40213	39,17
Hl. m. Praha	1 181 126	7522	63,68
Středočeský kraj	1 115 038	3644	32,68
Jihočeský kraj	625 874	1959	31,30
Plzeňský kraj	551 281	1524	27,64
Karlovarský kraj	304 400	1360	44,68
Ústecký kraj	827 013	3948	47,74
Liberecký kraj	429 121	1916	44,65
Královéhradecký kraj	550 780	1976	35,88
Pardubický kraj	508 566	1666	32,76
Vysočina	520 763	1208	23,20
Jihomoravský kraj	1 135 586	4887	43,04
Olomoucký kraj	641 072	2029	31,65
Zlínský kraj	597 890	1859	31,09
Moravskoslezský kraj	1 278 036	4715	36,89

Graf 3a

⁷ tento sloupec je upraven (výpočet na 10 tis. obyvatel) z důvodu lepší čitelnosti grafu

Graf 3b

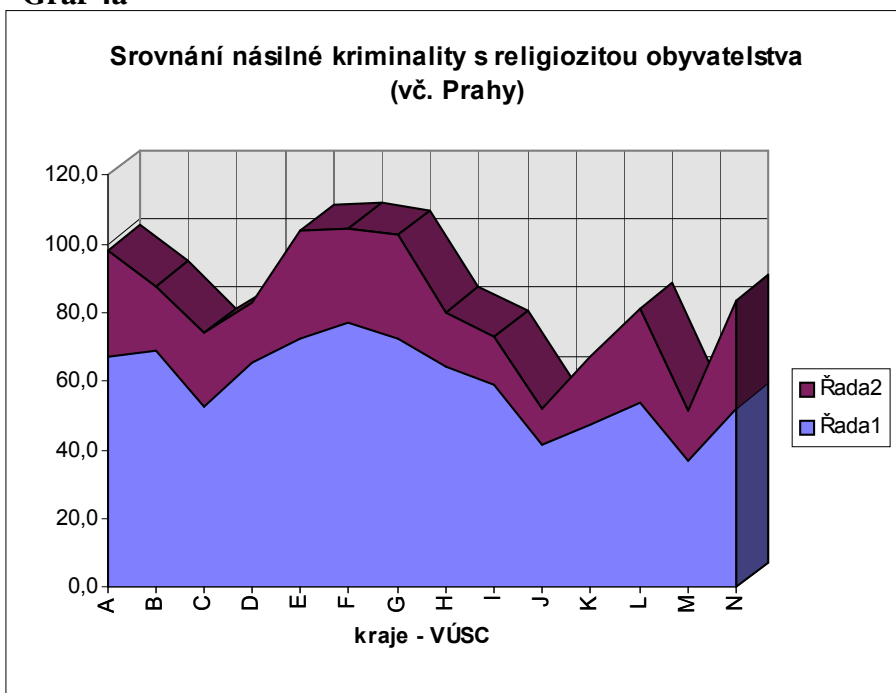
U hospodářské kriminality šlo v zásadě dopředu vyslovit hypotézu, že se nebudou významně lišit koeficienty za ČR včetně a po vyloučení Prahy. Určitý typ deliktů, který zatím označujeme jako hospodářskou kriminalitu, resp. jeho četnost, bude pravděpodobně shodný bez ohledu na náboženské vyznání. Pro ev. další výzkum by bylo potřeba do zkoumání zahrnout i další parametry ('hustota' podnikatelů, možná lepší vypovídací schopnost by měla místo počtu zjištěných TČ výše způsobené škody apod.). V této etapě lze konstatovat, že se skutečně příliš neprojevil vliv (resp. vyloučení vlivu) metropole - korelační koeficient dosáhl hodnoty **0,54**, (resp. **0,59**).

Násilná kriminalita

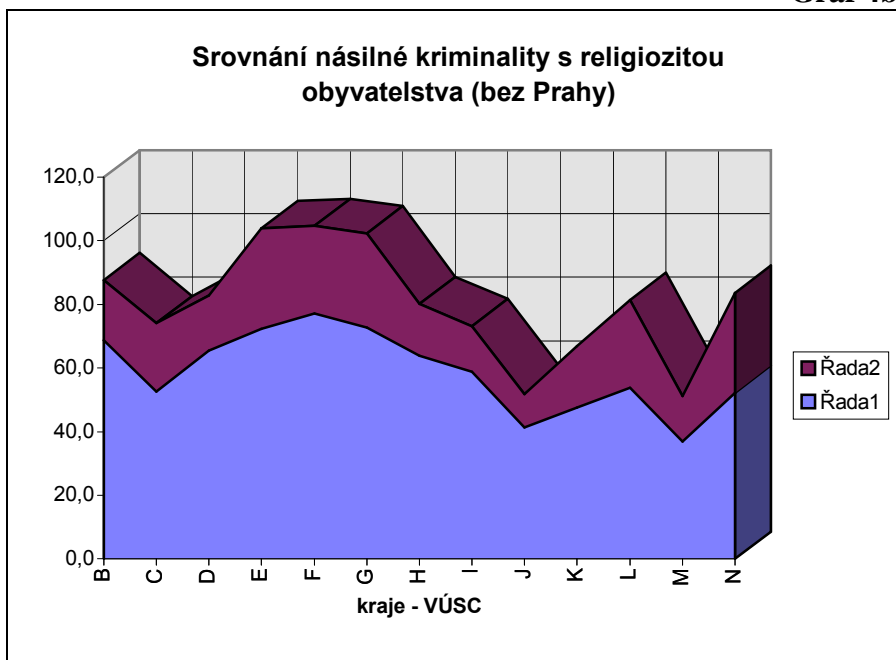
tab. 5

Kraj	počet obyvatel	počet zjištěných TČ	násilná kriminalita na 10000 obyv.
Celkem	10266546	23555	22,94
Hl. m. Praha	1 181 126	3625	30,69
Středočeský kraj	1 115 038	2122	19,03
Jihočeský kraj	625 874	1346	21,51
Plzeňský kraj	551 281	957	17,36
Karlovarský kraj	304 400	963	31,64
Ústecký kraj	827 013	2272	27,47
Liberecký kraj	429 121	1277	29,76
Královéhradecký kraj	550 780	890	16,16
Pardubický kraj	508 566	727	14,30
Vysočina	520 763	542	10,41
Jihomoravský kraj	1 135 586	2200	19,37
Olomoucký kraj	641 072	1767	27,56
Zlínský kraj	597 890	856	14,32
Moravskoslezský kraj	1 278 036	4011	31,38

Graf 4a

Graf 4b

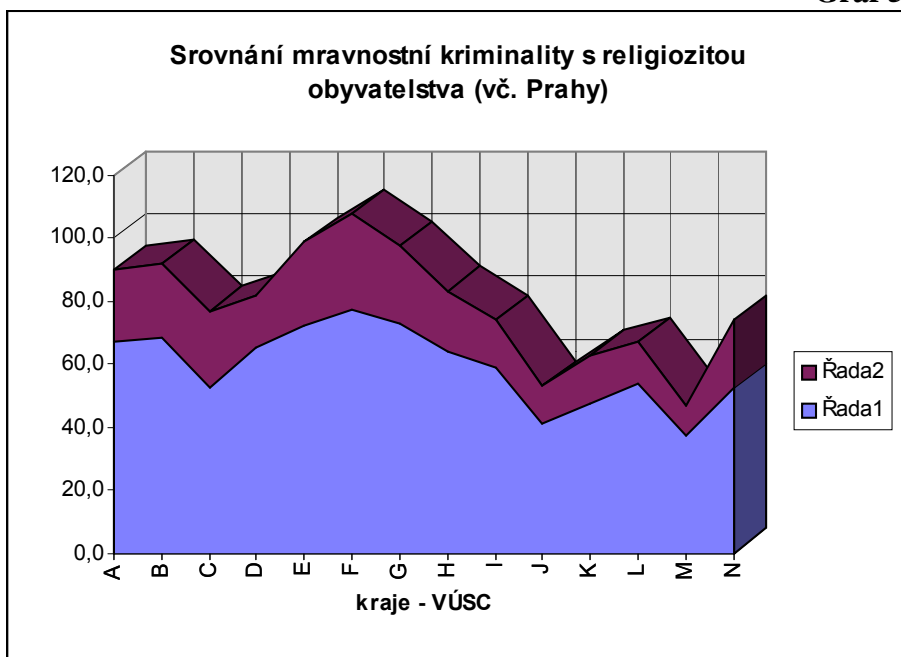
Ani u násilné kriminality není korelace mezi religiozitou nikterak významná, jde o **0,54**, resp. **0,52** s vyloučením Prahy; je nicméně zajímavé, že na určitý typ deliktů nemá vliv velikost sídla.

Mravnostní kriminalita

tab. 6

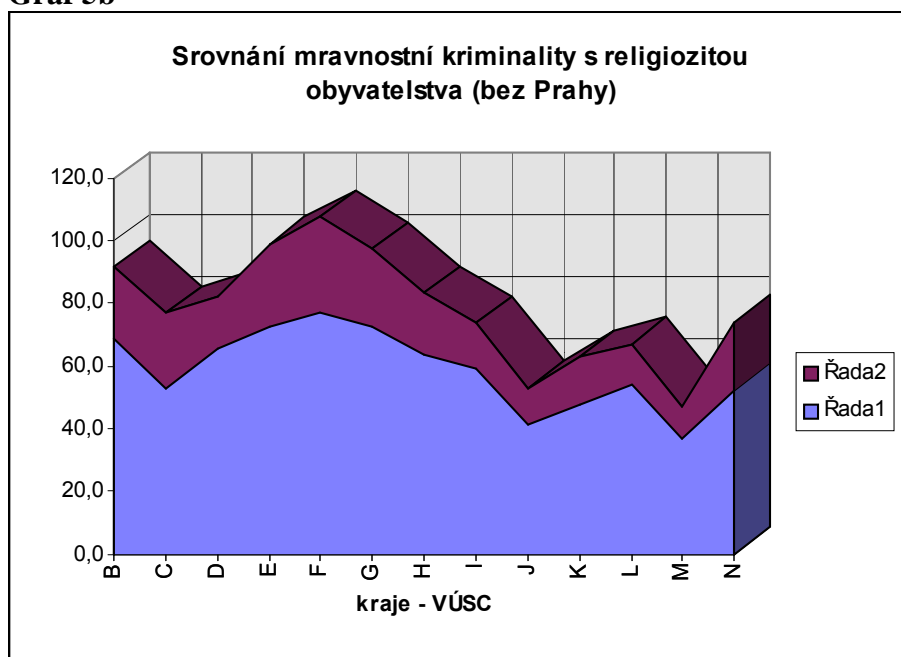
Kraj	počet obyvatel	počet zjištěných TČ	mravnostní kriminalita na 100000 obyv. ⁸
Celkem	10266546	2046	19,93
Hl. m. Praha	1 181 126	267	22,61
Středočeský kraj	1 115 038	257	23,05
Jihočeský kraj	625 874	152	24,29
Plzeňský kraj	551 281	91	16,51
Karlovarský kraj	304 400	81	26,61
Ústecký kraj	827 013	253	30,59
Liberecký kraj	429 121	106	24,70
Královéhradecký kraj	550 780	106	19,25
Pardubický kraj	508 566	76	14,94
Vysočina	520 763	60	11,52
Jihomoravský kraj	1 135 586	174	15,32
Olomoucký kraj	641 072	85	13,26
Zlínský kraj	597 890	59	9,87
Moravskoslezský kraj	1 278 036	279	21,83

Graf 5a

⁸ tento sloupec je upraven (výpočet na 100 tis. obyvatel) z důvodu lepší čitelnosti grafu

Graf 5b

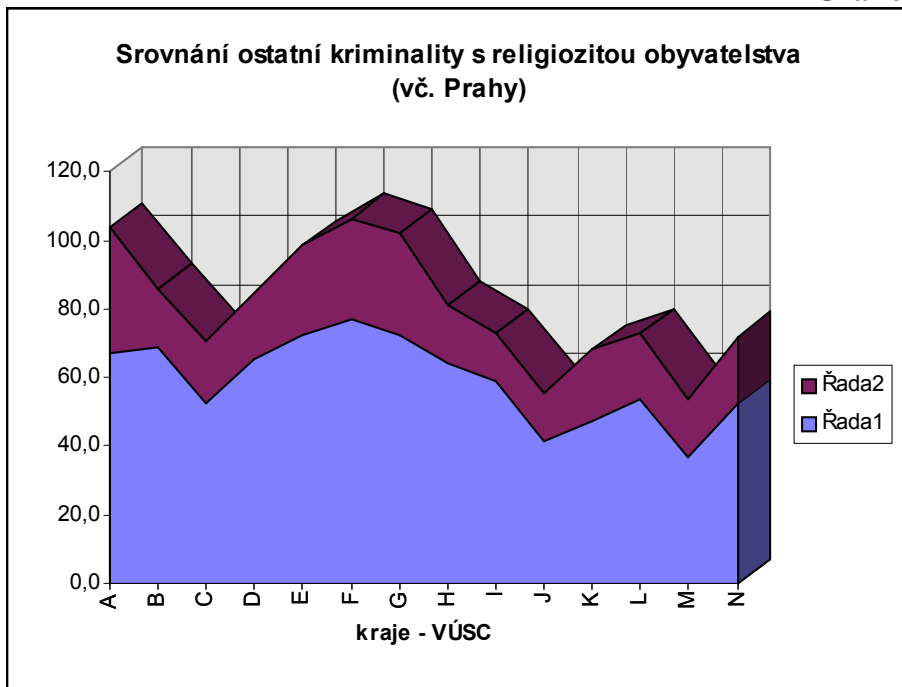
U mravnostní kriminality se opětovně stírá vliv metropole a současně lze konstatovat, že vliv religiozity je zde nejsilnější - částečně to potvrzuje i výše zmíněné závěry TV diskuse k rozvodovosti. Je současně třeba dodat, že - pokud by policie skutečně stíhala mravnostní delikty (mám na mysli pouliční prostituci), pak by tyto hodnoty byly možná obrácené, neboť dva regiony s nejvyšší religiozitou (tedy jihomoravský a jihočeský, částečně i kraj Vysočina) ve svých příhraničních oblastech jsou zasaženy tzv. sexuální turistikou. Nicméně z momentálního statistického šetření lze konstatovat, že oba koeficienty zaznamenaly poměrně značně vysoké hodnoty (jde tedy o velice těsnou závislost) a současně vyrušil vliv Prahy (dokonce po vyloučení vlivu Prahy je tato závislost menší, což je v takto pojatém výzkumu unikátní): jde o hodnoty **0,81**, resp. **0,80**.

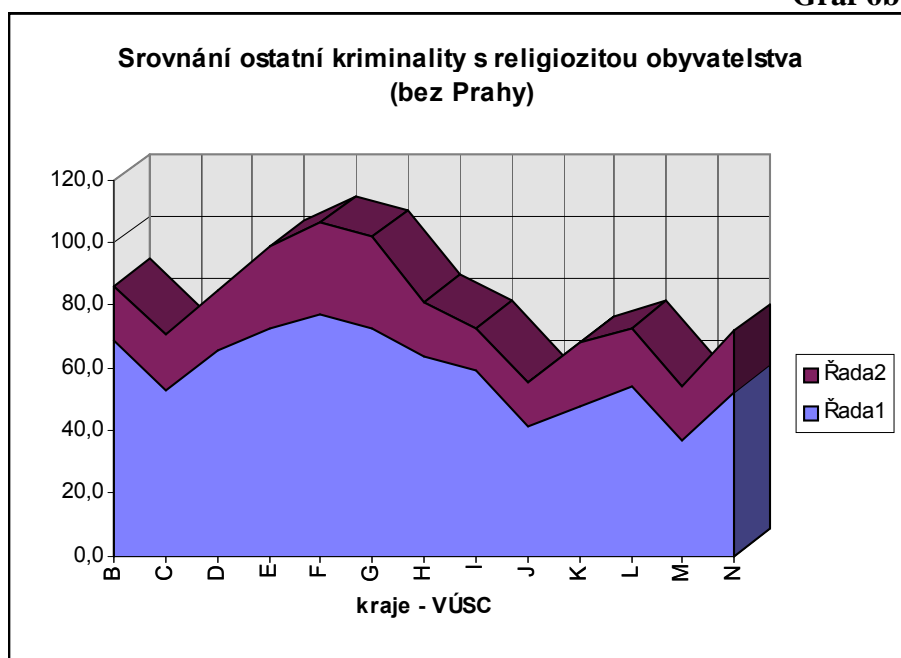
Ostatní kriminalita

tab. 7

Kraj	počet obyvatel	počet zjištěných TČ	ostatní kriminalita na 10000 obyv.
Celkem	10266546	22364	21,78
Hl. m. Praha	1 181 126	4299	36,40
Středočeský kraj	1 115 038	1950	17,49
Jihočeský kraj	625 874	1121	17,91
Plzeňský kraj	551 281	1058	19,19
Karlovarský kraj	304 400	797	26,18
Ústecký kraj	827 013	2414	29,19
Liberecký kraj	429 121	1264	29,46
Královéhradecký kraj	550 780	943	17,12
Pardubický kraj	508 566	708	13,92
Vysočina	520 763	729	14,00
Jihomoravský kraj	1 135 586	2338	20,59
Olomoucký kraj	641 072	1221	19,05
Zlínský kraj	597 890	1010	16,89
Moravskoslezský kraj	1 278 036	2512	19,66

Graf 6a

Graf 6b

Pokud jde o ostatní kriminalitu, pak se její relace výrazně neodlišuje od předchozích typů a konstatování; koeficienty jsou **0,62**, resp. **0,68**.

Závěr

Lze se tedy domnívat, že se prokázala počáteční hypotéza o vlivu religiozity (resp. v daném případě nonreligiozity) obyvatelstva na kriminalitu, zejména pak na její určité druhy. Faktem je, že tento výzkum provádí ekonom, který se pod vlivem profese zabývá pouze kvantifikací dat a jejich statistickou analýzou. Pokud se uskuteční záměr zařadit do výzkumného plánu IKSP úkol tohoto typu, byla by nanejvýš vhodná účast sociologa. Koneckonců, podobné úvahy lze kvantifikovat i z hlediska národnostního (podíl menšin - jakkoli se tato úvaha z politického hlediska jeví nekorektní, přesto se domnívám, že by byla z hlediska kriminologického nanejvýš vhodná a dokonce i nutná), či se znovu vrátit k relaci kriminalita versus chudoba, vyjádřené regionální nezaměstnaností apod. Jak bylo již v úvodu naznačeno, jde o pouhý fragment, navíc vázaný rozsahem publikace, které je součástí.

Organizovaný zločin v České republice v letech 1993-2002

PhDr. Martin Cejp, CSc.

Organizovaný zločin se před rokem 1989 na území bývalého Československa ve významnějším rozsahu a rozvinutější podobě nevyskytoval. Po roce 1990 využil mezinárodní organizovaný zločin to, že se uvolnila většina formálních zábran a že docházelo k řadě chyb v oblasti politiky, státní správy, ekonomiky, práva. Snižila se pro něj rizika a zároveň se zvýšila možnost zisků. Do mezinárodního organizovaného zločinu působícího na našem území se záhy začali zapojovat i čs. občané. Postupně dokonce začali sami v této oblasti podnikat.

Přímých poznatků o organizovaném zločinu je velice málo. Prakticky až do roku 1998 nebyl u nás v souvislosti s tímto způsobem trestné činnosti nikdo zatčen a obžalován. Až v roce 1999 byl zaznamenán jeden odsouzený. Do roku 1997 neexistovaly tedy žádné vyšetřovací či soudní spisy, ze kterých by bylo možné čerpat jakékoliv poznatky. Ze stejného důvodu neexistovala ani statistika. Byli jsme tedy odkázáni na poznatky získané nepřímo. Do určité míry jsme využívali odborné publikace, ty ale byly většinou zahraniční a jejich platnost byla vázána na zemi, kde vznikly. U právních prostředků jsme mohli využít komparativní studii a porovnávat záměry OSN, EU a RE. I zde však chyběly konkrétní poznatky o situaci v České republice. Pro její analýzu byla v podstatě jediným zdrojem expertní šetření, která jsme realizovali pomocí dotazníků či přímých rozhovorů s odborníky z řad specifických policejních útvarů a postupně i se státními zástupci a soudci. (Vzhledem k tomu, že státní zástupci a soudci neměli s fenoménem organizovaného zločinu dostatečnou zkušenost, zúčastňovali se prozatím expertíz pouze příslušníci specializovaných policejních útvarů. Jejich počet se pohyboval mezi 12-31, což je z hlediska metodologických požadavků optimální počet. Konkrétní počty pro jednotlivé roky jsou uvedeny v příslušných tabulkách jako N=.) K problematice širších společenských souvislostí se vyslovovali i přední odborníci z oblasti společenských věd. (Odborníků bylo celkem dvanáct a většinou šlo o pedagogy vysokých škol.) Takto jsme soustavně získávali kvalifikované odhady vyslovované těmi, kdo přicházeli s organizovaným zločinem buď přímo nebo alespoň

prostřednictvím pro nás nepřístupných (neb dosud neuzavřených) dokumentů, do kontaktu. Nutno říci, že tento způsob zjišťování údajů o stavu organizovaného zločinu na území České republiky bude i nadále převažovat, protože konkrétní spisy mohou být pouze doplňkem, ze kterého lze čerpat podrobné okolnosti, jimiž lze doložit nebo zpochybnit naše hypotézy. Vzhledem k relativně nízkému počtu případů a vzhledem k tomu, že zatčení, obžalování a odsouzení tvoří pouze nepatrnou část z celkové množiny účastníků organizovaného zločinu, nemohou jejich případy vypovídat o tomto světě dosti reprezentativním způsobem.

Pokud se týká odhadů, sledujeme základní trendy od roku 1993. Statistická data o počtech stíhaných, obžalovaných a odsouzených za účast na zločinném spolčení podle § 163 a) trestního zákona uvádí Statistická ročenka kriminality vydávaná každoročně Ministerstvem spravedlnosti České republiky. Kromě toho probíhá v rámci Útvary pro odhalování organizovaného zločinu evidence některých ukazatelů jejich činnosti. V mezinárodním měřítku se od roku 1997 realizuje soustavné zjišťování údajů o organizovaném zločinu v evropských zemích v rámci Skupiny pro trestní právo a kriminologické aspekty organizovaného zločinu při Radě Evropy. V roce 1998 provedla porovnávací zjišťování prostřednictvím Europolu i Evropská Unie a v roce 1999 - 2000 proběhl v sedmnácti zemích předvýzkum OSN.

1. Počty zatčených, obžalovaných a odsouzených

Podle vnitřní evidence vedené Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu byla struktura trestné činnosti realizovaná tímto útvarem v roce 2002 bez součinnosti s ostatními složkami policie následující:

- § 163a tr.z.- účast na zločinném spolčení (212 pachatelů),
- § 171a tr.z.- nedovolené překročení státní hranice (184 pachatelů),
- § 250a tr.z.- pojistný podvod (103 pachatelů),
- § 187 tr.z. - nedovolená výroba a prodej OPL a jedů (98 pachatelů),
- § 93 tr.z.- nedovolené ozbrojování (93 pachatelů),
- § 140 tr.z. - padělání a pozměňování peněz (63 pachatelů),
- § 158 tr.z.- zneužívání pravomoci veřejného činitele (58 pachatelů),
- § 204 tr.z. - kuplířství (55 pachatelů) ,
- § 235 tr.z.- vydírání (52 pachatelů),
- § 246 tr.z. obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku (41),
- § 219 tr.z.- vražda (30 pachatelů)
- § 234 tr.z.- loupež (22 pachatelů)
- § 179 tr.z.- obecné ohrožení (21 pachatelů) a další.

Pramen: Vnitřní evidence Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu

Podle statistiky státního zastupitelství jsou podle § 163 a) trestního zákona, který se týká účasti na zločinném spolčení, počty zatčených, obžalovaných a odsouzených nepoměrně nižší než počty uváděné Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu. Počet stíhaných odpovídá počtu těch, které předala policie státnímu zastupitelství ke stíhání, počty obžalovaných jsou již o něco nižší a odsouzen nebyl v roce 2002 nikdo.

Tab. 1

Organizovaný zločin, účast na zločinném spolčení (§163a tr.z.) – počty stíhaných

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
0	0	0	0	0	16	36	42	75	97

Pramen: Statistická ročenka kriminality 2002, MSp, s.172

Tab. 2

Organizovaný zločin, účast na zločinném spolčení (§ 163a tr.z.) – počty obžalovaných

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
0	0	0	0	0	16	36	40	59	94

Pramen: Statistická ročenka kriminality 2002, MSp, s.172

Tab. 3

Organizovaný zločin, účast na zločinném spolčení (§ 163a tr.z.) – počty odsouzených

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
0	0	0	0	0	0	1	0	2	0

Pramen: Statistická ročenka kriminality 2002, MSp, s.180

Až do roku 1997 - včetně - nebyl u nás nikdo za účast na zločinném spolčení trestně stíhán. Problém je, že členy organizovaných zločineckých skupin je možné stíhat i za celou řadu jiných trestných činů. Na druhé straně i prokázaná vražda, krádež auta nebo pojistný podvod nemusí souviset s organizovaným zločinem.

2. Charakteristika skupin

Mezi organizovanými zločineckými skupinami lze rozlišit dva typy. První typ je organizován na nižší úrovni. Vyznačuje se sice dělbou úkolů, ale struktura je spíše horizontální, není zde patrná existence vyšších řídicích článků. Za **plně rozvinuté skupiny** považujeme ty, ve kterých je vícestupňové hierarchické členění. Na vrcholu je nejvyšší vedení, které řídí několik relativně samostatně operujících skupin. V nich pak jsou na nejnižší úrovni řadoví členové a externisté. Nejvyšší vedení je od bezprostředního páčání trestné činnosti většinou izolováno. Provádějí ji skupiny tzv. středního článku. Vedení však disponuje veškerými finančními prostředky a má k dispozici dokonalý odborný servis - právníky, ekonomy, informatiky, ochranku. Podíl takto plně rozvinutých skupin činil v České republice v letech 1995 - 1997 a také v roce 1999 asi jednu třetinu. V roce 1998 jsme v odhadech zaznamenali nárůst na 40 %, v roce 2000 na 38 %. V šetření z roku 2001 se nárůst ještě mírně zvětšil na 43 %. V roce 2002 odhadli experti, že plně rozvinutých skupin je 37 %. **Mírné zvýšení z jedné třetiny na cca 40 %** je tedy zřejmě trvalé.

Přibližně **polovinu členů tvoří externisté**. Externí spolupracovníci se ve skupinách organizovaného zločinu uplatňují v dosti velké míře. Buď zajišťují nejrůznější služby (automechanici, zbrojaři, chemici, výrobci falešných dokladů, ubytovatelé, přepravci, prodejci, řidiči) nebo opatřují informace, realizují kontakty a speciální úkony (tipaři, informatici, vyjednaváči a vymahači výpalného nebo dluhů, osoby nastrčené na provádění nelegálních finančních operací, specialisté na překonávání zabezpečovacích a poplašných zařízení). Jako externisté jsou též nájímáni lidé, kteří zajišťují kontakty s úřady. V nejnáročnější podobě pak působí jako právní či ekonomičtí poradci nebo jako osoby, které mohou zajistit kontakty s politickými, ekonomickými špičkami či s médii.

S výjimkou roku 1996 zaznamenáváme od roku 1993 do současnosti pravidelně **mírnou převahu mezinárodního prvku** nad domácím. Přesné výsledky i tendence jsou patrné z tabulky č. 4. Celkově je mezinárodního prvku mírně přes polovinu a domácího mírně pod ni. Kolem jedné čtvrtiny je ryze českých skupin. Přibližně polovinu tvoří skupiny smíšené. V nich pak je poměr mezinárodního prvku stabilně poněkud vyšší než prvku domácího.

Tabulka 4

Odhad poměru mezinárodních a domácích skupin organizovaného zločinu v ČR

	1993	1994	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
	N=12	N=17	N=18	N=31	N=20	N=27	N=27	N=31	N=21
Mezinárodní (Součet mezinárodní)	- (53)	30 (61)	20 (47)	25 (53)	27 (55)	31 (60)	28 (55)	24 (53)	28 (54)
Smíšené s převahou mezinárodní	-	31	27	28	28	29	27	29	26
Smíšené s převahou domácí (Součet domácího)	- (47)	21 (39)	20 (53)	24 (47)	20 (45)	20 (40)	21 (45)	20 (47)	23 (46)
Domácí		18	33	23	25	20	24	27	23
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Pozn.: Číslo v závorce je součtem za mezinárodní, resp. domácí skupiny

Míru **zastoupení cizích národností** v organizovaném zločinu na území České republiky jsme odvodili z výpovědí expertů tak, že jsme vypočetli souhrnný index odstupňovaný podle váhy jednotlivých pořadí, která experti uvedli. Získali jsme celkové pořadí, které je uvedeno v tabulce č. 5

Tabulka 5

Míra zastoupení cizích národností v organizovaném zločinu na území České republiky 2002

Národnost	Index
Ukrajinci	99
Rusové	87
Vietnamci	66
Číňané	50

Kosovo Albánci, Albánci	45
Arabové	29
Bulhaři	12
Bělorusové	10
Jugoslávci	7
Izraelci	5
Chorvati	5
Afgánci	4
Němci	3
Italové	3
Poláci	2
Dagestánci	1
Srbové	1
Turci	1

Pozn.: Souhrnný index jsme stanovili tak, že počet respondentů, kteří uvedli příslušnou národnost na prvním místě byl násoben 6 x, na druhém místě 5 x, atd. až na šestém místě 1 x. Celkový index je pak součtem těchto násobků.

Z hlediska kvantity patřili v roce 2002 do první skupiny Ukrajinci a Rusové. Druhou skupinu tvořili Vietnamci a Číňané. U Vietnamců došlo v posledních třech letech ke značnému vzestupu. Patří sem rovněž Albánci a Kosovští Albánci. (*Zde nemáme dosti spolehlivé indikátory toho, zda a jak dotázaní tyto národnosti přesně rozlišovali, budeme je tedy brát v úvahu jako jednu kategorii.*) Do prostoru mezi druhou a třetí skupinou se v roce 2002 dostali Arabové. Celkově jsou sice trvale na šestém místě, ale míra jejich výskytu (podle indexu) je výraznější než u ostatních národností, které patří do třetí skupiny. Opačný trend je u Bulharů. Ti byli ještě v roce 2000 poměrně silně zastoupeni ve druhé skupině. V roce 2001 klesli do skupiny třetí. V ní jsou spolu s Bělorusy a Jugoslávci. Následují národnosti uváděné velmi málo. Zde se v roce 2002 nově objevili Izraelci a Chorvati. Trvale jsou zde Rumuni, Němci, Afghánci. Ojedinele pak byli uvedeni Poláci (kteří ještě do roku 1997 náleželi do druhé skupiny), Rakušané, Italové, Turci, Srbové, Dagestánci.

Nejvýznamnějším zjištěním je nárůst počtu Vietnamců, pozastavení poklesu a opětné zvýšení počtu Číňanů. Naopak u Albánců, jejichž počty se kolem roku 2000

výrazně zvýšily, začíná pravděpodobně klesající tendence. Pokud se týká výrazných poklesů, pak po ubývajících Polácích a Jugoslávčích, začali ubývat také Bulhaři. Nově se - ale velice ojediněle - objevili Izraelci (zřejmě ruského původu), Chorvati, Srbové (místo Jugoslávie), Dagestánci.

3. Odhad nejrozšířenějších forem činností

Od roku 1993 provádíme pravidelně odhad nejrozšířenějších aktivit organizovaného zločinu na území České republiky. (*Experti vycházejí ze seznamu cca 35 aktivit. U každé z nich se vyjadřují zda se v příslušném roce vyskytuje na území České republiky v rozvinuté či zárodečné formě, či zda se nevyskytuje vůbec. Míru výskytu nejrozšířenějších činností stanovujeme podle toho, kolik respondentů uvedlo příslušnou činnost jako rozšířenou.*) Pořadí zjištěné v roce 2002 ukazuje tabulka č. 6 a graf 1.

Tabulka 6

Odhad výskytu nejrozšířenějších forem činností organizovaného zločinu na území České republiky v roce 2002

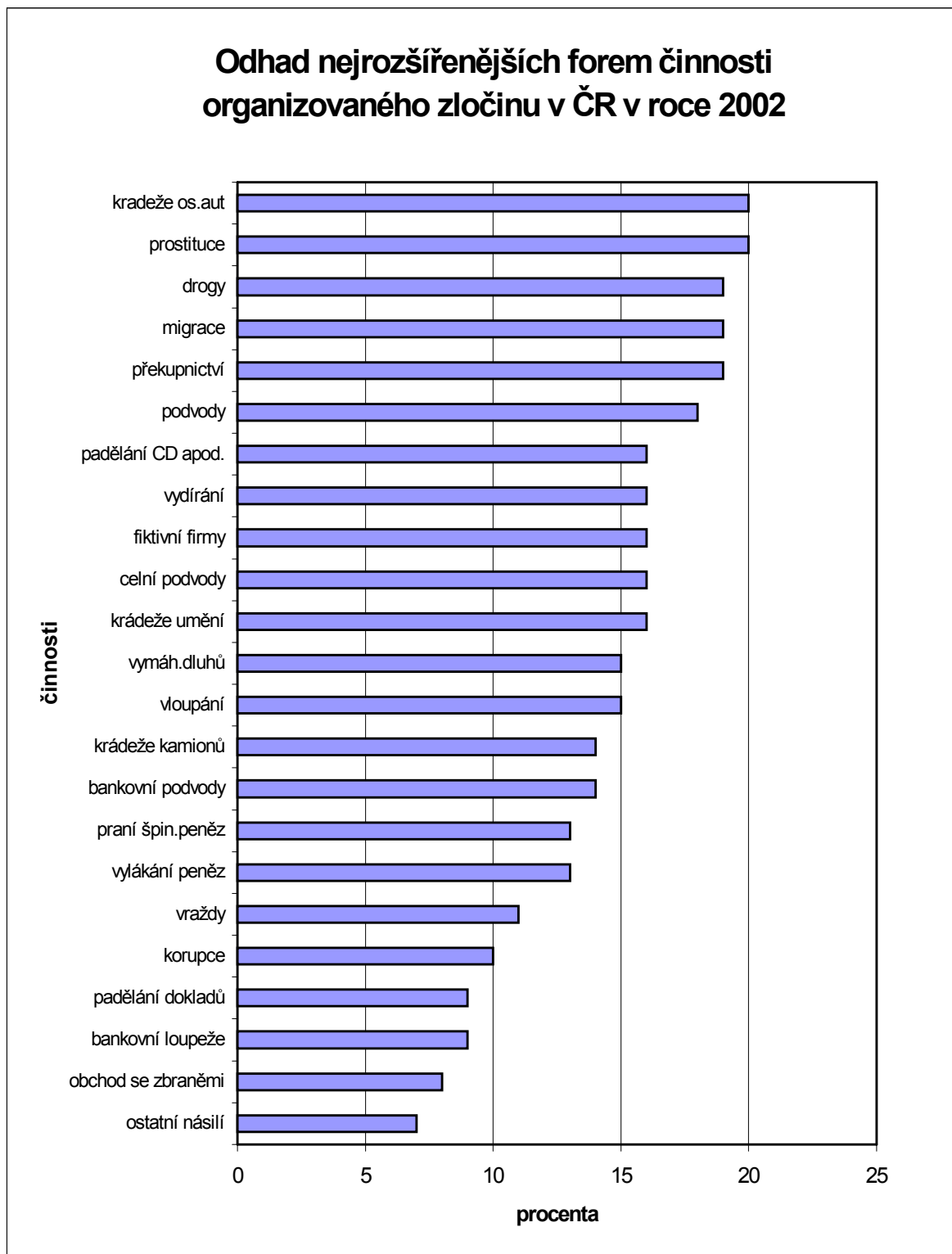
		N=21
1..-2.	Krádeže motorových vozidel	20
	Organizování prostituce a obchod se ženami	20
3.-5.	Výroba, pašování a distribuce drog	19
	Organizování nelegální migrace	19
	Překupnictví odcizených předmětů	19
6.	Daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody	18
7.-10.	Padělání CD a nelegální kopie videokazet	16
	Vydírání a vybírání poplatků „za ochranu“	16
	Zakládání podvodných a fiktivních firem	16

	Celní podvody	16
11.-13.	Krádeže uměleckých předmětů a jejich vývoz	15
	Vymáhání dluhů na objednávku	15
	Krádeže vloupáním do bytů, chat, obchodů a skladů	15
14.-15.	Krádeže z nákladních aut a kamionů	14
	Bankovní podvody	14
16.-17.	Praní špinavých peněz	13
	Vylákání peněz se slibem jejich velkého zhodnocení	13
18.	Vraždy	11
19.	Podplácení a korupce	10
20.-21.	Padělání dokumentů, šeků, peněz, mincí	9
	Bankovní loupeže	9
22.	Mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami	8
23..	Ostatní násilí	7

Pozn.: V tabulkách číslo 7-20 je uvedeno procento expertů, kteří v příslušném roce jmenovali příslušnou aktivitu jako rozvinutou.

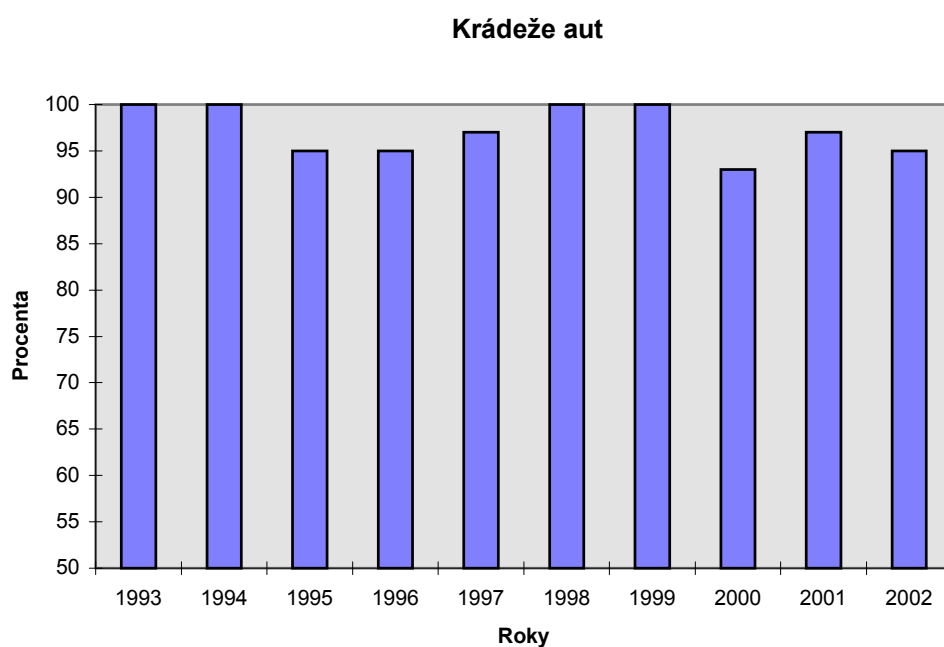
Pravidelné zjišťování nejrozšířenějších aktivit, prováděné od roku 1993, umožňuje porovnat vývoj v letech 1993-2002. Při posouzení tendencí za deset let vyjdeme z pořadí, ve kterém se aktivity umístily v roce 2002. U nejfrekventovanějších aktivit si ukážeme vývoj poněkud podrobněji.

Graf 1

Krádeže aut a obchod s nimi patří trvale mezi nejrozšířenější aktivity organizovaného zločinu na našem území. Přestože již v roce 1994 se vyslovovali experti o poklesu, reálně k němu stále nedochází. Tato oblast zůstává pro organizovaný zločin velice atraktivním oborem podnikání, a to nejen v ČR, ale prakticky v celé Evropě.

Graf 2

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou.

Tabulka 7

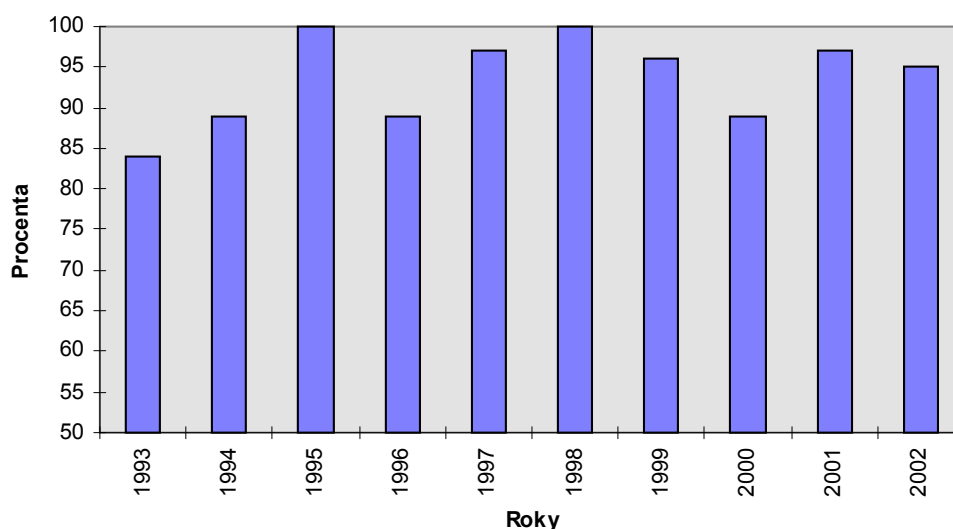
Krádeže aut

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
100	100	95	95	97	100	100	93	97	95

Organizování prostituce a obchod se ženami patří trvale k nejrozšířenějším aktivitám organizovaného zločinu nejen u nás, ale i v Evropě a na celém světě.

Graf 3

Prostituce

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou.

Tabulka 8

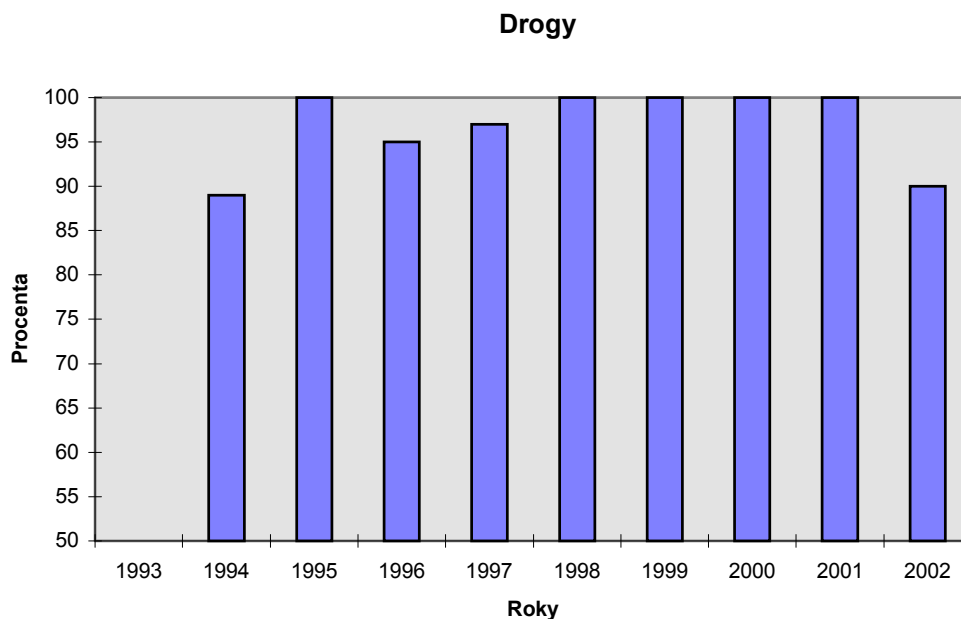
Prostituce

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
84	89	100	89	97	100	96	89	97	95

Výroba, pašování a distribuce drog nebyla na počátku 90. let ještě na čs. území tak výrazně zastoupena. V prvním roce výzkumu (1993) byly činnosti související s drogami zařazeny až na počátek druhé desítky aktivit organizovaného zločinu. Jako rozšířené je uvedla pouze polovina dotázaných. O rok později jsme však již zaznamenali výrazný vzestup. V roce 1994 se aktivity související s drogami posunuly na 3.-5. místo a od roku 1995 patří trvale mezi nejrozšířenější. Na této pozici se

obchodování s drogami o prvenství dělilo s krádežemi aut nebo s prostitucí. V roce 2000 a 2001 byly drogy na prvním místě zcela jednoznačně

Graf 4

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou. Údaje pod úrovní 50 % nejsou v grafech registrovány.

Tabulka 9

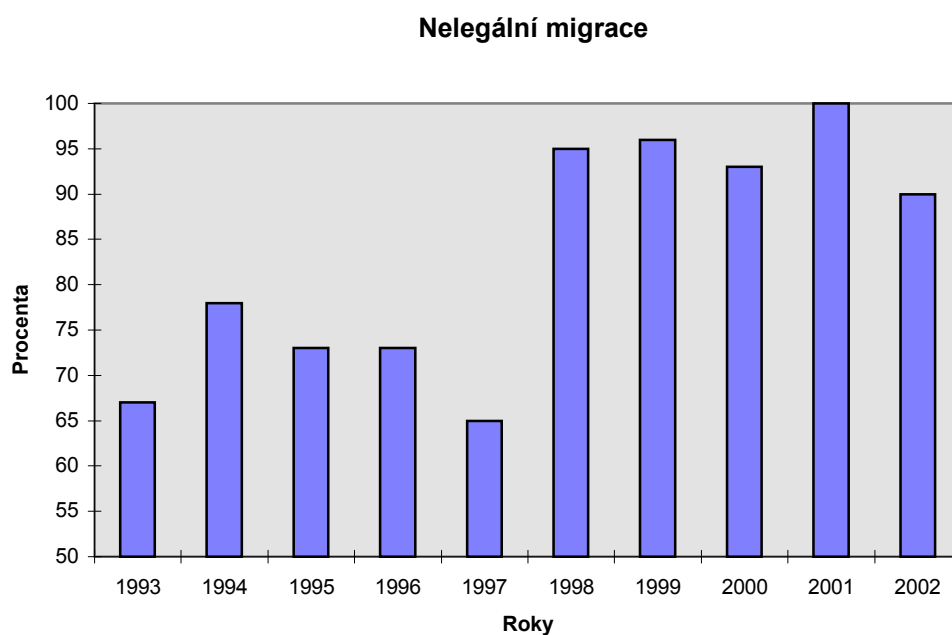
Drogy

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
50	89	100	95	97	100	100	100	100	90

V roce 1998 se mezi naprosto nejrozšířenější aktivity organizovaného zločinu dostalo **organizování nelegální migrace**. Výsledky z let následujících toto postavení

potvrdily. Předtím se tato aktivita pohybovala mezi 6.-9. místem v letech 1993 - 1996 a v roce 1997 dokonce poklesla na 16.-17. místo. Zvýšený výskyt v odpovědích expertů po roce 1998 zřejmě reaguje na reálnou situaci, kdy nelegální migrace se stává jedním ze závažných problémů souvisejících s bezpečnostní situací.

Graf 5

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou. Údaje pod úrovní 50 % nejsou v grafech registrovány.

Tabulka 10

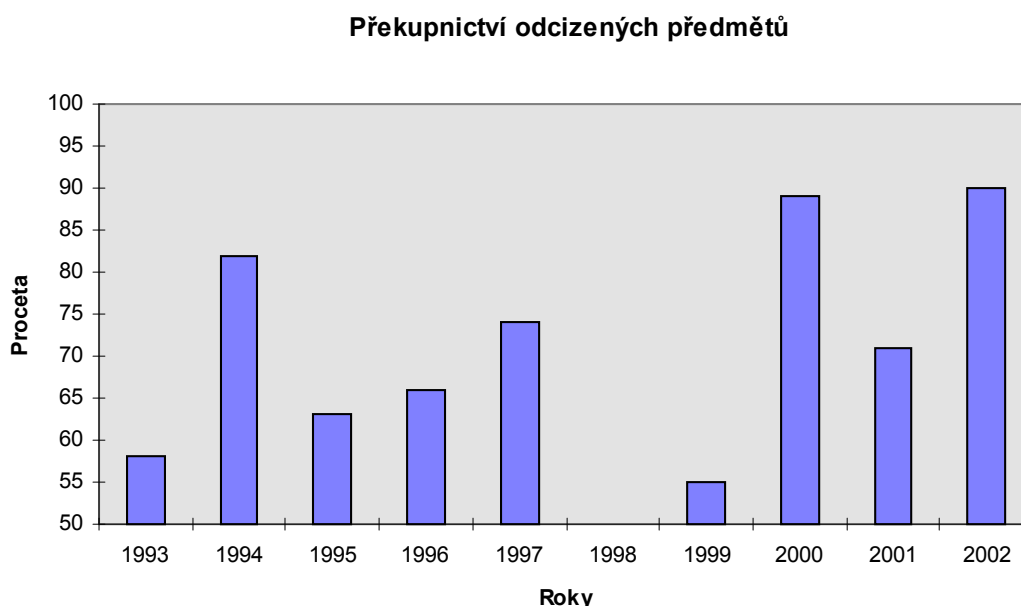
Nelegální migrace

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
67	78	73	73	65	95	96	93	100	90

Za silnou čtyřkou, která má před ostatními určitý náskok, následují aktivity s celkem pravidelnými odstupy.

Kromě vzestupu korupce jsme od roku 2000 zaznamenali absolutně největší nárůst u **překupnictví odcizených předmětů**. V roce 1993 byla tato aktivita na 8.-10. místě, v roce 1994 dokonce na 6.-7. místě, v roce 1995 na 12.-14., v roce 1996 na 8.-13. V roce 1997 se dostala opět na 6.-9. místo. V roce 1999 se opět vrátila na konec druhé desítky a byla uvedena na 13.-17. místě. V roce 2000 byla na 4.-6. místě, v roce 2001 na šestém, v roce 2002 na 3.-5.

Graf 6

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou.

Tabulka 11

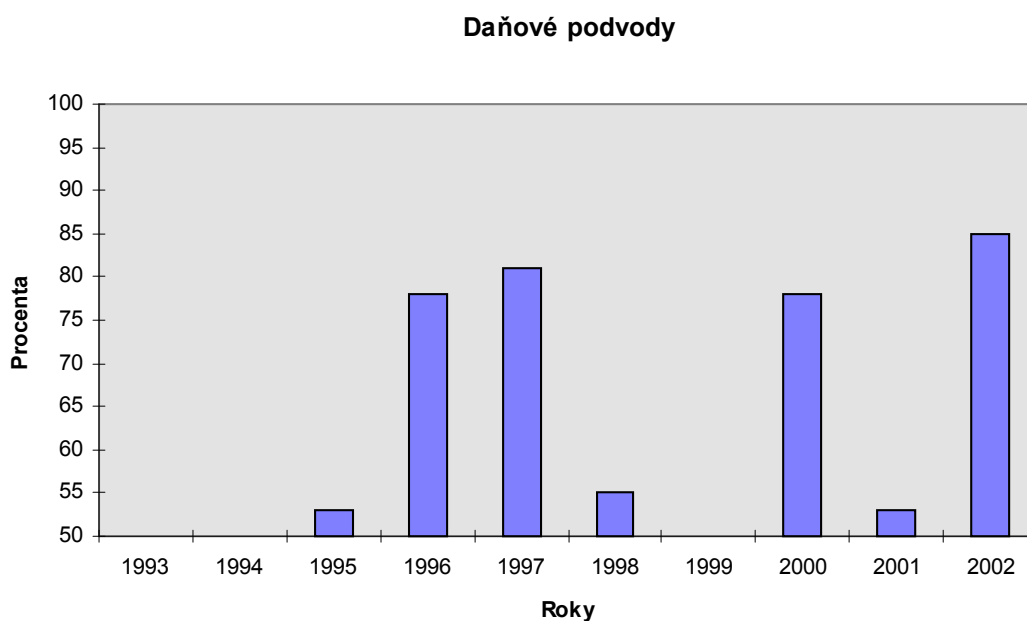
Překupnictví

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

58	82	63	66	74	50	55	89	71	90
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

U **daňových podvodů** lze hovořit o značných výkyvech. V letech 1993 a 1994 jsme je mezi rozšířenými aktivitami vůbec nezaznamenali. V roce 1995 byly na konci první dvacítky. V letech 1996 a 1997 byly dosti vysoko - na 5., resp. 4. místě. V roce 1998 byly na 13.-17. místě, v roce 1999 se mezi nejrozšířenějšími opět neobjevily a v roce 2000 se dostaly na 13.-14. místo. V roce 2001 byly na místě 15.-16., v roce 2002 dokonce na místě šestém.

Graf 7

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou. Údaje pod úrovní 50 % nejsou v grafu registrovány.

Tabulka 12

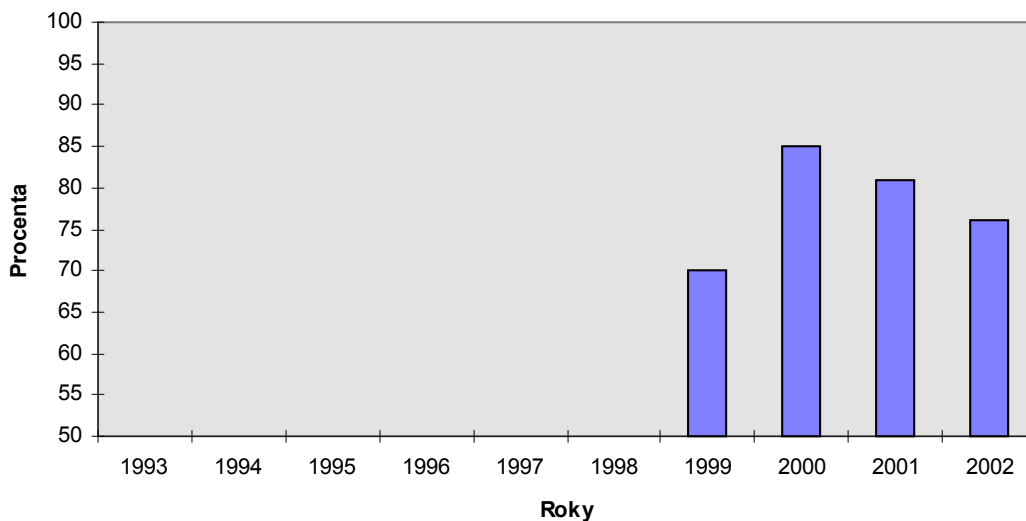
Daňové podvody

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
-	-	53	78	81	55	-	78	53	85

V roce 1998 se na úrovni kolem 10. místa zcela nově objevilo **padělání CD a nelegální kopírování videokazet**. V roce 1999 již na stejné pozici setrvalo a v roce 2000 se dostalo do skupiny na 7.-9. místě. Na stejné pozici se pak tato aktivita umístila v roce 2002, když předtím byla v roce 2001 dokonce na místě pátém.

Graf 8

Padělání CD a kopírování videokazet

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou. Do roku 1998 uváděná 0 znamená, že údaje pod úrovní 50 % nejsou v grafu registrovány.

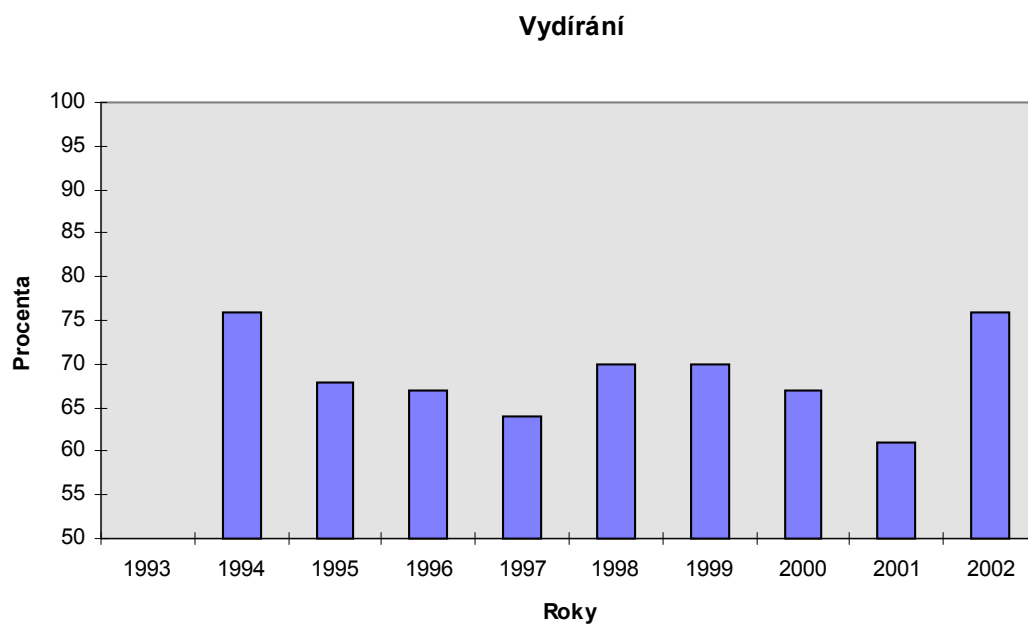
Tabulka 13

Padělení CD a kopírování videokazet

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
-	-	-	-	-	-	70	85	81	76

U vydírání a vybírání poplatků za ochranu zůstala z hlediska míry výskytu tato aktivita celkem stabilně pod hranicí 70%. Až v roce 2002 se dostává téměř k 80%, na 7.-10. místo.

Graf 9

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou.

Tabulka 14

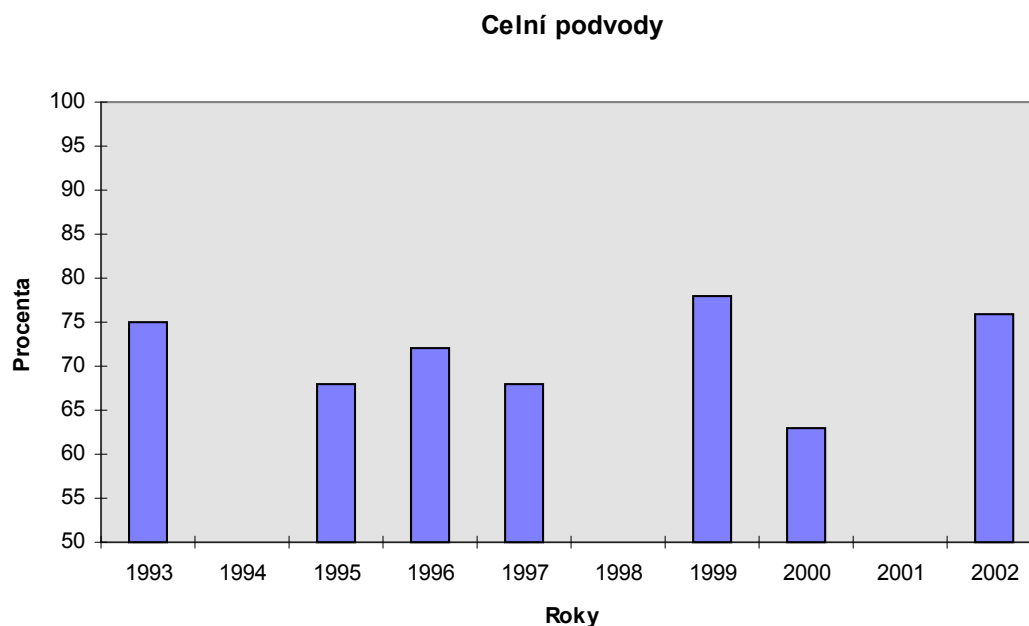
Vydírání

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
50	76	68	67	64	70	70	67	61	76

U méně rozšířených aktivit uvedeme tabulky a grafy jen tehdy, vyskytovala-li se aktivita v průběhu deseti let mezi rozšířenými trvaleji. Tam, kde se objevila jednou či dvakrát a jinak ji experti neuváděli, nepovažujeme uvádění poloprázdného grafu nebo tabulky za funkční a zmíníme se o trendu pouze slovně.

Čas od času se objevuje i **zakládání podvodných a fiktivních firem**. Poprvé bylo zaznamenáno v roce 1995 na 8.-11. místě. V roce 1996 a 1997 bylo 14.-15. , v roce 1998 11.-12. V roce 1999 se mezi rozšířenými aktivitami nevyskytlo, v roce 2000 bylo opět na 18.-19. místě, v roce 2001 na 17.-19. V roce 2002 nabyla tato aktivita opět na významu a ocitla se na konci první desítky, konkrétně na 7.-10. místě.

V roce 2002 se na konci první desítky objevily **celní podvody**. Také tato aktivita se vyznačuje značnými výkyvy. V roce 1993 byly na významné 4.-5. pozici, v roce 1994 klesly až na 15. místo, v roce 1995 stouply na 8.-11. místo. Vzestup pak plynule pokračoval, takže v roce 1996 byly na 6.-7. místě, ale v roce 1997 opět klesly na 13.-15. místo a v roce 1998 ještě hlouběji, na místo 18.- 19. V roce 1999 jsme zaznamenali výrazný skok směrem vzhůru. Celní podvody se objevily na 6. místě, tedy na přibližně stejné úrovni jako v roce 1993 a 1996. V roce 2000 jsme opět zaznamenali silný pokles až na 20. místo. Pokles se v roce 2001 potvrdil umístěním na konci druhé desítky. V roce 2002 došlo opět k vzestupu a celní podvody byly na konci první desítky.

Graf 10

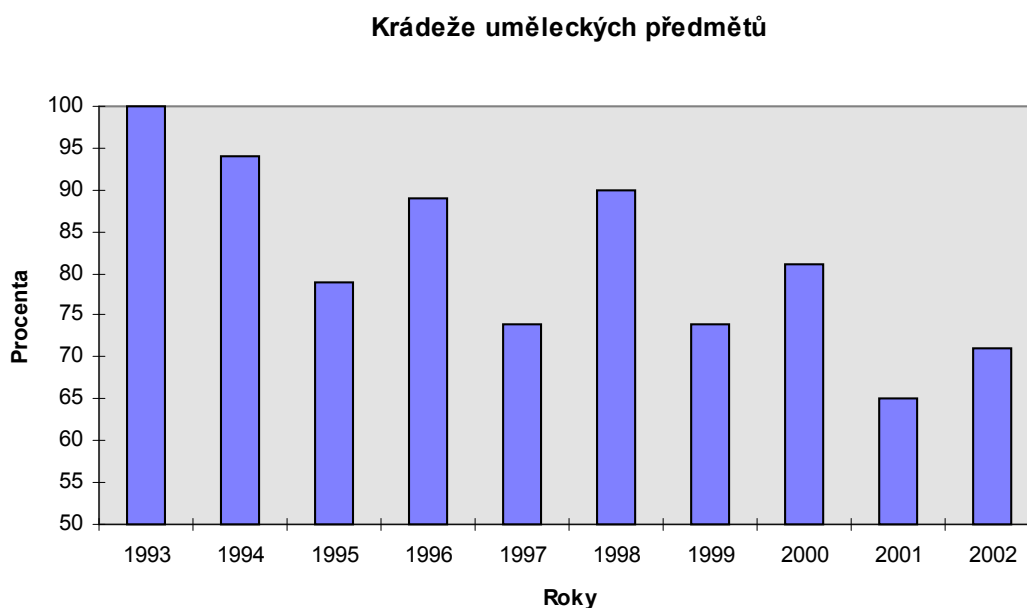
Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou.

Tab.15 Celní podvody

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
75	50	68	72	68	50	78	63	48	76

Určitými výkyvy se spíše klesajícím významem procházejí **krádeže uměleckých předmětů**. Tato činnost patřila v roce 1993 a 1994 spolu s krádežemi aut u nás k nejrozšířenějším, v roce 1995 u ní začalo docházet k mírnému poklesu na 4.-6. místo. V roce 1996 došlo opět k mírnému vzestupu na 3.-4. místo, v roce 1997 k poklesu zpět na 6.-9. místo. V roce 1998 jsme zaznamenali 5. místo, v roce 1999 7.-8. místo a v roce 2000 10.-12. místo, v roce 2001 9.-11.místo. Tato aktivita, která byla v roce 1993 jednou z nejrozšířenějších, z čelních pozic postupně mizí. Pozice, kterou si zachovává, je však stále dosti významná.

Graf 11

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou.

Tabulka 16

Krádeže uměleckých předmětů

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
100	94	79	89	74	90	74	81	65	71

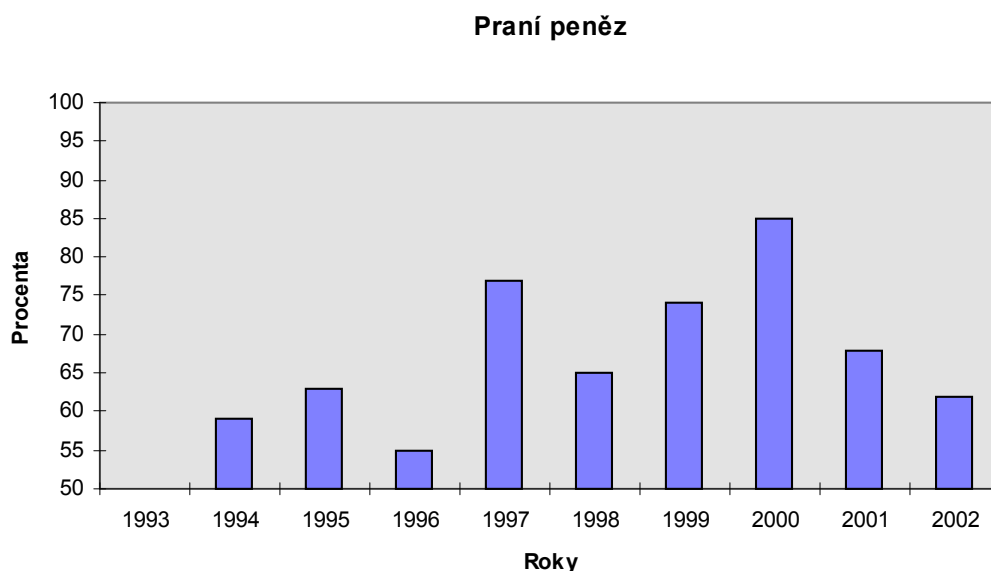
Nezákoně vymáhání dluhů se pohybuje celkem stabilně na konci první desítky. Výjimkou byl rok 1994, kdy byla dosti vysoko, na 3.-5. místě a rok 1999, kdy byla na místě 5. V roce 2002 byla na začátku druhé desítky.

Výskyt **krádeží vloupáním do bytů, chat, obchodů, skladů** ztrácel v průběhu let 1993-1998 postupně na významu. V roce 1993 byla tato aktivita na 4.-5. místě, v roce 1994 na 6.-7., v roce 1995 na 15.-16., v roce 1996 na 16.-19., v roce 1997 na 19.,

v roce 1998 na 22.-24. místě. Tuto sestupnou tendenci přerušil až rok 1999, kdy se krádeže vloupáním ocitly na 12.-14. místě. V letech 2000-2001 se krádeže vloupáním se dostaly na začátek druhé desítky. Zde setrvaly i v roce 2002. K určitému zvýšení došlo v posledních letech u **krádeží z nákladních aut a kamionů**. Tato aktivita se dostala v roce 1998 poprvé mezi 20 nejrozšířenějších, na 13.-17. místo. Od roku 1999 se pohybuje na začátku druhé desítky. Obdobné výkyvy mají **bankovní podvody**. Ty se mezi významnějšími aktivitami objevily poprvé v roce 1996 na konci první desítky. V roce 1997 byly na 6.-9. místě, v roce 1998 na 13.-17. V roce 1999 se mezi nejrozšířenějšími neobjevily, v roce 2000 se opět vynořily na 15.-17. místě, v roce 2001 se pohybovaly kolem 20.místa, v roce 2002 kolem 15. místa.

Podobné výkyvy jsme zaznamenali u **praní peněz**. V letech 1993-1995 se tato aktivita umisťovala na začátku druhé desítky. V roce 1993 byla na 11.-13. místě, v roce 1994 na 12.-14. místě, v roce 1995 rovněž na 12.-14. místě. V roce 1996 poklesla na 16.-19. místo, ale v roce 1997 se prudce vyšvihla na místo 5. V roce 1998 opět klesla na konec první desítky a v roce 1999 došlo znovu k velice mírnému zvýšení na 7.-8. místo. V roce 2000 byla na 7.-9. místě, v roce 2001 na 7.-8., v roce 2002 pak až na 16.-17..

Graf 12

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou.

Tabulka 17

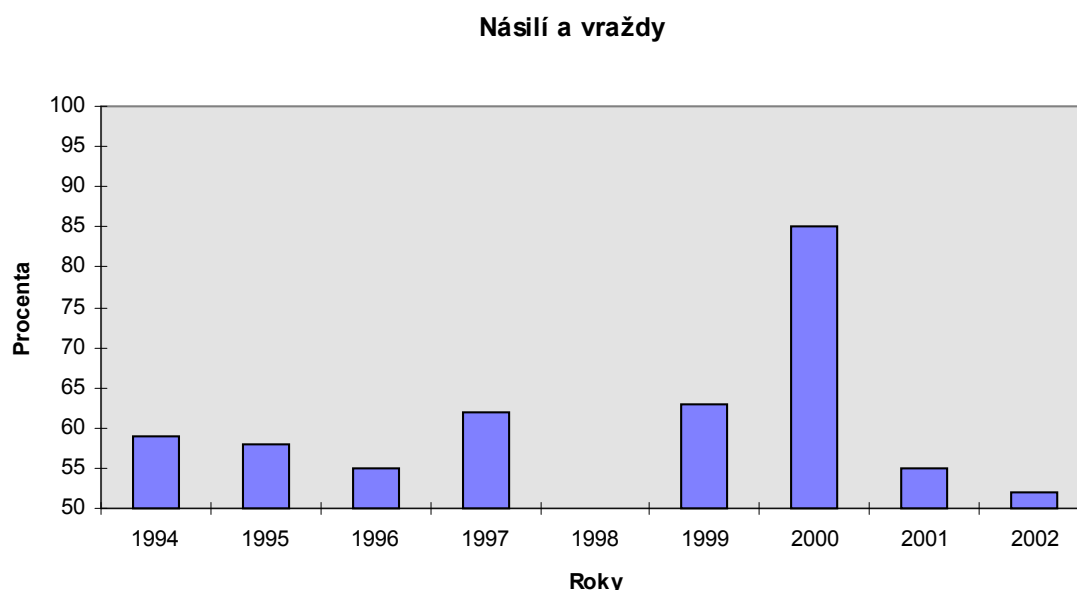
Praní peněz

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
50	59	63	55	77	65	74	85	68	62

V roce 1999 se objevilo vůbec poprvé až na konci první dvacítky **vylákání peněz se slibem jejich velkého zhodnocení**. V roce 2000-2002 se jeho výskyt ve stejné pozici potvrdil.

Násilné aktivity se pohybovaly v období 1993-1998 těsně nad hranicí průměru. V roce 1994 byly na 12.-14. místě, v roce 1995 na 15.-16., v roce 1996 na 16.-19., v roce 1997 na 18., v roce 1998 na 18.-20. místě. Rok 1999 znamenal dosti výrazný vzestup na 12.-14. místo. V roce 2000 byl pak vzestup ještě větší - na 7.-9. místo. V roce 2001 jsme použili vraždy a ostatní násilí odděleně. Vraždy se umístily na 14.místě, násilí na 15. V roce 2002 jsme u vražd zaznamenali 18. místo, u ostatního násilí 23.-25.

Graf 13

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou. Údaje pod úrovní 50 % nejsou v grafu registrovány (tj. v roce 1993).

Tabulka 18

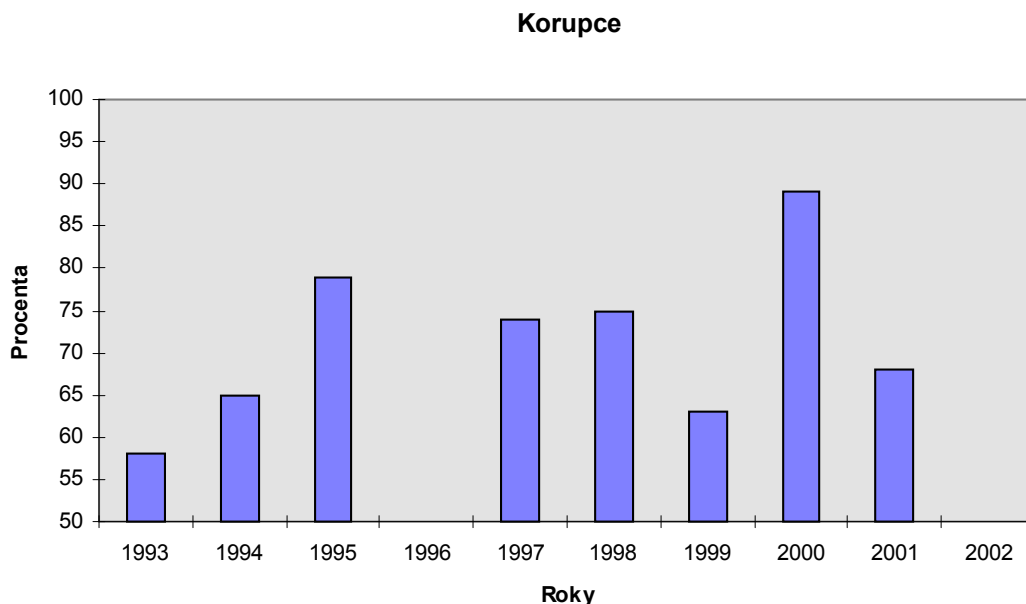
Násilí a vraždy

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
-	59	58	55	62	50	63	85	55	52

Korupce patří k nejcharakterističtějším podpůrným aktivitám organizovaného zločinu. Pomocí úplatků jsou zjišťovány potřebné informace, ovlivňována strategická rozhodnutí, zajišťována bezpečnost a beztrestnost. Z hlediska míry výskytu docházelo zatím u této aktivity k dosti velkým výkyvům. V letech 1993 - 1994 se vyskytovala kolem 10. místa, v roce 1995 stoupla na 4.-6. místo, v roce 1996 poklesla až na 20. příčku. V roce 1997 se opět vrátila na 6.-9. místo, v roce 1998 setrvala na místě 6. V roce 1999 došlo opět k poklesu, a to až na 12.-14. místo. Zařazení na 4.-6. místo - hned za nejrozšířenější aktivity, které bylo zaznamenáno v roce 2000 i 7-8. místo z roku

2001 znamená dosud největší výskyt za posledních osm let. O to zajímavější by bylo znát příčiny mohutného poklesu na 19. místo, který jsme zaznamenali v roce 2002.

Graf 14

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou.

Tabulka 19

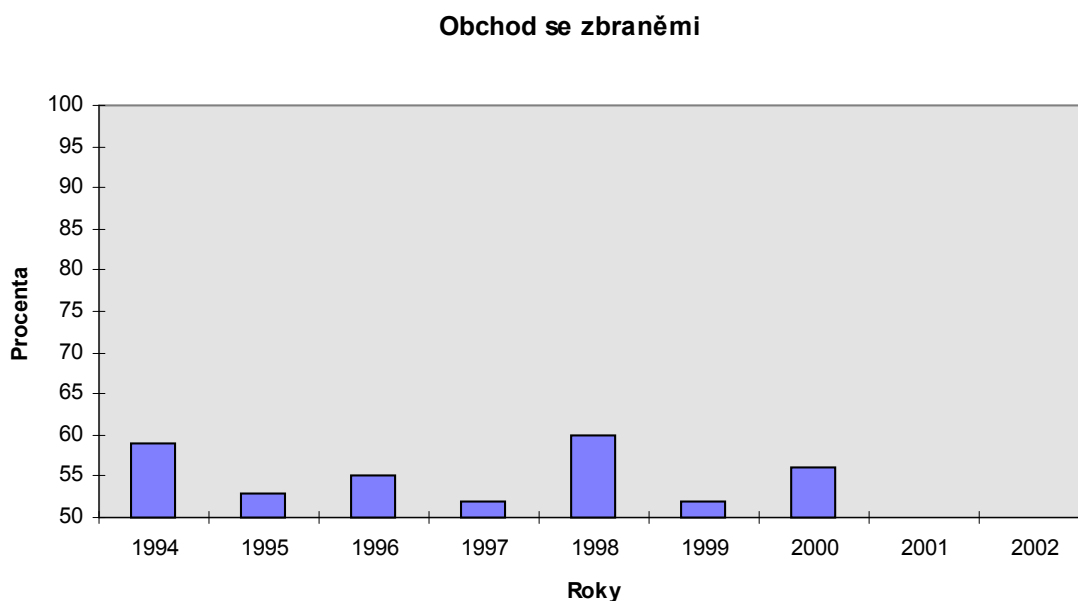
Korupce

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
58	65	79	50	74	75	63	89	68	48

Mezi nejrozšířenějšími činnostmi se občas objevuje **padělání dokumentů, šeků, peněz, mincí**. V roce 1996 byla tato aktivita na 14.-15. místě, v roce 1998 na 13.-17. a v roce 1999 a 2000 shodně na 15.-17. V roce 2001 byla na 15.místě, v roce 2002 na 20.-21.. V letech 1993 - 1995 a v roce 1997 se mezi rozvinutými aktivitami neobjevovala. Podobně se v roce 2000 umístily i **bankovní loupeže**, které zatím mezi rozšířenými aktivitami nefigurovaly. V roce 2002 byly na 20.-21. místě

Mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami byl v roce 1994 zaznamenán na 12.-14. místě. Pak se pohyboval na konci druhé desítky. V roce 1998 došlo k určitému vzestupu - na 11.-12. místo. V roce 1999 nastal opět pokles na konec druhé desítky aktivit, v roce 2000 dokonce až na 22. místo. I v roce 2002 byla tato aktivita na 20. místě.

Graf 15

Pozn.: V grafu jsou uvedeny expertní odhady míry výskytu příslušných aktivit na území ČR. Sloupce vyjadřují procenta expertů, kteří uvedli příslušnou aktivitu v daných letech jako rozšířenou.

Tabulka 20

Obchod se zbraněmi

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
-	59	53	55	52	60	52	56	48	38

4. Nejčastější aktivity zahraničních skupin

Kromě zjišťování pořadí aktivit organizovaného zločinu jako celku jsme v letech 1993 - 2002 zjišťovali čas od času i to, jakými aktivitami se na území České republiky zabývají jednotlivé národnostní skupiny. Soustavně jsme tuto oblast začali zaznamenávat od roku 1999. Výsledky z roku 2002 tedy můžeme porovnat se třemi lety předcházejícími.

Nejfrekventovanější aktivity ukrajinských skupin v letech 1999-2002

Poznámka: V závorce je počet expertů, kteří činnost uvedli na 1.-8. místě (z celkového počtu 27 v roce 1999 a 2000, 31 v roce 2001 a 21 v roce 2002)

1999

vydírání (23), násilná kriminalita (15), loupeže (10), krádeže aut (8), zbraně a radioaktivní materiál (5), finanční kriminalita (5), prostituce (4), drogy (4)

2000

násilná kriminalita (24), vydírání (20), loupeže (13), drogy (13), prostituce (10), krádeže aut (7), nelegální migrace (7), zbraně a radioaktivní materiál (5), praní peněz (3), bankovní podvody (2), vymáhání dluhů (2)

2001

vydírání (21), drogy (14), prostituce (13), násilná kriminalita (12), zbraně a radioaktivní materiál (10), loupeže (8), vymáhání dluhů (8), krádeže aut (6), nelegální migrace (5)

2002

vydírání (17), prostituce (8), ozbrojené loupeže (8), krádeže vozidel (5), vraždy (5), drogy (5), praní peněz (4), zbraně (4), násilí (4), převaděčství (3), korupce (2), nelegální zaměstnávání (1), únosy (1)

Nejfrekventovanější aktivity **ruských skupin** v letech 1999-2002

Poznámka: V závorce je počet expertů, kteří činnost uvedli na 1.-8. místě (z celkového počtu 27 v roce 1999 a 2000, 31 v roce 2001 a 21 v roce 2002)

1999

vydírání (21), násilná kriminalita (12), ekonomická kriminalita (9), prostituce (8), zbraně a radioaktivní materiál (7), krádeže aut (6), praní peněz (5), drogy (4), těžké kovy a ropa (4)

2000

násilná kriminalita (17), vydírání (16), drogy (9), loupeže (8), prostituce (7), zbraně a radioaktivní materiál (4), nelegální migrace (4), krádeže aut (2), praní peněz (2), bankovní podvody (2), vymáhání dluhů (1)

2001

násilná kriminalita (13), vydírání (12), drogy (11), prostituce (11), praní peněz (9), zbraně a radioaktivní materiál (8), vymáhání dluhů (7), krádeže aut (7), loupeže (6), bankovní loupeže (3), padělání peněz (2)

2002

vydírání (16), prostituce (8), loupeže (7), vraždy (6), drogy (6), praní peněz (6), krádeže aut (5), zbraně (3), bankovní podvody (2), násilí (2), nelegální migrace (2), radioaktivní materiál (1), hospodářská trestná činnost (1), fiktivní firmy (1), korupce (1), vymáhání dluhů (1), pašování (1), padělání peněz (1)

Nejfrekventovanější aktivity **vietnamských skupin** v letech 1999-2002

Poznámka: V závorce je počet expertů, kteří činnost uvedli na 1.-8. místě (z celkového počtu 27 v roce 1999 a 2000, 31 v roce 2001 a 21 v roce 2002)

1999

padělání (5), podvodné podnikání (5), ochranná známka (4), pašování (4), pirátské nosiče (3), drogy (3), praní peněz (2), násilná kriminalita (2)

2000

nelegální migrace (5), prostituce (4), padělání zboží a CD (4), drogy (3), celní podvody (3), násilná kriminalita (2), daňové podvody (2), pašování (1), vydírání (1), překupnictví (1), vymáhání dluhů (1)

2001

celní podvody (14), padělání (10), nelegální migrace (8), daňové podvody (8), drogy (6), obchod s lidmi (2), pašování (2), prostituce (2), vydírání (2), praní peněz (2), násilná kriminalita (1)

2002

nelegální migrace (8), praní peněz (7), porušování ochranné známky a autorských práv (6), pašování zboží (6), drogy (6), padělání zboží (5), padělání dokumentů (3), korupce (3), vraždy (2), vydírání (2), prostituce (1), loupeže (1), hazardní hry (1), krádeže aut (1), daňové podvody (1), ostatní násilná trestná činnost (1)

Nejfrekventovanější aktivity čínských skupin v letech 1999-2002

Poznámka: V závorce je počet expertů, kteří činnost uvedli na 1.-8. místě (z celkového počtu 27 v roce 1999 a 2000, 31 v roce 2001 a 21 v roce 2002)

1999

praní peněz (6), nelegální migrace (3), drogy (3), daně (3), obchod s lidmi (3)

2000

nelegální migrace (4), praní peněz (4), prostituce (4), násilná kriminalita (4), drogy (2)

2001

nelegální migrace (8), praní peněz (5), celní podvody (5), drogy (5), padělání dokumentů (4), obchod s lidmi (3)

2002

praní peněz (11), nelegální migrace (9), pašování zboží (6), vydírání (5), drogy (4), porušování ochranné známky (3), padělání zboží (2), celní podvody (2), prostituce (2), vraždy (2), ostatní násilí (2), fiktivní firmy (1), korupce (1), zbraně (1), hazardní hry (1), padělání dokladů (1), únosy (1), loupeže (1), vydírání (1)

Nejfrekventovanější aktivity **albánských skupin** v letech 2000 - 2002

Poznámka: V závorce je počet expertů, kteří činnost uvedli na 1.-8. místě (z celkového počtu 27 v roce 2000, 31 v roce 2001 a 21 v roce 2002)

2000

drogy (5), prostituce (3), obchod se zbraněmi (2), krádeže aut (1), násilná kriminalita (1)

2001

drogy (12), obchod se zbraněmi (7), prostituce (3), krádeže aut (2)

2002

drogy (14), prostituce (5), zbraně (3), krádeže aut (3), vydírání (2), loupeže (2), praní peněz (2), ostatní násilí (2), finanční podvody (1), celní podvody (1), majetková trestná činnost (1)

Nejfrekventovanější aktivity **Kosovských Albánců** v letech 2000-2002

Poznámka: V závorce je počet expertů, kteří činnost uvedli na 1.-8. místě (z celkového počtu 27 v roce 2000, 31 v roce 2001 a 21 v roce 2002)

2000

drogy (6), zbraně (2), praní peněz (2), násilná kriminalita (1)

2001

drogy (5), praní peněz (3), prostituce (1)

2002

drogy (5), zbraně (2), krádeže aut (2), korupce (2), prostituce (2), loupeže (1), praní peněz (1), nelegální migrace (1), padělání dokladů (1), ostatní násilná trestná činnost (1)

Nejčastější aktivity **arabských skupin** v letech 2000-2002

Poznámka: V závorce je počet expertů, kteří činnost uvedli na 1.-8. místě (z celkového počtu 27 v roce 2000, 31 v roce 2001 a 21 v roce 2002)

2000

drogy (3), nelegální migrace (2), korupce (2), praní peněz (1)

2001

drogy (3), nelegální migrace (2), pašování zbraní (1), fiktivní firmy (1)

2002

drogy (7), nelegální migrace (5), praní peněz (3), padělání dokladů (2), prostituce (1), nelegální směna peněz (1), padělání peněz (1), korupce (1), podvody (1)

Nejfrekventovanější aktivity **bulharských skupin** v roce 2000-2002

Poznámka: V závorce je počet expertů, kteří činnost uvedli na 1.-8. místě (z celkového počtu 27 v roce 2000, 31 v roce 2001 a 21 v roce 2002)

2000

prostituce (6), krádeže aut (3), násilná kriminalita (2), drogy (1)

2001

prostituce (3), krádeže aut (2), padělání (1)

2002

prostituce (5), krádeže aut (3), drogy (1), nelegální migrace (1), násilí (1), krádeže (1), padělání dokladů (1)

Nejfrekventovanější aktivity **Bělorusů** v letech 2001 - 2002

2001

vymáhání dluhů (2), násilná kriminalita (2), vydírání (1), loupeže (1), praní peněz (1), drogy (1)

2002

vydírání (2), krádeže aut (1), drogy (1), nelegální migrace (1), zbraně (1), radioaktivní materiál (1), padělání peněz (1), vraždy (1), loupeže (1)

Nejfrekventovanější aktivity **skupin z Jugoslávie** v letech 2000-2002

Poznámka: V závorce je počet expertů, kteří činnost uvedli na 1.-8. místě (z celkového počtu 27 v roce 2000, 31 v roce 2001 a 21 v roce 2002)

2000

drogy (14), prostituce (7), násilná kriminalita (5), zbraně(4), vydírání (3), fiktivní firmy (2), krádeže aut (2)

2001

drogy (5), prostituce (4), praní peněz (2), násilná kriminalita (2), vydírání (1)

2002

drogy (1), krádeže (1), podvody (1)

U méně zastoupených skupin se v letech 2001 - 2002 vyskytovaly nepříliš četné aktivity.

U Afghánců:

2001

nelegální migrace (2), vydírání (1), obchod se zbraněmi (1), prostituce (1), praní peněz (1)

2002

vydírání (1), vymáhání dluhů (1), násilná trestná činnost (1)

U Turků:

2001

drogy (1), hospodářská kriminalita (1)

2002

drogy (2), pašování (1)

U Poláků:

2001

organizovaný obchod s alkoholem (1)

2002

drogy (1), krádeže aut (1), padělání peněz (1)

U Izraelců (původně ruské národnosti) se v roce 2002 vyskytla závažná hospodářská kriminalita (1), praní peněz (1) a korupce (1).

V roce 2002 se samostatně objevili Chorvati. U nich byly zaznamenány tyto aktivity: korupce (2), pašování zbraní (1), drogy (1), krádeže aut (1), praní peněz (1), vraždy (1).

U Slováků byly v roce 2002 zaznamenány trestné činy související s nelegální migrací (1), krádeže (1), podvody (1).

U Dagestánců byly v roce 2002 zaznamenány drogy (1), násilí (1) a vydírání (1).

U Italů jsme v roce 2002 zaznamenali praní špinavých peněz (1).

5. Závěr

V části věnované vývoji organizovaného zločinu jsme uvedli údaje o skupinách a jejich činnostech. Statistická data máme zatím k dispozici pouze v omezeném množství. Týkají se počtu stíhaných, obžalovaných a odsouzených. Výrazně více máme údajů, které pocházejí z expertních odhadů. Díky opakovaným šetřením zde můžeme využít i tendence, které zaznamenáváme od roku 1993. Vzhledem k tomu, že od roku 1998 se počet evidovaných případů zvětšuje, lze očekávat, že v příštích letech budou kromě odhadů k dispozici i konkrétnější čísla.

Výskyt hospodářské trestné činnosti v roce 2002 *Ing. Drahuše Kadeřábková*

1. Současný stav výskytu a jeho odlišnosti od minulého vývoje

Také v novém „číslu“ tohoto edičního periodika, které je tentokrát zaměřeno na výskyt kriminality v roce 2002, zůstává kontinuální informace o plošném i regionálním výskytu hospodářských kriminálních aktivit v daném časovém úseku i o změnách proti jejich výskytu v minulých letech. Základními zdroji informací zde zůstávají i nadále data evidovaná policií ČR a data evidovaná ministerstvem spravedlnosti ČR. Mezi těmito soubory však trvale existuje metodický rozdíl v obsahovém pojetí hospodářské trestné činnosti. Pracujeme-li s daty evidujícími počty zjištěných a objasněných skutků, počty stíhaných a vyšetřovaných osob či výši způsobených finančních škod (data policie), pak kromě údajů vztažených k trestným činům podle systematiky trestního zákona hospodářským, pracujeme i s daty vztaženými k vybraným trestným činům majetkovým (srovnej např. s Takticko-statistickou kvalifikací policie). Pracujeme-li s daty evidujícími stíhané, obžalované a odsouzené osoby či uložené tresty (s daty ministerstva spravedlnosti), pak se jedná shodně se systematikou trestního zákona výhradně o data vztažená k trestným činům hospodářským.

Proti evidovanému výskytu hospodářské trestné činnosti v předchozích letech by se v údajích roku 2002 měla nebo snad mohla projevit i reakce na změny, které přinesl zákon č.265/2001 Sb., účinný od 1.1. 2002, a to především v návaznosti na novou úpravu výše škody nikoliv nepatrné. V druhé části tohoto zákona, je v článku IV. pod bodem 32 k § 89 odst.11 uvedeno:“ Škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč ..“. Jestli, jak a v jakém druhovém složení se tato úprava může projevit v kvantitě evidovaného výskytu kriminálních aktivit bude zřejmě patrné až s příslušným časovým odstupem. První rok účinnosti zatím nepřinesl, některými oponenty této úpravy předpokládaný, pokles evidovaného výskytu kriminality celkem.

V roce 2002 bylo **policíí ČR evidováno 372 341 zjištěných skutků** celkem, což je sice ve srovnání s evidencí za rok předchozí mírný nárůst, konkrétně o 13 764 skutků, ale při porovnání s výskytem v roce 2000 jde ještě o pokles představovaný 19 128 skutky. Zjištěný výskyt kriminality v roce 2001 lze rozhodně označit za evidenčně zajímavý, a to především proto, že se početně velmi blíží úrovni roku 1991 přestože v jejich mezidobí se prakticky vždy jednalo o vývojovou tendenci s celkem postřehnutelným vzestupem. Názor na danou situaci již byl v souvislosti s popisem příslušného stavu vysloven (např. přiblížení se záměrům deklarovaným ve vládním prohlášení) a s ohledem na zjištěný stav výskytu kriminality v roce 2002 nebyl pravděpodobně jen hypotetický.

Stejný směr vývoje jako má kriminalita celkem je evidován také u výskytu **trestné činnosti hospodářské**, takže po dvou letech početního snížení dochází v roce 2002 i tady ke zvýšení zjištěných skutků. V porovnání s rokem 2001 jde o zvýšení 14 % .V absolutním vyjádření zachycuje v roce 2002 policejní evidence 40 213 skutků přiřazených hospodářským kriminálním aktivitám , což je o 4 951 více než v roce

předchozím a současně tento počet představuje více jak třetinový podíl ze zvýšeného výskytu celkové kriminality.

Vyšší počty zjištěných skutků v roce 2002 proti roku předchozímu jsou pochopitelně evidovány i u dalších druhů kriminality, ale jejich zvýšení je výrazně nižší než u trestné činnosti hospodářské; např. u **obecné kriminality** jde o 1,8%, u **násilné kriminality** o 8,5 %, u **mravnostní kriminality** o 4,6 %. S ohledem na již zmíněnou zákonnou úpravu výše škody nikoli nepatrně ze 2 000 Kč na 5 000 Kč je možné konstatovat, že v prvním roce její účinnosti není evidován ani pokles výskytu **trestné činnosti majetkové**, která sice v porovnání s rokem 2001 a s ohledem na ostatní druhy kriminality dosáhla zvýšeného počtu zjištěných skutků o pouhých 411, což představuje zvýšení jen o 0,2%, ale stále je to zvýšení.

Silné početní zastoupení (64,2 %) má v majetkové trestné činnosti skupina zjištěných skutků **krádeže prosté**, kde by se při zvýšení spodní hranice způsobené škody dal s jistou mírou pravděpodobnosti očekávat výraznější úbytek než je 7 zjištěných skutků. S vědomím toho, že výše škody nebude jediným a pravděpodobně nebude ani určujícím indikátorem reálného výskytu krádeží prostých přesto může stav evidovaný v roce 2002 svojí slabou korelací i překvapit. Protože by zde již neměly být podchyceny krádeže při nichž způsobená finanční škoda nepřesáhla 5 000 Kč, nemusí být dokonce ani viděn jako skutečné snížení zjištěného počtu skutků, v tomto případě snad lépe řečeno stagnace, ale může vést k závěru, že se prakticky jedná o kvantitativní zvýšení těchto kriminálních aktivit. Bez početní konfrontace se zjištěnou skupinou krádeží prostých, které v roce 2001 byly ještě trestnými činy a v roce 2002 již jen přestupky, stejně jako bez analýzy dalších s tímto stavem korelujících znaků by však poloha takovéto úvahy zůstala jen spekulací, evokující možné zpochybnění jedné změny v trestněprávní úpravě krátce po jejím zavedení.

Co je však na statisticko-evidenčních výsledcích roku 2002 ve srovnání s rokem předchozím ještě jiné, je viditelný pokles počtu **objasněných skutků**, a to prakticky ve všech sledovaných skupinách. V poměru ke zjištěným skutkům se tato snížení u většiny jednotlivých druhů kriminality pohybují od cca 4% do cca 8 % (u kriminality celkem to je 5,8%), zatímco u trestné činnosti hospodářské se jedná o pokles objasněnosti až o 16,3 %. V roce 2002 bylo ze 40 213 zjištěných kriminálních hospodářských skutků objasněno 77,8 %, tedy 31 303 skutků, kdežto v roce 2001 bylo objasněno 33 187 skutků, což je 94,6 % z 35 262 skutků zjištěných.

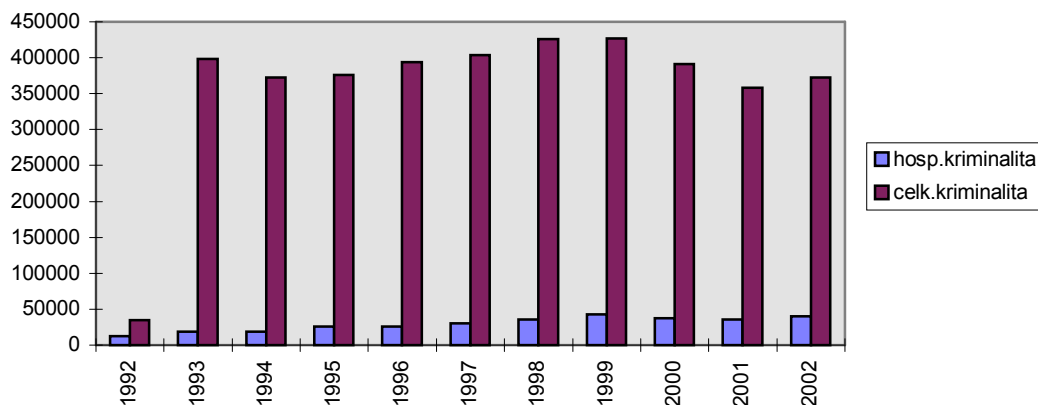
Objektivní posouzení míry oprávněnosti takového snížení počtu objasněných skutků, nalezení a pojmenování žádoucích i nežádoucích indikátorů vzniku takové situace však nemůže být předmětnou součástí tohoto textu, který je jen komentovanou informací o evidovaném výskytu trestné činnosti v konkrétním roce a o eventuálních změnách proti minulému vývoji. V těchto souvislostech je však možné a snad i potřebné taková fakta i bez kvalifikovaného komentáře zde přesto uvést. Pro odpovídající komentář k tomuto jevu chybí znalosti skutečností, které přímo i nepřímo ovlivnily jeho vznik. K dispozici je pouze pohled z venku, který v tomto případě nemůže být ničím jiným než pohledem velmi hrubého odhadu, prakticky pohledem fabulačním. Za tímto meziročním poklesem objasněnosti by tak bylo možné hledat např.: početní snížení stavu policistů nebo zachování či dokonce zvýšení počtu policistů ovšem s nedostatečnou mírou jejich

kvalifikačních dovedností, stejně jako důsledek organizačních změn, důsledek metodických změn ve vykazování, složitost zjištěných skutků, nedostatky v některé úrovni řízení, ale také třeba naopak kvalitnější i když pomalejší přípravu jednotlivých případů trestních řízení tak, aby nemusely být vráceny k došetření a samozřejmě i řadu dalších více či méně možných důvodů. Proto reálnému stavu odpovídající komentář k nižšímu podílu objasněných zjištění v roce 2002 než jaký byl dosažen v roce 2001 nemůže podat nikdo jiný než policie sama a je škoda, že se tohoto faktu ve svých přístupných statisticko-evidenčních materiálech nedotkla.

Po konstataci těchto dvou skutečností povšechně souvisejících s evidencí výskytu kriminálních aktivit v roce 2002 se vraťme k té části, která se týká hospodářské trestné činnosti, jejího směru vývoje a porovnání se směrem vývoje kriminality celkem. Právě toto porovnání je názorně zachyceno jedenáctiletou řadou v následující grafické podobě.

Graf č.1

Evidované skutky celkové a hospodářské kriminality

Pramen: Statistika kriminality v ČR.OSŘI Policejní prezidium ČR.

Z grafu je patrné i to, že v průběhu devadesátých let minulého století zvyšovala hospodářská trestná činnost ve výskytu kriminality jako celku svůj podíl a to až do roku 1999, kdy představovala její desetinu. V následujících dvou letech dochází k rychlejšímu poklesu evidovaných skutků hospodářských než je evidovaný pokles celkový, což v relativním vyjádření vrací po oba roky v celkovém výskytu tuto kriminalitu opět pod již dosaženou hranici 10 %. Rokem další změny je právě rok 2002, kdy evidovaný počet zjištěných skutků hospodářské trestné činnosti představuje svou zatím nejvyšší účast v celkově zjištěných kriminálních aktivitách, na kterých participuje 10,8%. Jak se v minulých jedenácti letech podílela na výskytu trestné činnosti hospodářská kriminalita dokládá následující vývojová řada.

Tabulka č.1

Podíl výskytu hospodářské kriminality na výskytu kriminality celkem v %

1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
3,7	4,63	4,95	6,77	6,48	7,47	8,46	10,06	9,61	9,83	10,8

Pramen: Statistika kriminality v ČR. OSŘI Policejní prezidium ČR.

Evidované počty zjištěných skutků celkové i hospodářské kriminality v minulých třech letech byly následující:

	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>
zjištěné skutky kriminality celkem	391 469	358 577	372 341
zjištěné skutky kriminality hospodářské	37 632	35 262	40 213

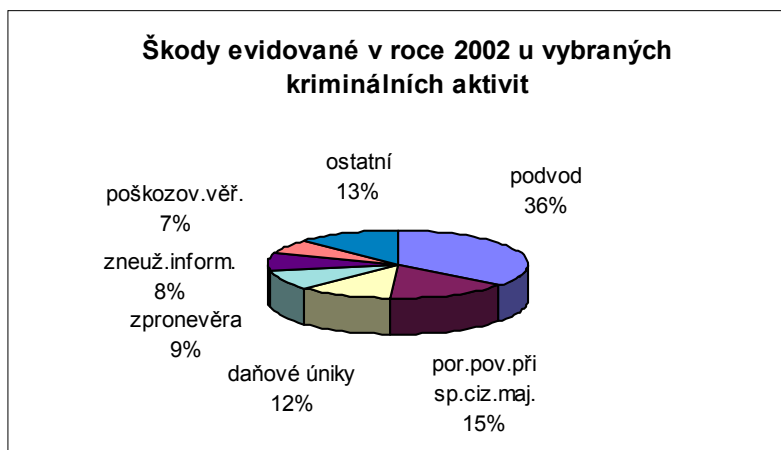
Pramen: Statistika kriminality v ČR. OSŘI Policejní prezidium ČR.

Jak již bylo konstatováno a doloženo v minulé práci, tak i skutečnosti roku 2002 potvrzují, že mezi četností výskytu hospodářských kriminálních aktivit a výší zjištěných finančních škod nelze prvoplánově hledat přímou souvztažnost. Výše **způsobených finančních škod** spíše než s počtem spáchaných skutků koreluje s jejich strukturálním rozložením. Také ve sledovaném roce dosáhly tyto škody úctyhodnou částku jak u celkové tak u hospodářské kriminality. Celkově se jedná o cca 43,3 miliardy Kč a z toho cca 29 miliard Kč (67 %) je podíl hospodářské trestné činnosti.

V obou případech, jak již víme z předchozího textu, je v roce 2002 evidováno více zjištěných skutků než v roce 2001, ale zjištěné škody mají tendenci opačnou. U celkových škod je evidováno snížení cca o 12,4 miliard Kč a u škod způsobených hospodářskými kriminálními aktivitami cca o 15,1 miliard Kč. Příčiny tohoto stavu jsou bez objektivní znalosti celé reality, stejně jako tomu je u snížení objasnenosti, těžko komentovatelné. Subjektivním pohledem je možné mezi oběma jevy vidět např. i souvislost - za nižší objasneností jsou i nižší škody. Pokud by snížení objasnenosti i výše škod byla skutečně důsledkem určité korelace mezi příčinami vzniku obou, pak by si situace zasloužila kompetentní analýzu a následné řešení, aby již z počátku trestního řízení mohlo být zřejmé, že na jeho konci bude pachatel odsouzený a ne pachatel zproštěný obžaloby. Zahájit stíhání pachatele hospodářského trestného činu je jistě méně náročné na čas a odbornou fundovanost než vyžaduje následná příprava věrohodné dokumentace ke konkrétnímu porušení zákona. K výkonu takové činnosti by proto nemělo stačit teoretické zázemí jakéhokoli oboru, ale měly by tu dominovat příslušné oblasti ekonomické a příslušné oblasti právní, stejně jako potřebná míra policejních zkušeností a policejních dovedností.

Objem vyčíslených finančních škod přiřazených hospodářským kriminálním aktivitám v roce 2002 představuje z částky evidované v roce předchozím 65,8% a jak je zřejmé z uvedeného absolutního vyjádření, jedná se o poměr nižší než u škod evidovaných za trestnou činnost celkem, kde došlo k poklesu na 77,7 %. Vzhledem k tomu, že finanční škody způsobené hospodářskými trestnými činy výrazněji korelují se strukturálním složením svého výskytu než s jeho kvantitativní úrovní, je vhodné doplnit toto meziroční srovnání meziročními srovnáními nejvýznamnějších podílníků. Před tím ale grafické znázornění účasti jednotlivých trestných činů na celkové škodě způsobené hospodářskou kriminalitou v roce 2002.

Graf č. 2

Pramen: Nestandardní sestavy HK.OSŘI Policejní prezidium ČR

Stejně jako v roce 2001 jsou výraznou skupinou kvantitativního výskytu i výše způsobených finančních škod hospodářské trestné činnosti v roce 2002 kriminální aktivity stíhané jako **podvod**. Počet zjištěných skutků v tomto roce dosáhl výše 11 946, což je v porovnání s předchozím rokem zvýšení o 204 případy, zatímco 10,4 miliardy Kč vyčíslené škody je částka o celých 14 miliard Kč nižší než je předchozí evidovaná výše, takže je to právě podvod, který se odrazil ve snížení škod hospodářské kriminality jako celku. Tady je ovšem namísto připomenout, že policejní evidence řadí část zjištěných aktivit podvodu do trestné činnosti hospodářské a další část do trestné činnosti majetkové. Pro doplnění celkového obrazu výskytu této kriminality by bylo třeba k uvedenému počtu skutků vedených za rok 2002 jako hospodářské přičíst ještě 7 787 skutků vedených jako majetkové a stejně tak škody ve výši 10,4 miliardy Kč zvýšit o další 1,6 miliardu Kč.

Nejmarkantnější rozdíly v meziročním srovnání výskytu jsou u kriminálních aktivit evidovaných jako **úvěrový podvod**, kde je v roce 2002 zachycen více jak dvojnásobný počet zjištěných skutků, a to 5 056 proti předchozímu roku s 2 181 skutkem. Také v těchto případech jde současně o velmi výrazný pokles zjištěných finančních škod a sice ze 7,9 mld.Kč a z 19% podílu na celkovém objemu škod hospodářské trestné činnosti v roce 2001 až na 655 milionů Kč a 2,3 % podílu v roce 2002.

Jinak než u podvodné trestné činnosti vychází srovnání u **trestné činnosti daňové**. Tady je sice v roce 2002 také evidován větší počet skutků než v roce předchozím a sice o 229 skutků (4 549 proti 4 320), ale ten je naopak provázen skoro dvojnásobnou výší finančních škod, představovanou 4,3 miliardy Kč proti minulým 2,4 miliardám Kč. Tím se také dvojnásobně zvýšil podíl těchto kriminálních aktivit na celkových škodách, a to z 6% v roce 2001 na 12% v roce 2002. Obdobné evidenční výsledky má i trestná

činnost stíhaná za **zneužívání informací v obchodním styku**, kde zvýšený početní výskyt (z 55 skutků na 103 skutky) je doprovázen i zvýšeným finančním objemem škod (z 1,6 mld. Kč na 2,4 mld.Kč) .

Zcela odlišně, než je tomu u podvodů, evidenčně vycházejí kriminální aktivity stíhané za **porušování povinnosti při správě cizího majetku**. Tady je v roce 2002 evidováno o 344 skutků méně než v roce 2001 (z 858 skutků na 514 skutků), ale objem zjištěných finančních škod je téměř dvojnásobný (2,4 miliardy Kč a 4,3 miliardy Kč).

Kromě srovnávací informace o kvantitativním výskytu a o jím způsobených finančních škodách u uvedených trestných činů, které sem byly vybrány proto, že výrazným způsobem ve sledovaném a jemu předcházejícím roce participovaly na evidovaném výskytu hospodářské trestné činnosti, tyto příklady také potvrzují vyslovený názor o celkem volné vazbě mezi počty zjištěných skutků a výší způsobené finanční škody. Pro doplnění je možné ještě uvést třeba řádový rozdíl v evidovaném počtu skutků **zpronevěry** (5 892) a **zneužívání informací v obchodním styku** (103) při prakticky zanedbatelném rozdílu výše škod (zpronevěra 2,5 miliardy Kč a zneužívání informací 2,4 miliardy Kč).

Kromě členění výskytu hospodářské trestné činnosti na jednotlivé trestné činy sleduje policejní evidence ještě několik dalších podrobnějších členění, z nichž jedním jsou také **konkrétní spáchané formy**. Z jejich přehledu např. vyplývá, že u kriminálních aktivit **podvodu** evidovaných jako hospodářské se nejčastěji jedná o „vylákání zboží s úmyslem jej nezaplatit“, a to ve 2 735 případech se způsobenou škodou 1,9miliardy Kč, dále o „uzavírání podvodných obchodních smluv“ s 2 143 zjištěnými skutky a škodou ve výši 2,1 miliardy Kč, ale také o „vylákání úvěru bez úmyslu jej splatit“ s 943 případy a škodou dosahující 1,5 miliardy Kč. Ve výskytu majetkové kriminality jsou co do počtu skutků i výše zjištěné škody výraznou formou např. „machinace s finančními prostředky (penězi, tržbami, poplatky, vklady na účtech, finančními fondy)“ s 3085 zjištěnými skutky a se způsobenou škodou 2,5 miliardy Kč.

U kriminálních aktivit kvalifikovaných jako **porušování povinnosti při správě cizího majetku** docházelo k tomuto porušování v roce 2002 nejčastěji „při zastupování ve věcech obchodních“, a to ve 227 evidovaných případech se škodou ve výši 2,4 miliardy Kč a dále v 51 evidovaném skutku se škodou 1,5 miliardy Kč „ při činnosti správních, dozorčích rad a při výkonu prokury“.

Další informací, kterou je možné z policejní evidence výskytu kriminality získat je jeho **regionální rozložení** . Přestože zveřejněná data jsou za rok 2002 ještě uváděna podle dřívější struktury a dřívějších názvů krajů, nestandardní sestavy již dávají možnost sledovat územní výsledky i za tento rok v hranicích krajů reálných.

Velmi silný výskyt hospodářských kriminálních aktivit je ve sledovaném roce evidován v Hlavním městě, kde je evidován nejvyšší počet zjištěných skutků 7 498 a také nejvyšší objem zjištěných finančních škod 6,8 miliard Kč. Tato výše způsobených škod je však jen necelou čtvrtinou (22,5 %) škod způsobených v roce 2001, kdy dosáhly 30,2 miliard Kč. V meziročním srovnání počtu zjištěných skutků je naopak situace opačná, tady stav evidovaný v roce 2002 o 22,5 % převyšuje stav roku předchozího (6117

skutků). Vzhledem k novému krajskému uspořádání není zatím další meziroční srovnání možné a k dispozici může být územní přehled výskytu jen za sledovaný rok 2002. Jak tedy vypadal regionální výskyt hospodářské trestné činnosti v absolutním vyjádření a jak se jednotlivé kraje podílely na republikovém výskytu této trestné činnosti je zřetelné z následující tabulky.

Tabulka č.2

Regionální rozložení výskytu hospodářské kriminality v roce 2002

kraj	škody HK v mil.Kč	z HK ČR %	skutky HK počet	z HK ČR %
Praha	6 813	23,5	7 498	18,7
Moravskoslezský	4 042	13,9	4 712	11,8
Jihomoravský	3 178	10,9	4 846	12,1
Ústecký	2 422	8,3	3 938	9,8
Zlínský	2 100	7,2	1 859	4,6
Královéhradecký	1 835	6,3	1 348	3,4
Olomoucký	1 613	5,6	2 029	5,1
Středočeský	1 493	5,1	3 644	9,1
Vysočina	1 446	5,0	1 208	3,0
Jihočeský	1 399	4,8	1 952	4,9
Pardubický	917	3,1	1 666	4,2
Plzeňský	744	2,6	1 470	3,7
Liberecký	693	2,4	1 916	4,8
Karlovarský	324	1,1	1 348	3,4

Pramen:Nestandardní sestavy HK.OSŘI Policejní prezidium ČR .

Také z územního rozložení kvantitativního výskytu hospodářské trestné činnosti a z finančních škod zjištěných v jednotlivých regionech je patrné, že výši škody spíše než počet skutků určuje jejich struktura. Jedním z příkladů může být uvedené meziroční srovnání v Praze nebo třeba její 18,7% podíl na celorepublikovém kvantitativním výskytu při jejím 23,5% podílu na celorepublikovém objemu finančních škod. Obdobné rozdíly je možné vidět i v dalších územních celcích.

V roce 2002 eviduje policejní statistika k objasněnému počtu skutků celkové kriminality 123 964 **stíhaných a vyšetřovaných osob**, z nichž 24 498, t.j.19,8%, za kriminální aktivity hospodářské. Dvoutřetinovou většinu tohoto počtu tvoří prvopachatelé, což ovšem není výsadou sledovaného roku, ale je to dlouhodobě platná skutečnost. Dlouhodobě platnou skutečností je i to, že 7 647 osob stíhaných a vyšetřovaných v souvislosti se spácháním trestného činu podvodu jsou zde opět početně nejsilnější skupinou. Četností významnější je ještě 4 645 osob stíhaných a vyšetřovaných za spáchání úvěrového podvodu a 3 843 osob stíhaných a vyšetřovaných za zpronevěru.

Toto je situace na počátku trestního řízení a tedy evidenčně na konci policejního zpracování. Stavby obviněných v dalším průběhu trestního řízení, tedy stavby státními zastupitelstvy **stíhaných a obžalovaných osob**, stejně jako stavby **osob odsouzených** a další s tím související data již evidenčně sleduje a **zpracovává ministerstva spravedlnosti**. Vzhledem k časové náročnosti, kterou vyžaduje příprava žaloby i

jednání před soudem ve věcech hospodářské trestné činnosti nelze v plné šíři konfrontovat stavy osob stíhaných a vyšetřovaných policií v konkrétním roce se stavy osob justičními orgány v tomtéž roce stíhaných, obžalovaných a odsouzených. Dá se říci, že jde o dva soubory s autonomní vypovídací schopností a mohou být sledovány jen touto optikou. Následující tabulka podává přehled o početním stavu státem stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob v roce 2002 za trestné činy hospodářské a srovnání se stejným stavem v majetkové i celkové kriminalitě.

Tabulka č. 3

Počty stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob v roce 2002

	stíhané osoby	obžalované osoby	odsouzené osoby
hospodářská kriminalita	3 542	2 805	1 452
majetková kriminalita	46 691	40 579	29 991
celková kriminalita	93 378	77 210	65 098

Pramen: Statistická ročenka kriminality 2003. MSp ČR.

Také v těchto částech trestního řízení se sledovaný rok výrazněji neodlišuje od let předchozích. Za všechny kriminální aktivity bylo proti roku 2001 stíháno o 17 430 osob méně, stejně je evidován také nižší počet obžalovaných osob, a to o 8 864, zato počet osob odsouzených je o 1 887 vyšší. Stejně z meziročního srovnání vychází majetková trestná činnost, tedy v roce 2002 nižší počty osob stíhaných a obžalovaných, ale o 1 340 více osob odsouzených. Vedle celkové a majetkové kriminality však hospodářská trestná činnost eviduje jak snížení u stíhaných osob o 841, tak u obžalovaných osob o 462 a také u osob odsouzených o 179.

Mezi odsouzenými osobami za spáchání některého z hospodářských trestných činů bylo pouze 45 recidivistů, což představuje 3,1 %, zatímco mezi odsouzenými za majetkové delikty je recidivistů 18,8 % a v celkové kriminalitě 16%. Také v roce 2002 jsou nejpočetnější skupinou v odsouzených za hospodářský delikt pachatelé ve věku 30-39 let, kterých bylo 501, což je o 53 více než v roce předchozím. Nepodmíněný trest byl uložen 110 osobám, u kterých se v 58 případech jednalo o sazbu do 5 let, 34 odsouzeným byla určena délka trestu do 15 let a 18 odsouzeným byl vyměřen trest do 1 roku. Podmíněný trest se týkal řádově vyššího počtu odsouzených než je počet odsouzených nepodmíněně a byl uložen 1 007 osobám. V rámci dalších možných trestů

byla odsouzeným za kriminální aktivity hospodářského charakteru ještě ve třech případech zakázána činnost v konkrétním okruhu působnosti, dále 186 osobám byl uložen trest peněžitý, 48 osobám byly uloženy obecně prospěšné práce, 67 osob se týkal trest jiný a u stejného počtu osob (67) soud od potrestání upustil.

V roce 2002 bylo např. odsouzeno za **daňovou trestnou činnost** (§§ 147 a 148 tr.z.) celkem 751 osob, což je ve srovnání s rokem 2001 o 136 pachatelů více.

K nepodmíněnému trestu však bylo odsouzeno pouze 44 pachatelů, tedy ještě méně než v roce předchozím a všichni naplnili znaky skutkové podstaty trestného činu „zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby“, § 148 tr.z. Ve 28 případech, tedy nejčastěji se výše trestu pohybovala v hranici trestní sazby do 5 let, u 14 odsouzených se jednalo o trest v hranici sazby do 15 let a ve 2 případech nedosáhl stanovený trest 1 rok. V této souvislosti se nabízí otázka, zda zavedení trestného činu „neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení.....“ § 147 tr.z. bylo nutné, komu je potřebné a čemu slouží, když třeba jen ve sledovaném roce je ze stíhaných 1 436 osob nakonec odsouzeno jen 415 a všichni k trestu nepodmíněnému.

Rozhodně častěji než u daňových provinění byl nepodmíněný trest v roce 2002 ukládán v případě pachatelů trestného činu **padělání a pozměňování peněz** § 150 tr.z. Tady z 90 odsouzených osob bylo k nepodmíněnému trestu odsouzeno 47 pachatelů, z nichž 2 do jednoho roku, 26 do 5 let a 19 do 15 let. S těmito kriminálními aktivitami nebyl spojen ani peněžitý trest ani zákaz činnosti.

Jaké bylo územní rozložení postihu hospodářské trestné činnosti v roce 2002 vyjádřené počty stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob je přehledně podáno následující tabulkou, z níž je současně zřejmé, že Statistická ročenka kriminality ministerstva spravedlnosti ČR uvádí data v bývalé krajské struktuře .

Tabulka č. 4

Regionální rozložení stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob v roce 2002 za hospodářské kriminální aktivity

kraj	stíhané osoby	obžalované osoby	odsouzené osoby	odsouz. ze stíh. v %
Praha	433	334	162	37,4
Středočeský	290	208	100	34,4
Jihočeský	237	183	88	37,1
Západočeský	334	271	128	38,3
Severočeský	435	358	252	57,9
Východočeský	317	257	122	38,5
Jihomoravský	938	741	283	30,2
Severomoravský	538	433	317	58,9

Pramen: Statistická ročenka kriminality 2003. MSp ČR.

Tato data bez dalšího mohou posloužit jen jako primární obraz o zjištěných a potrestaných pachatelích. Každý pokus o hodnocení nebo rozbor by zde byl pouhou spekulací.

Co říci závěrem k popsaným skutečnostem charakterizujícím evidovaný výskyt hospodářských kriminálních aktivit v roce 2002? Snad si znovu připomenout, že numerická podoba jakéhokoli stavu, tedy i stavu zjištěné kriminality, má nepochybně svou míru vypovídací schopnosti, kterou je před vyslovením hodnotícího názoru třeba poznat a respektovat. Za každým údajem evidujícím výskyt hospodářské trestné činnosti stojí nejedna objektivní i subjektivní realita počínaje např. kvalitou netrestního právního předpisu a konče např. minimální orientací soudce v problematice obchodování s cennými papíry, takže pokud je v tomto textu některý evidovaný stav komentován, pak jde spíše o zamyšlení nad eventuálními indikátory jeho vzniku než o jejich jednoznačné a vyčerpávající označení. Proto s vědomím všech omezujících limitů je možné evidovaný výskyt i evidovaný postih této trestné činnosti v roce 2002 vidět jako výskyt, který se v kontextu se svým dosavadním vývojem výrazně ničím neliší. Pokud bylo eventuálně dosaženo jistého kvalitativního posunu v ochraně společnosti před důsledky hospodářských kriminálních aktivit a omezování jejich realizace, pak se výsledky pravděpodobně projeví později.

2. Vybrané případy trestně stíhaných hospodářských kriminálních aktivit

Předchozí část je většinou postavena na „řeči čísel“, a to především proto, že má být informativní a komparativní, což již samo o sobě předznamenává nemalou míru její

povšečnosti i strohosti. Snad právě proto bude dobré i v této publikaci využít praktické poznatky o konkrétně spáchaných, trestně stíhaných a pravomocně ukončených kriminálních aktivitách a doplnit tak předchozí popis stavu o některé z jeho konkrétních případů.

V souboru vybraných soudních spisů byly např. tři případy žalované i odsouzené jako **zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění** (§ 125 tr.z). Dá se říci, že těmito kriminálními aktivitami byly vždy napadeny veřejné finance a vedle toho ve dvou případech postihla vzniklá škoda ještě zdravotní pojišťovnu. Obě použitá schémata byla ve své podstatě prostá a nepříliš složitá, což zjednodušilo i zdokumentování příslušného trestného chování. Jednak se jednalo o dnes poměrně rozšířené zaměstnávání osob načerno a jednak o jiný než předem určený způsob použití prostředků státního rozpočtu pro činnost konkrétního občanského sdružení. Zatímco soukromí podnikatelé jeden v oboru potravinářském a druhý ve stavebnictví, kteří nevedli žádnou evidenci o části svých zaměstnanců (v jednom případě šlo o cizince) tímto způsobem na úkor státu profitovali sami, statutární zástupce občanského sdružení neměl z této trestné činnosti osobní prospěch. Tento případ také poukázal na administrativní i věcné nedostatky při poskytování dotací z veřejných prostředků na činnost právních subjektů typu občanské sdružení. Příslušný úřad státní správy, z jehož rozpočtové kapitoly byla dotace poskytnuta, smluvně zabezpečil přísně účelovou specifikací užití prostředků, ale sdružení částku pro tyto účely nedočerpalo a místo vrácení zbytku do státního rozpočtu jej použilo pro saturaci jiných potřeb své činnosti. Ve vyúčtování, které vyžadoval poskytovatel pak byly některé údaje o čerpání přizpůsobeny tak, aby odpovídaly původnímu určení. Trestní oznámení v této věci podal po provedené kontrole NKÚ, který tuto činnost viděl jako podvod, zkreslování údajů o hospodaření a jmění a jako zneužívání informací v obchodním styku (statutární zástupce sdružení ještě vlastní obchodní firmu se sortimentem používaným v činnosti sdružení). V žalobě i soudním rozhodnutí pak šlo o trestně právní kvalifikaci zkreslování údajů o hospodaření a jmění (§ 125 tr.z.) a porušování závazných pravidel hospodářského styku (§127 tr.z.). Ve dvou z uvedených případů byli pachatelé potrestáni podmíněným trestem (6 měsíců na 1 rok a 1 rok na 2roky) a ve třetím případě (zaměstnávání 6 zedníků načerno) byl stanoven trest peněžitý ve výši 20 tis. Kč.

Stejnou trestně právní kvalifikaci měly také další dva případy, a sice **zneužívání informací v obchodním styku** (§ 128 tr.z.), i když tady u jednoho šlo o souběh s podvodem a u druhého o souběh s porušováním povinnosti při správě cizího majetku. V obou případech šlo o prakticky totožné schéma založené na zvýhodňování jednoho právního subjektu na úkor jiného, a to velmi primitivním způsobem. Bazálními předpoklady byly stejný předmět činnosti subjektů a potřebná míra pravomocí pachatelů v těchto subjektech. V prvním případě ředitelka státního podniku a spoluvlastnice společnosti s ručením omezeným uzavírala jménem státního podniku různé druhy pro tento subjekt nevýhodných smluv (nájemní, leasingové, kupní), se znalostí skutečnosti, že tím zvýhodňuje druhou společnost. Toto chování bylo v rozporu s řadou platných právních předpisů, např. s předpisem o převodu majetku státu a proto soud rozhodl o nepodmíněném trestu odnětí svobody ve výši 5let doplněném peněžitým trestem ve výši 400 tis.Kč, náhradě škody státnímu podniku ve výši cca 11 milionů Kč a náhrady ostatních škod byly odkázány k občanskoprávnímu řízení. Ve druhém případě jednatel

společnosti s ručením omezeným poté, co se dověděl o svém odvolání, dal příkaz administrativní pracovníci k vyhotovení prodejní smlouvy na zboží v hodnotě cca 4 miliony Kč. Součástí smlouvy byla určená výše splátkových úhrad zboží, jehož kupcem byla jeho obchodní firma. Kromě toho ještě pachatel neoprávněně uplatnil odpočet DPH. Vzhledem k tomu, že zboží bylo vráceno původnímu majiteli, soud rozhodl o trestu ve výši 3 let podmíněně odloženém po dobu 5 let a také tady byly požadavky na náhradu škody odkázány řízení občanskoprávní.

Kriminální aktivity související s **porušováním autorského práva** (§ 152 tr.z.) zatím nepatří k častým případům trestního řízení, přesto v našem souboru analyzovaných pravomocně ukončených případů se objevily dvakrát. Tady šlo o různý předmět trestné činnosti i o odlišný způsob trestného chování. V jednom z případů 5 zaměstnanců stejné firmy nainstalovalo do počítačů této firmy software, který nebyl firmou zakoupen a někteří zhotovovali kopie hudebních a herních CD. Udělené tresty byly peněžité a jejich výše se pohybovala od 60 tis. Kč do 10 tis. Kč. Ve druhém případě se jednalo o nepovolené komerční šíření herních a hudebních CD, audiokazet i disket. Dva nezletilí bratři nabízeli prostřednictvím inzerce prodej ozvučených nosičů na dobírku a realizací této nelegální činnosti způsobili vlastníkům autorských práv škodu za téměř 1 milion Kč. V době podání žaloby byli pachatelé již zletilí a zajímavostí snad může být, že jeden z nich studoval Střední policejní školu. Soud pak rozhodl o trestu ve výši 10 měsíců s podmíněným odkladem na dobu 2 let. Poškození byli opět odkázáni na vypořádání v občanskoprávním řízení.

Další tři případy byly žalovány i souzeny jako **porušování povinnosti při správě cizího majetku** (§ 255 tr.z.). Tady se použitá schémata neshodovala a nejsou si ani podobná. V jedné z těchto věcí se jednalo o to, že majitel firmy sice inkasoval z hrubých mezd svých zaměstnanců povinné platby (zálohy daně z příjmu, platby zdravotního pojištění, platby na sociální zabezpečení), ale neodváděl je. Soud uložil trest odnětí svobody na 2 roky s podmíněným odkladem na dobu 4 let a vedle toho zákaz činnosti jednatele na dobu 6 let. Další pachatelé, místopředseda a předseda (v průběhu trestního řízení zemřel) výrobního družstva jednak ručili družstevními nemovitostmi Družstevní záložně na úvěr ve výši 16 mil. Kč, který poskytla soukromé osobě. Další smlouvou prakticky převedli vlastnická práva k těmto nemovitostem na záložnu a jejich cena byla znalecky odhadnuta na 300 tis. Kč. Pachateli, kterého bylo možno potrestat (místopředseda družstva), soud uložil osmiměsíční trest s odkladem na 1 rok. Poslední v této podskupině je advokátka, která v průběhu dvou měsíců převzala do úschovy od fyzických osob cca 8,4 milionu Kč, které podle uzavřených smluv měla uložit do bezpečnostní schránky v Komerční bance. Tímto způsobem měli deponenti prokázat potřebnou míru své solventnosti člověku, který jim slíbil zajistit doplňkové úvěrové prostředky. Ten si na advokátce složené záruky vyžádal před uplynutím termínu a bez souhlasu složitelů mu byly vydány. Do podání žaloby nebyly peníze vráceny a úvěr byl vyřízen jen pro jednoho poškozeného. Tento pachatel byl v jiném trestním řízení za stejné kriminální aktivity, tentokrát s trestněprávní kvalifikací podvod (§ 250 tr.z.) odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na 7 let. Advokátce byl určen trest odnětí svobody na 2 roky s podmíněným odkladem na dobu 5 let, zákaz činnosti v advokacii na dobu 8 let a náhradu škody podle jejích sil.

V jediném případě **zpronevěry** (§ 248 tr.z), který byl zařazen v tomto výběru pravomocně ukončených, je pachatelem ředitel akciové společnosti a trestné činnosti se dopustil tím, že postupně převzal v hotovosti z podnikové pokladny cca 550 tis.Kč jako zálohu na stavební práce. Tuto zálohu nechal následně vyfakturovat za práce, které nebyly provedeny. Uložený trest byl ve výši 20 měsíců s podmíněným odkladem na 4 roky, dále zákaz činnosti jako statutární orgán akciové společnosti na 5 let a ve zkušební době mu bylo uloženo zajistit provedení příslušných stavebních prací ve finanční výši převzaté hotovosti.

Oběti trestné činnosti v České republice v roce 2002

PhDr. Milada Martinková, CSc.

Za oběti kriminality bývají označováni lidé, kteří byli touto sociálně nežádoucí aktivitou bezprostředně poškozeni nebo ohroženi. Statistické, a případně i další, údaje o těchto osobách jsou důležitými ukazateli trestné činnosti ve společnosti. Nabízejí pohled na kriminalitu z jiného zorného úhlu než z obvykle poskytovaného hlediska spáchaných skutků či pachatelů.

I když některé dílčí údaje o obětech trestné činnosti v České republice lze získat z různých zdrojů (např. od neziskových organizací zabývajících se obětmi kriminality, z výsledků zatím spíše ojedinělých viktimologických výzkumů), základním zdrojem souhrnných informací o obětech kriminality na celém území naší republiky je stále policejní statistika. Týká se sice „jen“ obětí evidované trestné činnosti, ale policie údaje o obětech kriminality eviduje každoročně, celorepublikově a dlouhodobě. Lze z nich tudíž s určitými omezeními usuzovat i na některé vývojové tendence v dané oblasti na teritoriu našeho státu.

Dále proto o policejních datech týkajících se obětí kriminality podrobněji informujeme. Níže uvedené údaje o obětech trestné činnosti pocházejí z dat, které Policie ČR sbírá a zaznamenává při evidování trestného činu, tedy během krátkého období od okamžiku, kdy trestný čin vede v patrnosti. Údaje o těchto obětech nejsou ale policií standardně zpracovávány a zveřejňovány.

Níže uváděná a analyzovaná data o obětech trestných činů byla od Policie ČR vyžádána Institutem pro kriminologii a sociální prevenci za účelem přípravy publikace o kriminalitě, tentokrát za rok 2002, kterou tento institut již tradičně téměř každý rok zpracovává.

* * *

Při interpretaci dále prezentovaných údajů o evidovaných obětech trestné činnosti za rok 2002 z dat Policie ČR je nutné brát v úvahu následující skutečnosti:

a) V terminologii policejní statistiky týkající se kriminality jsou lidé, kteří se stali oběťmi především drobné majetkové a násilné trestné činnosti, registrováni jako tzv. 'objekty napadení-osoby'. Policie ve své statistice pak dále eviduje ve formuláři o trestném činu vedle 'objektů napadení-osob' také 'objekty obecné kriminality', 'objekty hospodářské kriminality' a 'soukromé objekty'.

b) Ve formuláři o trestném činu jsou mezi objekty napadení-osobami zvlášť registrovány 'osoby-muži' a 'osoby-ženy' (tedy jednotlivci), které je možno dále členit podle věku, taktického a sociálního hlediska, podle následků trestné činnosti (úmrť, zranění, jiné následky, bez následků) a zvlášť jsou registrovány 'osoby-skupiny osob' (s možností třídění pokud jde o strukturu skupiny, věkové složení skupiny, taktické hledisko, další hledisko a pokud jde o následky trestné činnosti: úmrť, zranění, jiné následky, bez následků).

c) U osob, které tvoří 'objekty napadení - skupiny osob', není vždy technicky možné zjistit jejich pohlaví, i když v číselníku ke struktuře skupiny je Policií ČR rozlišováno následující členění osob:

1. muž a žena	B. jeden muž, tři ženy	K. tři muži	S. šest žen
2. dva muži	C. dva muži, jedna žena	L. čtyři muži	T. čtyři muži, jedna žena
3. dvě ženy	D. dva muži, dvě ženy	M. pět mužů	U. čtyři muži, dvě ženy
4. více mužů než šest	E. dva muži, tři ženy	N. šest mužů	V. pět mužů, jedna žena
5. více žen než šest	H. tři muži, jedna žena	O. tři ženy	W. jeden muž, čtyři ženy
6. jiné složení skupiny	I. tři muži, dvě ženy	P. čtyři ženy	X. dva muži, čtyři ženy
A. jeden muž, dvě ženy	J. tři muži, tři ženy	R. pět žen	Z. jeden muž, pět žen

Dále potom rovněž, vzhledem ke způsobu policií prováděné kategorizace věkového složení skupiny, nelze získat údaje o věku všech poškozených tvořících napadené skupiny osob.

d) Policejní statistika sleduje pro své potřeby tam, kde objektem napadení byla skupina, obvykle jen počet skupin.

e) Při interpretaci počtů obětí kriminality evidovaných Policií ČR je třeba, aby si uživatel údajů rovněž uvědomil, že policií realizovaná evidence obětí kriminality - „objektů napadení: osob“ je prováděna následujícím způsobem. Policie ve formuláři o trestném činu (pol. 08 - objekt napadení) při evidenci do formuláře zaznamenává JEN JEDNU VARIANTU z celku šesti variant objektů napadení (tedy volí jednu z následujících variant již výše uvedených: muž, žena, skupina osob, objekty obecné kriminality, objekty hospodářské kriminality, soukromý objekt).

Při evidenci např. majetkové kriminality je policií evidován přednostně objekt napadení „věcný“ (např. objekt hospodářské kriminality) před „živým“ objektem napadení - osobou. Policie pro své potřeby z profesního hlediska upřednostňuje např. právě u majetkové kriminality poznatky o předmětu útoku pachatele (peníze, věc atd.) a až druhotným zájmem je zjistit, komu bylo vlastně ublíženo. Poškozená osoba-oběť trestné činnosti se tak u majetkové kriminality často nedostává do policií vykazované evidence.

f) Při interpretaci počtů obětí evidované kriminality zaznamenaných Policií ČR je dále rovněž třeba, aby si uživatel uvědomil, že v nich nejsou obsaženy údaje z oblasti tzv. latentní kriminality, tedy uváděné počty neobsahují např. osoby postižené trestnou činností, které svoje poškození oficiálně neohlásily apod.

Ze skutečností uvedených v bodech a)-e) tedy vyplývá, že u dále námi předkládaných údajů získaných z dat Policie ČR je odpovídající používat pojem minimální počet evidovaných obětí trestné činnosti.

Celkový minimální počet policií evidovaných obětí kriminality v ČR se vypočítává následujícím způsobem: počty osob, které tvoří „objekty napadení-skupiny osob“ se přičtou k počtům „objektů napadení-osobám /mužům a ženám/“. (Další úplně přesné členění sumy všech těchto osob podle jejich věku či pohlaví, jak jsme již konstatovali, není technicky možné).

* * *

Výše uvedeným způsobem bylo z údajů Policie ČR zjištěno, že v naší republice **minimální počet evidovaných napadených osob v roce 2002 činil 43 083 jedinců^{x/}.**

Z porovnání tohoto údaje s údajem o minimálním počtu policií evidovaných napadených osob za předcházející rok 2001 plyne, že v roce 2002 se policií zaevidované množství kriminalitou poškozených osob zvýšilo - bylo zaznamenáno zhruba o 2 900 obětí více než v roce předcházejícím. (Viz tabulka č. 2 v této kapitole či graf č.8 uvedený v prvním příspěvku této publikace, podrobněji potom i přílohy č. 1 a č.12 této kapitoly.)

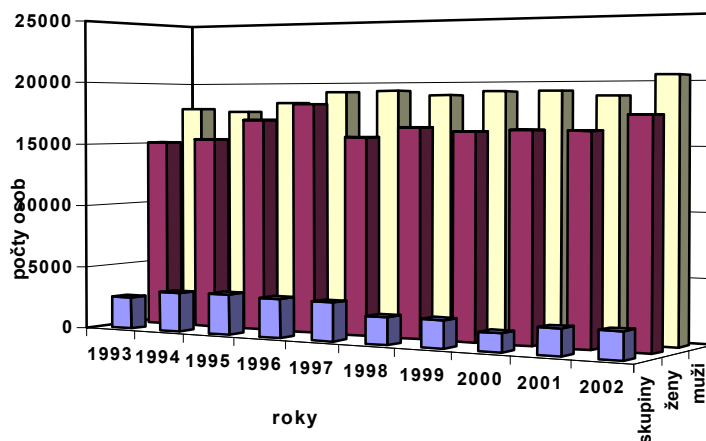
Z výše uvedeného grafu týkajícího se vývoje minimálních počtů evidovaných napadených osob v letech 1993-2002 je zřejmé, že v roce 2002 oproti minulým 4 letům (1998 - 2001), kdy bylo policií registrováno obětí kriminality přibližně stejné množství (tj. zhruba 40 tisíc), v roce 2002 narostl počet obětí trestné činnosti opět poněkud výrazněji (viz výše).

Graf č. 1, uvedený v této kapitole, ukazuje vývoj počtu objektů napadení-osob v období let 1993 až 2002, a to podle policejního členění na muže, ženy a skupiny osob. V roce 2002 oproti roku 2001 je evidentní zvýšení minimálního počtu evidovaných kriminalitou poškozených žen (o 1187 osob) i mužů (o 1566 osob). Počet napadených skupin osob je v roce 2002 oproti roku 2001 též poněkud vyšší (o 64 skupin více) - viz též příloha č. 5.

^{x/} Protože jako zdroj dat o obětech trestné činnosti byly použity neopravené (nevyčištěné) sestavy dat Policie ČR, některé uváděné údaje v tabulkách a grafech se mohou mírně lišit.

Graf č. 1

Minimální počty napadených osob v letech 1993 až 2002
(zdroj: statistika PP ČR)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
skupiny	2521	3087	3197	3058	3011	2112	2132	1437	2029	2093
ženy	15067	15353	16930	18226	15605	16410	16103	16253	16207	17394
muži	17846	17597	18349	19236	19304	18928	19214	19256	18845	20411

v letech předcházejících, poškozeno **krádežemi** (41,1%). Procentový podíl obětí tohoto trestného činu na celkovém v roce 2002 evidovaném minimálním počtu obětí kriminality byl téměř stejný jako v roce 2001 (41,0%, v absolutních čtenostech je to však v roce 2002 o 1229 osob více).

Procentový podíl obětí trestného činu **loupeže** na celkovém minimálním policíí registrovaném počtu obětí kriminality za rok 2002 činil 14,1%, což je o 1,9% více než v roce předcházejícím (v absolutních čtenostech je to o 1158 osob více).

Dále se občané České republiky stali, jak plyne z policejních údajů, v 18,1% případů obětmi **úmyslného ublížení na zdraví**. Procentový podíl obětí této trestné činnosti na celkovém minimálním evidovaném počtu obětí kriminality za rok 2002 je o 0,5% nižší než byl v roce předcházejícím (v absolutních čtenostech je to o 299 osob

méně). Vedle toho bylo policií v roce 2002 rovněž zaznamenáno 1,2% obětí ublížení na zdraví z nedbalosti. Je to, vyjádřeno v procentech, asi o 0,1% více než v předcházejícím roce (v absolutních četnostech je to o 100 osob více).

Oběti trestného činu nebezpečného vyhrožování tvořily 7,6% minimálního počtu policií evidovaných obětí kriminality za rok 2002. Procentový podíl obětí této trestné činnosti na celkovém zaznamenaném počtu obětí za uvedený rok je o 1,6% nižší než v roce předcházejícím (v absolutních počtech je to o 413 osob méně).

Oběťmi vydírání se stalo v roce 2002 5,7% minimálního počtu policií zaevidovaných napadených osob. Procentový podíl obětí tohoto trestného činu na minimálním počtu obětí kriminality ve jmenovaném roce byl o 0,1% vyšší než v roce předcházejícím, tehdy činil 5,6% (v absolutních četnostech to bylo v roce 2002 o 194 osob více).

U trestných činů pohlavního zneužívání bylo zaznamenáno ve sledovaném roce mezi minimálním počtem policií evidovaných obětí 2,7% takto poškozených jednotlivců, což je o 0,1% více než v roce 2001 (v absolutních četnostech o 113 osob více).

Mezi oběťmi kriminality bylo rovněž v roce 2002 registrováno nemalé množství obětí trestných činů (3,5%), které jsou v policejní statistice označeny souhrnně jako násilí na veřejném činiteli /§§ tr. zák.:153, 154/1, 155, 156/1,2/. Je to, pokud jde o procentový podíl obětí této trestné činnosti na minimálním počtu obětí kriminality v roce 2002, o 0,4% méně než v roce 2001 (v absolutních četnostech o 69 jedinců méně).

Dále ještě krátce k některým trestným činům, kterých se napadené osoby staly oběťmi procentově méně často než u výše uvedených deliktů. Počet obětí dalších trestných činů, které zaznamenala Policie ČR v České republice v roce 2002, obsahuje příloha č. 1.

Oběťmi trestné činnosti v policejní statistice označené jako **omezování a zbavení osobní svobody** se v roce 2002 stalo 1,5% minimálního množství policíí zaregistrovaných napadených osob. Je to o 0,5% méně než v roce předcházejícím (v absolutních četnostech o 155 osob méně).

Oběti trestného činu **znásilnění** tvořily v roce 2002 1,5% minimálního počtu policíí zaevidovaných obětí trestné činnosti. Je to o 0,1% více než v roce 2001 (v absolutních četnostech o 92 osob více).

Oběťmi trestného činu **týrání svěřené osoby** bylo v roce 2002 0,6% minimálního počtu evidovaných obětí kriminality, což je o 0,1% více než v roce předcházejícím (v roce 2002 se jednalo o 77 osob více než v roce 2001).

Oběťmi trestného činu **obchodování se ženami** bylo v roce 2002 oficiálně zaznamenáno 0,2% policíí evidovaného minimálního počtu obětí kriminality za jmenovaný rok (tj. 87 osob), což je stejné procento jako v roce předcházejícím (v absolutních četnostech je to o 20 osob více).

Oběťmi tzv. **ostatní trestné činnosti** (vymezení této kategorie kriminality v policejní statistice viz např. příloha č. 1) se stalo 1,3% minimálního počtu policíí evidovaných obětí trestných činů (544 osob).

Oběti **vraždy** a pokusu o ni (§ 219 tr. zák.) tvořily v roce 2002 0,6% minimálního počtu policíí evidovaných napadených osob (258 jedinců). Činí to, pokud jde o procentový podíl obětí vraždy na policíí evidovaném minimálním počtu obětí za jmenovaný rok, zhruba o 0,1% méně než v roce předcházejícím (v absolutních četnostech o 17 osob méně). Z uvedených obětí vraždy a pokusu o ni v roce 2002: 56,6% osob přišlo o život (146 jednotlivců), zraněno bylo 36,4% obětí (94 osob). Ostatní napadení nebyli zraněni. Další podrobnější údaje o obětech vraždy v roce 2002 z hlediska policíí sledovaných následků tohoto trestného činu pro poškozené osoby viz příloha č. 1. Přehled policíí zaevidovaných obětí vražd v letech 1996 - 2002 viz tabulka č. 1.

Tabulka č. 1

Počty PČR evidovaných obětí trestného činu vraždy /včetně pokusu/ (§ 219 tr. zák.) v období let 1996 až 2002 - minimální počty obětí. (Zpracováno z podkladů PPČR.)

<i>Rok</i>	<i>Obětí tr. činu vraždy (§ 219 tr. zák.)</i>	<i>Obětí kriminality celkem za uvedený rok</i>
1996	291	44738
1997	310	42055
1998	343	40310
1999	290	40422
2000	321	39732
2001	275	40203
2002	258	43083

* * *

Pokud nahlížíme celkový minimální počet Policíí ČR evidovaných napadených osob v roce 2002 **Z HLEDISKA NÁSLEDKŮ**, které trestná činnost na napadených lidech zanechala, pak z tabulky č. 2 i z přílohy č. 1 plyne, že **1,0%** obětí (tj. 415 osob) **zemřelo** v daném roce v důsledku trestných činů vůči nim spáchaných.

Zraněna byla zhruba čtvrtina napadených osob (**24,7%**).

Jiný následek trestného činu (např. poškození majetku, psychický šok apod.) byl zaznamenán u **58,4%** obětí (z toho více jak polovina /59,9%/ byla obětí trestného činu krádeže).

Tzv. **bez následků** (vážných) bylo podle záznamů Policie ČR **15,9%** obětí trestné činnosti.

Z dat uvedených v tabulce č. 2, která se týká následků kriminality pro oběti, vyplývá, že v minimálním počtu všech policií evidovaných obětí v roce 2002, ve srovnání s rokem 2001, *vzrostl* procentový podíl **úmrť** obětí, a to o 0,2% (v absolutních číslích se jednalo v roce 2002 o úmrtí 415 osob, což je o 100 osob více než v roce předcházejícím). Dále *vzrostl* procentový podíl obětí tzv. **bez následků**, a to o 0,7% (v

absolutních četnostech je to nárůst oproti roku 2001 o 725 osob). *Poklesl* procentový podíl osob s jinými následky kriminality, a to o 0,7% (v absolutních četnostech se jedná o nárůst proti roku předcházejícímu o 1384 osob). Současně *poklesl* procentový podíl zraněných osob o 0,2% (v absolutních četnostech oproti roku 2001 je to nárůst o 671 osob).

Z tabulky č. 2 je rovněž patrné, že za posledních 7 let (1996 - 2002) mezi všemi policií zaevidovanými oběťmi kriminality za jednotlivé roky byl v roce 2002 zaznamenán nejvyšší podíl úmrť osob v důsledku trestné činnosti (a to jak v procentech /0,96%/, tak v absolutních počtech /415 jedinců/).

Tabulka č. 2

Následky trestné činnosti u evidovaných obětí kriminality (objektů napadení - osob) v období let 1996 až 2002 v ČR: minimální počty obětí

(zpracováno z podkladů PPČR^{x/})

(Dělení odpovídá policií sledovaným následkům trestných činů pro oběti kriminality)

rok	úmrť		zranění		N á s l e d k y				obětí celkem	
	abs.	%	abs.	%	jiný následek		bez následků		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1996	351	0,8	11051	24,7	24123	53,9	9213	20,6	44738	100
1997	390	0,9	10979	26,1	22634	53,8	8052	19,2	42055	100
1998	379	0,9	11008	27,3	22009	54,6	6914	17,2	40310	100
1999	333	0,8	10596	26,2	22914	56,7	6579	16,3	40422	100
2000	363	0,9	10073	25,3	23394	58,9	5902	14,9	39732	100
2001	315	0,8	9995	24,9	23788	59,1	6105	15,2	40203	100
2002	415	1,0	10666	24,7	25172	58,4	6830	15,9	43083	100

Mezi v tabulce č. 2 uvedenými 415 osobami, které v roce 2002 **z e m ř e l y** na následky trestné činnosti proti nim spáchané, byly nejčastěji, zhruba po třetině, oběti vraždy (35,2%), oběti ublížení na zdraví z nedbalosti (36,1%) a dále méně často oběti úmyslného ublížení na zdraví (17,3%), v rámci tzv. ostatní trestné činnosti přišlo o život

v roce 2002 6,5% obětí. Po dvou osobách zemřelo v důsledku trestného činu vydírání, opuštění dítěte, násilí na veřejném činiteli, tři osoby na následky trestného činu loupeže a 7 osob (1,7%) v důsledku tzv. ostatní násilné trestné činnosti. Po jedné osobě přišlo o život při týrání svěřené osoby, při pohlavním zneužívání a při trestných činech vraždy novorozence matkou a usmrcení lidského plodu (viz též příloha č.1).

Mezi osobami, které byly v roce 2002 v důsledku trestné činnosti vůči nim spáchané **zraněny**, byly nejčastěji, a to ze dvou třetin, oběti úmyslného ublížení na zdraví (66,6%), dále pak, ale méně často, oběti trestného činu loupeže (11,6%), oběti nebezpečného vyhrožování (5,0%) a násilí na veřejném činiteli (4,0%). Oběťmi ublížení na zdraví z nedbalosti bylo mezi zraněnými oběťmi 3,1% a obětí vydírání 2,7%. K nijak ojedinělým zraněním obětí došlo také při tzv. ostatní trestné činnosti (1,7% zraněných osob) a u krádeží (1,5%). Mezi oběťmi zranění byly dále zhruba po 1% oběti týrání svěřené osoby, znásilnění, omezování a zbavení osobní svobody (0,8%), pokusu o vraždu (0,9%) - viz též příloha č. 1.

Z přílohy č. 1 je rovněž patrné, že **jiné následky** v roce 2002 utrpěly hlavně oběti trestného činu krádeže (59,9% obětí s jinými následky trestných činů), dále potom mezi oběťmi s jinými následky také oběti loupeže (15,5%), nebezpečného vyhrožování (6,2%), oběti vydírání (5,6%), pohlavního zneužívání (3,2%), násilí na veřejném činiteli (2,7%), znásilnění (1,6%), úmyslného ublížení na zdraví (1,5%), omezení a zbavení osobní svobody (1,3%) a tzv. ostatní trestné činnosti (1,0%).

* * *

Dalším možným hlediskem hodnocení vyskytující se kriminality může být vyhodnocení dostupných údajů o **VĚKU** obětí trestných činů. Z grafů č. 2 a č. 3 a z příloh č. 2 až č.4, pak lze získat přehled o počtu v ČR evidovaných obětí trestné činnosti za rok 2002 podle věkových kategorií tak, jak to umožňují policejní podklady. (Údaje v uvedených přílohách nezahrnují jedince, kteří tvořili zvlášť policií evidované

^{x/} Protože jako zdroj dat o obětech trestné činnosti byly použity neopravené (nevyčištěné od chyb) sestavy dat Policie ČR, některé uváděné údaje v tabulkách a grafech se mohou mírně lišit.

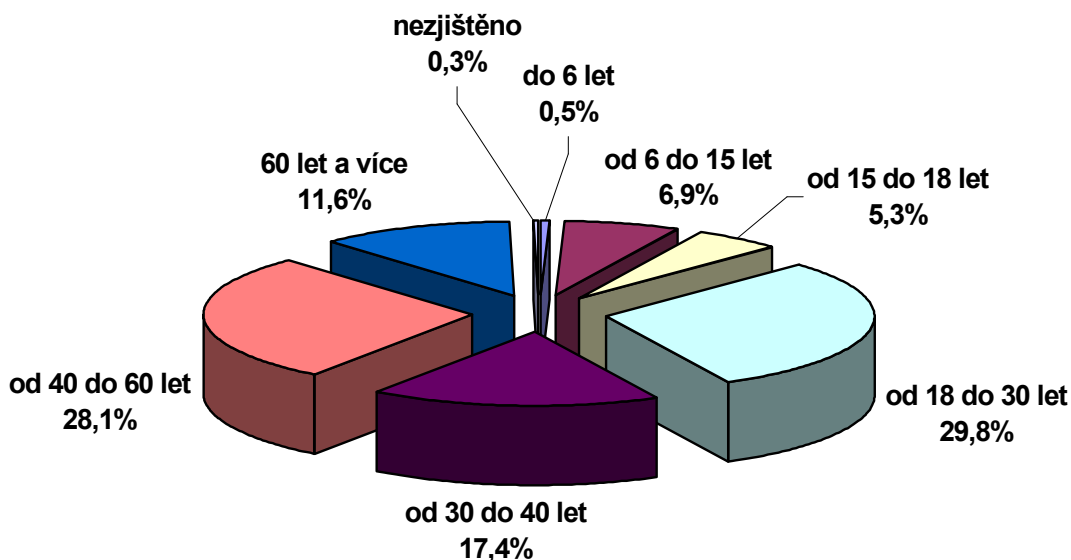
‘objekty napadení-skupiny osob’. Je proto obtížné uvedené údaje srovnávat s obdobně získanými údaji o obětech trestné činnosti z předcházejících let a usuzovat, pokud jde o věk napadených osob, na nějaké obecnější trendy vývoje).

Na základě údajů obsažených v grafech č. 2 a č. 3 lze ale konstatovat, že mezi věkově identifikovanými oběťmi kriminality byla u žen i u mužů v roce 2002 pravděpodobně trestnou činností nejčastěji postížena věková skupina obětí "od 18 do 30 let" (ženy 29,8%, muži 34,9%) a věková skupina "od 40 do 60 let" (ženy 28,1%, muži 26,6%).

* * *

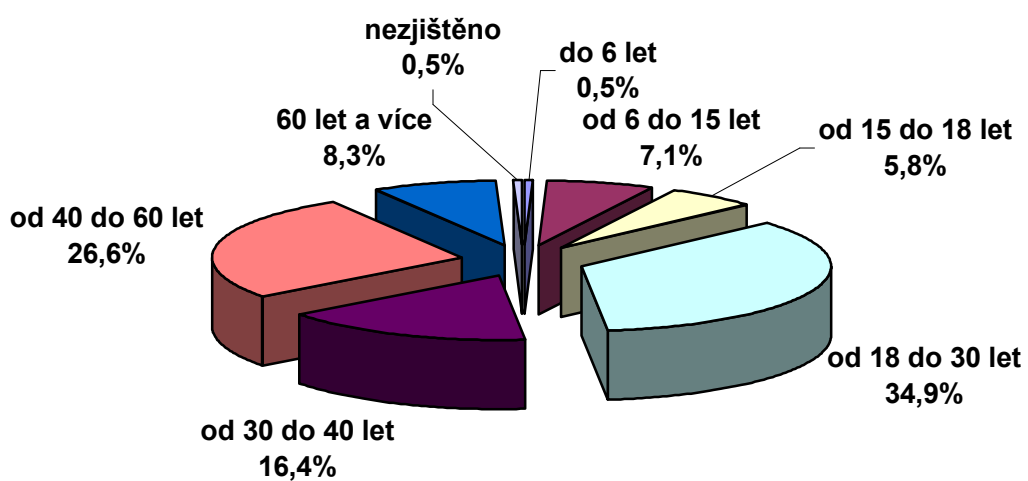
Graf č. 2

Věk obětí kriminality - žen v ČR v roce 2002
(nejsou zahrnuty osoby tvořící "objekty napadení-skupiny osob")

Graf č. 3

Věk obětí kriminality - mužů v ČR v roce 2002
(nejsou zahrnuty osoby tvořící "objekty napadení-skupiny osob")

V příloze č. 6 lze nalézt údaje o minimálních počtech Policií ČR evidovaných osob, které byly kriminalitou nějak bezprostředně poškozeny v jednotlivých **KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY**.

Z této přílohy je zřejmé, že *nejvíce* obětí trestné činnosti ze všech krajů ČR zaregistrovala policie v kraji Praha (32,0% ze všech evidovaných obětí, tj. celkem 13 771 osob), dále, ale již v daleko menší míře, v kraji Severomoravském (19,8%), Jihomoravském (12,9%) a Severočeském (11,1%). *Nejméně* obětí kriminality bylo policií zaznamenáno v kraji Jihočeském (4,4% minimálního množství evidovaných obětí, tj. celkem 1 907 jednotlivců).

Z přílohy č. 6 je dále patrné, že ačkoli Praha byla zcela zřetelně svým nejvyšším celkovým počtem evidovaných obětí kriminality na prvním místě ze všech krajů republiky, lze mít za to, že v roce 2002 tato její vedoucí pozice byla ovlivněna hlavně počtem evidovaných obětí krádeží a loupeží.

V roce 2002 bylo v Praze zaevidováno přes 9,5 tisíc obětí krádeže, což je o zhruba 7300 obětí krádeže více než v kraji Severomoravském, který se v počtu zaznamenaných obětí krádeží jevil v daném roce jako druhý nejpočetnější - /Praha 54,6%, Severomoravský kraj 13,3% obětí krádeží/. U loupeží bylo v Praze zaznamenáno 31,7% obětí /1923 osob/, ve druhém Severomoravském kraji s nejvyšším počtem evidovaných obětí loupeží bylo v daném roce zaznamenáno „jen“ 15,6% obětí tohoto deliktu /944 osob/.

S nejvyšším počtem evidovaných obětí u dalších policejní statistikou sledovaných druhů trestných činů však Praha na prvním místě z krajů ČR v roce 2002 nebyla - s výjimkou ještě trestné činnosti označené policií jako „ostatní trestná činnost“ (Praha 21,1%, tj. 115 obětí, za druhým krajem severomoravským /se 17,8%, tj. s 97 oběťmi/) a u trestného činu omezování svobody vyznání (celkem 1 osoba v celé ČR).

Na druhém místě mezi kraji ČR v nejvyšším výskytu evidovaných obětí kriminality se potom Praha umístila u trestného činu znásilnění za krajem Severomoravským (Severomoravský kraj 18,9% obětí /124 osob/, Praha 16,9% /111

osob/), za tímž krajem v počtu obětí vražd (Severomoravský kraj 18,6% obětí /48 osob/, Praha 17,8% /46 osob/) a v počtu obětí násilí na veřejném činiteli (severomoravský kraj 22,5% obětí /340 osob/, Praha 18,3% /277 osob/). Na druhém předním místě se Praha v rámci krajů ČR v roce 2002 ocitla v počtu evidovaných obětí též u trestné činnosti označené jako omezování a zbavení osobní svobody, a to za krajem Severočeským (Severočeský kraj 19,7% obětí /124 osob/, Praha 17,5% /110 osob/).

U ostatních níže uvedených deliktů, pokud jde o nejvyšší počet evidovaných obětí, kraj Praha mezi kraji ČR v roce 2002 nezaujal ani ty dvě úplně nejpřednější pozice.

Na první místo mezi kraji se tak s nejvyššími počty policií evidovaných obětí dostaly kraje jiné, nejčastěji potom kraj Severomoravský (a to u deliktů: vydírání /18,8% obětí /tj. 458 osob/, Praha 13,7%, tj. 334 osob/, úmyslné ublížení na zdraví /38,2%, tj. 2974 obětí/, Praha 9,4%, tj. 734 obětí/, ublížení na zdraví z nedbalosti /24,5%, tj. 128 obětí, Praha 5,6%, tj. 29 obětí/, nebezpečné vyhrožování /22,1%, tj. 727 obětí, Praha 8,4%, tj. 276 obětí/). Dále pak na první pozici s nejvyšším počtem evidovaných obětí se ocitl i kraj Severočeský - a to u deliktů: obchodování se ženami /43,7%, tj. 38 obětí, Praha 13,8%, tj. 12 obětí/, pohlavní zneužívání /17,9%, tj. 204 obětí, Praha 8,1%, tj. 92 obětí/, únos /25,0%, tj. 6 obětí, Praha 8,3%, tj. 2 obětí/, opuštění dítěte /22,2%, tj. 4 obětí, Praha 5,6%, tj. 1 obětí/), taktéž kraj Středočeský - a to u deliktů: útisk /27,9%, 24 obětí, Praha 11,6%, 10 obětí/, ostatní násilná trestná činnost /27,8%, 5 obětí, Praha 11,1%, 2 obětí/ a rovněž kraj Jihomoravský - a to u deliktu týrání svěřené osoby /28,0%, 75 obětí, Praha 6,7%, 18 obětí/).

* * *

Pro dokreslení charakteru trestné činnosti v roce 2002 v naší republice z hlediska jejích obětí přinášíme i podrobnější údaje o minimálních počtech Policií ČR evidovaných 0-18 letých obětí kriminality - **O DĚTECH A MLADISTVÝCH**.

V roce 2002 evidované **oběti trestné činnosti ve věku do 18 let** tvořily **nejméně 13,7%** minimálního počtu všech policií zaregistrovaných obětí kriminality v ČR (**minimálně celkem 5912 jednotlivců**). Mezi nimi bylo, jak je zřejmé z příloh č. 7 až č. 10, minimálně 2205 dívek /z nich 1283 bylo ve věku do 15 let/ a minimálně 2734

chlapců /z nich 1542 bylo ve věku do 15 let). Z policejních údajů tedy plyne, že 47,8% (tj. 2825 jedinců) z výše uvedeného minimálního počtu 5912 0-18 letých obětí kriminality v roce 2002 tvořily osoby ve věku do 15 let (a z těchto osob ve věku do 15 let jich 6,2% bylo ve věku 0-6 let /176 osob/).

* * *

V roce 2002 **v rámci minimálního počtu všech policí evidovaných obětí kriminality v ČR** *oběti* trestné činnosti *do 18 let věku* byly např. u následující trestné činnosti zastoupeny minimálně takto: 98,3% u *pohlavního zneužívání*, 95,8% u *únosu* (23 osob), 90,3% u *týrání svěřené osoby*. U trestných činů *vydírání* a *znásilnění* tvořili 0-18 letí jedinci zhruba čtvrtinu minimálního počtu všech policí evidovaných obětí těchto trestných činů (27,8%, 26,1%), u *omezování a zbavení osobní svobody* asi třetinu (34,6%), u *loupeží* zhruba pětinu obětí (18,1%).

U trestného činu *úmyslného ublížení na zdraví* byli 0-18 letí jednotlivci mezi všemi zde policí evidovanými oběťmi zastoupeni 8,0%. U trestné činnosti označené jako *ublížení na zdraví z nedbalosti* tvořili takto mladí jedinci přinejmenším téměř pětinu evidovaných obětí (18,0%). Dále mimo jiné kriminalitou poškozené děti a mladiství tvořili v roce 2002 nejméně 7,7% všech policí zaevidovaných obětí *krádeží*, minimálně 7,0% všech evidovaných obětí *vražd* a pokusů o ně (§ 219 tr. zák.), 5,2% obětí *nebezpečného vyhrožování*, 6,9% *obchodování se ženami* (6 osob), asi desetinu obětí *tzv. ostatních násilných činů* (11,1% - 2 osoby), 40% obětí *braní rukojmí* (2 osoby).

* * *

Nejčastěji se v roce 2002 kriminalitou poškozené *osoby ve věku 0-18 let* staly **v rámci celkového minimálního počtu policí evidovaných obětí ve věku dětském a mladistvém** /tj. mezi 5 912 osobami/ oběťmi trestných činů: *krádeže* (23,2%), *pohlavního zneužívání* (19,0%), *loupeže* (18,6%), *vydírání* (11,4%), *úmyslného ublížení na zdraví* (10,6%); dále pak byly oběťmi *týrání svěřené osoby* (4,1%), *omezování a zbavení osobní svobody* (3,7%), *znásilnění* (2,9%), *nebezpečného vyhrožování* (2,9%), *ublížení na zdraví z nedbalosti* (1,6%). Počty obětí do 18 let věku u ostatních policí sledovaných kategorií trestné činnosti viz příloha č. 7.

* * *

Pokud se zaměříme na **absolutní počty** evidovaných **obětí kriminality ve věku do 18 let**, pak v roce 2002 bylo registrováno v České republice podle policejních zdrojů (viz přílohy č.7 až č. 10) nejméně 626 osob ve věku dětském a mladistvém, které se staly oběťmi trestné činnosti označované jako úmyslné ublížení na zdraví. Mezi těmito 626 jedinci bylo minimálně 431 chlapců a 137 dívek. Nejméně 94 jedinců ve výše uvedeném věku bylo oběťmi ublížení na zdraví z nedbalosti.

Z naposledy uvedených příloh je dále zřejmé, že minimálně 1122 osob do 18 let věku se stalo v roce 2002 oběťmi pohlavního zneužívání (mezi nimi bylo nejméně 139 chlapců /z toho 12 chlapců ve věku do 6 let a 119 chlapců ve věku od 6 do 15 let/).

Mezi uvedenými v roce 2002 evidovanými sexuálně zneužívanými dívkami a chlapci byly minimálně tři čtvrtiny dětí (76,9%) ve věku do 15 let (863 osob, mezi nimi bylo 23 dívek ve věku do 6 let a, jak již bylo uvedeno, 12 chlapců v tomtéž věku).

Vedle toho značná část minimálního počtu 0-18 letých jedinců poškozených kriminalitou se stala v roce 2002 oběťmi krádeže (1373 osob, z nich nejméně 365 ve věku do 15 let), vydírání (676 osob, z nich nejméně 309 ve věku do 15 let), loupeže (1098 osob) - přitom ze všech 0-18 letých obětí loupeže v roce 2002 jich nejméně 41,0% bylo ve věku do 15 let (449 osob). Oběťmi omezování a zbavení osobní svobody se stalo mezi evidovanými 0-18 letými oběťmi kriminality 217 osob (z nich nejméně 111 ve věku do 15 let), oběťmi znásilnění bylo přinejmenším 171 osob (z nich 82 osob bylo ve věku do 15 let - z těch bylo 6 jedinců mužského pohlaví). Celkem bylo oběťmi znásilnění minimálně 12 chlapců ve věku do 18 let.

Nejméně 18 dětí a mladistvých se stalo oběťmi vraždy a pokusu o ni (§ 219 tr. zák.), z nich 11 bylo ve věku do 6 let, 3 jedinci ve věku 6-15 let. Jedna dívka byla usmrcena matkou bezprostředně po porodu (§ 220 tr. zák.).

Z dalších údajů uvedených v příloze č. 7 o minimálních počtech evidovaných obětí trestné činnosti ve věku do 18 let si lze povšimnout mimo jiné např. skutečnosti, že nejméně 242 z těchto jednotlivců bylo týráno jako svěřená osoba, nejméně 170 dětí a mladistvých bylo oběťmi nebezpečného vyhrožování, 23 jednotlivců bylo oběťmi

únosu, 6 dívek ve věku do 18 let bylo zaevidováno jako oběti obchodování se ženami a 16 dětí jako oběti trestného činu opuštění dítěte, 12 dětí bylo obětí trestného činu útisku, 39 dětí a mladistvých se stalo obětí trestné činnosti označené v policejních statistikách jako „ostatní trestná činnost“.

* * *

Charakter trestné činnosti v roce 2002 v naší republice lze doplnit rovněž podrobnějšími údaji o minimálních počtech Policií České republiky evidovaných obětí kriminality starších 60 let –

O SENIORECH.

Jedná se o údaje o starších osobách, kterých se kriminalita dotkla přímo. Tyto osoby mohou být, obzvláště v pokročilejším věku, díky možným vysokým věkem způsobeným omezením a handicapům v oblasti psychiky, fyzického pohybu či sociálních kontaktů zvýšeně zranitelné a mnohdy i bezbranné; podobně jako oběti kriminality ve věku dětském. Na rozdíl od většiny dětských obětí kriminality často senioři disponují nějakým hodnotnějším majetkem, případně jsou nositeli některých dalších hodnot upoutávajících pozornost pachatelů deliktů (např. užitelské právo k bytu, pravidelný přísun financí v podobě důchodu apod.).

Lze se domnívat, že i u nás existuje značná latentní kriminalita vůči seniorům, obzvláště v jejich vyšším věku, ovlivněná mimo jiné i zatím nedostatečným zájmem společnosti o daný problém. Dále uváděné údaje o obětech kriminality seniorského věku se týkají, jak vyplývá z výše uvedeného textu, těch případů, které se podařilo oficiálně na policii zaznamenat.

V roce 2002 evidované **oběti trestné činnosti ve věku nad 60 let** tvořily **nejméně 8,9%** minimálního počtu všech policií zaregistrovaných obětí kriminality v ČR (**minimálně celkem 3821 jednotlivců**).

Tento minimální počet evidovaných obětí kriminality ve věku nad 60 let byl tvořen nejméně v 44,1% muži a nejméně v 52,8% ženami - viz příloha č. 4 a č.11.

* * *

V roce 2002 *oběti* trestné činnosti *starší 60 let* byly **v rámci minimálního počtu všech policíí evidovaných obětí kriminality v ČR** např. u následující trestné činnosti zastoupeny nejméně takto: 14,2% u *krádeží*, 14,0% u *ublížení na zdraví z nedbalosti*, 10,5% u *vražd*, 8,2% u *loupeží*, 6,1% u *nebezpečného vyhrožování*, 4,9% u *úmyslného ublížení na zdraví*, 2,3% u *vydírání*, 1,8% u *znásilnění*, 1,6% u *omezování a zbavení osobní svobody*, 1,2% u *útisku*. Dále kriminalitou poškození staří lidé mimo jiné byli z 11,1% oběťmi tzv. *ostatní násilné trestné činnosti* (2 osoby), 7,7% u *ostatní trestné činnosti* (42 osob), jen 0,7% u *týrání svěřené osoby* (2 osoby) - viz příloha č. 4.

* * *

V roce 2002 se kriminalitou poškozené *osoby starší 60 let* staly **v rámci celkového minimálního počtu policíí evidovaných obětí ve věku 60 let a více** /tj. mezi 3821 osobami/ nejčastěji oběťmi trestných činů *krádeže* (65,8%), *loupeže* (13,0%), *úmyslného ublížení na zdraví* (10%), *nebezpečného vyhrožování* (5,2%), *ublížení na zdraví z nedbalosti* (1,9%), *vydírání* (1,5%), oběťmi *ostatní trestné činnosti* (1,1%), v 0,7% byli takto staří lidé oběťmi trestného činu *vraždy*. Oběťmi dalších policejní statistikou sledovaných druhů kriminality se stalo méně než 0,5% osob ze souboru PČR evidovaných jedinců ve věku nad 60 let, např. po 0,3% seniorů bylo oběťmi *znásilnění* a také *omezování a zbavení osobní svobody* - další trestné činy viz podrobněji příloha č. 11.

* * *

Pokud se zaměříme na **absolutní počty** evidovaných *obětí kriminality starších 60 let* pak v roce 2002 bylo registrováno v České republice podle policejních zdrojů (viz příloha č. 11) nejméně 2514 osob v uvedeném stáří, které se staly oběťmi *krádeže*, nejméně 495 osob bylo oběťmi *loupeže*, minimálně 382 osob bylo oběťmi *úmyslného ublížení na zdraví* a nejméně 199 osob bylo oběťmi *nebezpečného vyhrožování*. Minimálně 56 jednotlivců ve výše uvedeném věku bylo evidováno jako oběti *vydírání*, 73 osob jako oběti *ublížení na zdraví z nedbalosti*, 27 jedinců bylo oběťmi *vraždy* či pokusu o ni, 12 osob bylo oběťmi *znásilnění*, 10 osob oběťmi *omezování a zbavení osobní svobody*. V roce 2002 byly zaevidovány jen dvě

oběti starší 60 let u trestného činu týrání svěřené osoby. Počty 60 letých a starších obětí u dalších druhů trestné činnosti viz podrobněji příloha č. 11.

Souhrn

Policíí ČR evidovaný minimální počet obětí kriminality byl v roce 2002 v České republice vyšší než v roce předcházejícím. Minimální počet policíí zaevidovaných objektů napadení-osob v roce 2002 činil 43 083 jednotlivců, což znamená, že bylo zaznamenáno zhruba o 2900 obětí kriminality více než v roce 2001.

V České republice v roce 2002 oproti roku předcházejícímu došlo v minimálním počtu všech policíí evidovaných obětí kriminality ke *zvýšení* procentového zastoupení obětí, které zemřely na následky trestné činnosti (o 0,2 %) a *zvýšil* se i procentový podíl obětí tzv. bez následků (o 0,7%). Na druhé straně *poklesl* procentový podíl osob s jinými následky kriminality, a to o 0,7%, a současně *poklesl* i procentový podíl zranění osob /o 0,2%/. V absolutních počtech však u všech čtyř policíí sledovaných následků kriminality pro oběti se vždy jednalo v roce 2002 o nárůst počtu obětí oproti roku 2001 - u úmrtí nárůst o 100 osob, u zranění nárůst o 671 osob, u jiných následků nárůst o 1384 osob, u kategorie tzv. bez následků nárůst o 725 osob.

Z policejních údajů bylo též patrné, že za posledních 7 let (1996 - 2002) mezi všemi policíí zaevidovanými oběťmi kriminality za jednotlivé roky byl v roce 2002 zaznamenán nejvyšší podíl úmrtí osob v důsledku trestné činnosti (a to jak v procentech /0,96%/, tak v absolutních počtech /415 jedinců/).

Příloha č. 1

MINIMÁLNÍ POČET EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TRESTNÉ ČINNOSTI v r.2002 V ČESKÉ REPUBLICE

Zpracováno z údajů Policie ČR /formulář o trestném činu, pol. 08/. Jedná se o "objekty napadení-osoby /muže,ženy/" plus osoby tvořící "objekty napadení - skupiny osob" x/.

HESLO TAKTICKO STATISTICKÉ KLASIFIKACE	§§ TR.ZÁK.	POČET OBĚTÍ S NÁSLEDKY TRESTNÝCH ČINŮ				
		ÚMRTÍ	ZRANĚNÍ	JINÝ NÁSL.	BEZ NÁSL.	CELKEM OBĚTÍ
Krádež	247	0	157	15 078	2490	17725
Loupež	234	3	1233	3873	902	6011
Loupeže ve finanč.instituc.	234	0	2	32	25	59
Vydírání	235	2	283	1416	731	2432
Vražda	219	146	94	12	6	258
Vražda novoroz. matkou	220	1	0	0	0	1
Usmrcení lidského plodu	227, 228	1	0	1	0	2
Úmyslné ublíž. na zdraví (vč. pohlavní nemocí)	221, 222	72	7105	383	234	7794
Ohrožování pohl. nemocí	226	0	0	2	0	2
Ublížení na zdraví z nedbalosti	223,224,201 201a	150	327	38	7	522
Pohlav.zneuž.v závislosti	242/2, 243	0	4	98	27	129
Pohlavní zneuž. ostatní	242	1	12	699	300	1012
Znásilnění	241	0	111	400	145	656
Obchodování se ženami	246	0	0	72	15	87
Únos	216	0	0	15	9	24
Omez.a zbav.osob.svob.	231, 232	0	85	338	205	628
Útisk	237	0	3	70	13	86
Braní rukojmí	234a	0	0	3	2	5
Týrání svěřené osoby	215	1	108	144	15	268
Opuštění dítěte	212	2	2	9	5	18
Násilí na veřej. činiteli (členu policie a ostat.)	153,154/1,155 156/1,2	2	420	676	413	1511
Nebezpečné vyhrožování	197a	0	535	1565	1190	3290
Omez. svobody vyznání	236	0	0	0	1	1
Ostatní násilné tr. činy	230,233	7	0	9	2	18
Ostatní trestná činnost	xx/	27	185	239	93	544
OBĚTÍ CELKEM		415	10666	25172	6830	43083

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle "objektů napadení-osob/mužů, žen/" zvlášť "objekty napadení - skupiny osob".

xx/ §§ tr. zák.: 154/2, 164, 165, 167,168,169a, 169b, 172,174,175,177,179,180-184,185a,189,190,191, 192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. 2

**MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TRESTNÉ ČINNOSTI v ČR v r. 2002,
VĚK "OBJEKTU NAPADENÍ-OSOB: ŽEN".**

Zpracováno z údajů Policie ČR / formulář o tr. činu, pol. 08/.

Týká se "objektů napadení-osob /mužů, žen/" x/.

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR.ZÁK.	Ženy - věk obětí v letech						
		0-18	18-30	30-40	40-60	60 a více	Nezji- štěno	Celkem obětí
Krádež	247	640	2797	1256	2818	1366	32	8909
Loupež	234	118	600	261	493	278	8	1758
Loupeže ve finanč.institucích	234	0	5	6	4	0	2	17
Vydírání	235	115	200	142	117	32	3	609
Vražda	219	14	12	18	28	16	1	89
Vražda novorozence matkou	220	1	0	0	0	0	0	1
Usmrcení lidského plodu	227, 228	0	0	1	0	0	1	2
Úmyslné ublížení na zdraví (vč. pohlavní nemocí)	221, 222	137	664	647	686	136	0	2270
Ohrožování pohl. nemocí	226	1	0	0	0	0	0	1
Ublížení na zdraví z nedbalosti	223, 224 201, 201a	21	23	14	42	34	0	134
Pohlavní zneuž. v závislosti	242/2, 243	89	4	1	0	0	0	94
Pohlavní zneužívání ostatní	242	717	4	0	0	0	1	722
Znásilnění	241	156	260	110	67	12	1	606
Obchodování se ženami	246	0	1	0	0	0	0	1
Únos	216	10	0	0	0	0	0	10
Omez.a zbav.osob.svobody	231, 232	77	155	66	56	8	0	362
Útisk	237	2	6	2	4	1	0	15
Braní rukojmí	234a	1	2	0	0	0	0	3
Týrání svěřené osoby	215	49	2	0	0	2	0	53
Opuštění dítěte	212	6	0	0	0	0	0	6
Násilí na veřejném činiteli (členu policie a ostat.)	153,154/1 155,156/1, 2	0	22	5	5	1	2	35
Nebezpečné vyhrožování	197a	35	400	475	541	112	2	1565
Omez.svobody vyznání	236	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní násilné trestné činy	230, 233	0	5	0	1	2	0	8
Ostatní trestná činnost	xx/	16	25	30	32	16	5	124
OBĚTÍ CELKEM		2205	5187	3034	4894	2016	58	17394

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jedinci, kteří tvořili "objekty napadení-skupiny osob". Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle "objektů napadení - osob /mužů, žen/" zvlášť "objekty napadení- skupiny osob". Z údajů policie u "objektů napadení - skupin osob" není možné vždy jednoznačně určit, kolik těmto osobám je let. Viz blíže text týkající se obětí trestné činnosti.

xx/ §§ tr.zák.:154/2, 164, 165, 167,168,169a, 169b, 172,174,175,177,179,180-184,185a,189,190,191, 192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. 3

**MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TR. ČINNOSTI v ČR v r. 2002,
VĚK "OBJEKTU NAPADENÍ-OSOB: MUŽU".**

Zpracováno z údajů Policie ČR /formulář o tr. činu, pol. 08/.

Týká se "objektů napadení-osob/mužů,žen/" x/.

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR. ZÁK.	Muži - věk obětí v letech						Nezjiš- těno	Celkem obětí
		0-18	18-30	30-40	40-60	60 a více			
Krádež	247	689	2744	1241	2515	1100	22	8311	
Loupež	234	725	1163	504	694	199	11	3296	
Loupeže ve finanč.institucích	234	0	3	3	1	0	1	8	
Vydírání	235	364	442	216	252	20	3	1297	
Vražda	219	4	30	29	49	11	1	124	
Vražda novoroz. matkou	220	0	0	0	0	0	0	0	
Usmrcení lidského plodu	227, 228	0	0	0	0	0	0	0	
Úmyslné ublížení na zdraví (vč.pohlav.nemocí)	221, 222	431	1857	885	1294	231	11	4709	
Ohrožování pohl. nemocí	226	0	1	0	0	0	0	1	
Ublížení na zdraví z nedbalosti	223, 224 201, 201a	64	79	40	111	35	2	331	
Pohlav. zneuž. v závislosti	242/2, 243	17	0	0	0	0	0	17	
Pohlavní zneužívání ostatní	242	122	2	1	0	0	0	125	
Znásilnění	241	12	22	9	2	0	0	45	
Obchodování se ženami	246	0	0	0	0	0	0	0	
Únos	216	11	1	0	0	0	0	12	
Omez.a zbav.osob. svobody	231, 232	93	50	13	17	2	0	175	
Útisk	237	6	8	6	5	0	0	25	
Braní rukojmí	234a	1	0	0	1	0	0	2	
Týrání svěřené osoby	215	96	1	0	0	0	0	97	
Opuštění dítěte	212	6	0	0	0	0	2	8	
Násilí na veřejném činiteli (členu policie a ostat.)	153,154/1 155,156/1, 2	0	406	185	56	5	26	678	
Nebezpečné vyhrožování	197a	75	250	152	314	59	7	857	
Omezování svobody vyznání	236	1	0	0	0	0	0	1	
Ostatní násilné tr. činy	230, 233	2	4	1	1	0	0	8	
Ostatní trestná činnost	xx/	15	69	58	109	24	9	284	
OBĚTÍ CELKEM		2734	7132	3343	5421	1686	95	20411	

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jedinci, kteří tvořili "objekty napadení-skupiny osob".

Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle "objektů napadení - osob /mužů,žen/" zvlášť "objekty napadení- skupiny osob". Z údajů policie u "objektů napadení - skupin osob" není možné vždy jednoznačně určit, kolik těmto osobám je let.Viz blíže text týkající se obětí trestné činnosti.

xx/ §§ tr. zák.: 154/2, 164, 165, 167,168,169a, 169b, 172,174,175,177,179,180-184,185a,189,190,191, 192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. 4

MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TR. ČINNOSTI v r. 2002 v ČR - VĚK "OBJEKTU NAPADENÍ-OSOBY (MUŽU, ŽENY)", kt. PČR vykazuje ve formul.o tr.činu, pol. 08.Týká se "objektů napad.-osob/mužů,žen/". Z tech.dův. nejsou započítány osoby v"objektech napad.-skupinách osob".

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR.ZÁK.	Věk obětí v letech									Nezji- štěno	Celkem obětí
		od 0 do 18 let			od 18 do 60 let			nad 60 let				
		muži	ženy	Celkem	muži	ženy	Celkem	muži	ženy	Celkem		
Krádež	247	689	640	1329	6500	6871	13371	1100	1366	2466	54	17220
Loupež	234	725	118	843	2361	1354	3715	199	278	477	19	5054
Loupeže ve finanč. institucích	234	0	0	0	7	15	22	0	0	0	3	25
Vydírání	235	364	115	479	910	459	1369	20	32	52	6	1906
Vražda	219	4	14	18	108	58	166	11	16	27	2	213
Vražda novorozence matkou	220	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Usmrcení lidského plodu	227, 228	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	2
Úmysl.ublíž.na zdraví (i pohl. nem.)	221, 222	431	137	568	4036	1997	6033	231	136	367	11	6979
Ohrožování pohlav. nemocí	226	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	2
Ublíž. na zdraví z nedbalosti	223,224,201,201a	64	21	85	230	79	309	35	34	69	2	465
Pohlavní zneuž. v závislosti	242/2, 243	17	89	106	0	5	5	0	0	0	0	111
Pohlavní zneužívání ostatní	242	122	717	839	3	4	7	0	0	0	1	847
Znásilnění	241	12	156	168	33	437	470	0	12	12	1	651
Obchodování se ženami	246	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1
Únos	216	11	10	21	1	0	1	0	0	0	0	22
Omez. a zbav. osobní svobody	231, 232	93	77	170	80	277	357	2	8	10	0	537
Útisk	237	6	2	8	19	12	31	0	1	1	0	40
Braní rukojmí	234a	1	1	2	1	2	3	0	0	0	0	5
Týrání svěřené osoby	215	96	49	145	1	2	3	0	2	2	0	150
Opuštění dítěte	212	6	6	12	0	0	0	0	0	0	2	14
Násilí na veřej.činiteli (čl.pol. a ost.)	153,154/1,155,156/1,2	0	0	0	647	32	679	5	1	6	28	713

Nebezpečné vyhrožování	197a	75	35	110	716	1416	2132	59	112	171	9	2422
Omezování svobody vyznání	236	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Ostatní násilné trestné činy	230, 233	2	0	2	6	6	12	0	2	2	0	16
Ostatní trestná činnost	xx/	15	16	31	236	87	323	24	16	40	14	408
OBĚTÍ CELKEM		2734	2205	4939 x/	15896	13115	29011 x/	1686	2016	3702 x/	153	37805

x/ Nejsou započítáni jedinci, u kterých v "objektech napadení-osobách(muži, ženy)" nebyl zjištěn věk.

xx/§§TZ:154/2,164,165,167,168,169a,169b,172,174,175,177,179,180-184,185a,189,190,191,192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. 5

MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TR. ČINNOSTI v r. 2002 v ČESKÉ REPUBLICE.**POČTY OSOB V "OBJEKTECH NAPADENÍ - SKUPINÁCH OSOB".**

Zpracováno z údajů Policie ČR /formulář o tr. činu, pol. 08/ xl/.

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR.ZÁK.	Počet objektů napadení - skupin osob	Počet osob ve skupinách
Krádež	247	226	505
Loupež	234	380	957
Loupeže ve finančních institucích	234	9	34
Vydírání	235	187	526
Vražda	219	20	45
Vražda novorozence matkou	220	0	0
Usmrcení lidského plodu	227, 228	0	0
Úmyslné ublížení na zdraví (vč. pohlavní nemoci)	221, 222	347	815
Ohrožování pohlavní nemocí	226	0	0
Ublížení na zdraví z nedbalosti	223,224,201,201a	26	57
Pohlavní zneužívání v závislosti	242/2, 243	7	18
Pohlavní zneužívání ostatní	242	54	165
Znásilnění	241	2	5
Obchodování se ženami	246	14	86
Únos	216	1	2
Omezování a zbav. osob. svobody	231, 232	32	91
Útisk	237	10	46
Braní rukojmí	234a	0	0
Týrání svěřené osoby	215	44	118
Opuštění dítěte	212	2	4
Násilí na veřejném činiteli (členu policie a ostat.)	153, 154/l, 155, 156/1,2	337	798
Nebezpečné vyhrožování	197a	348	868
Omezování svobody vyznání	236	0	0
Ostatní násilné trestné činy	230, 233	1	2
Ostatní trestná činnost	xx/	46	136
OBĚTÍ CELKEM		2093	5278

x/ V tabulce jsou uvedeny počty osob-obětí kriminality, které tvořily Policií ČR zvlášť evidované "objekty napadení-skupiny osob". Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle "objektů napadení-osob /mužů, žen/" zvlášť "objekty napadení-skupiny osob".

xx/ §§ tr. zák.: 154/2, 164, 165, 167,168,169a, 169b, 172,174,175,177,179,180-184,185a, 189,190,191,192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. 6.

MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TR. ČINNOSTI v r. 2002 v ČESKÉ REPUBLICE-DĚLENÍ PODLE KRAJU. (Z

údajů Policie ČR, formulář

o tr. činu, pol. 08. Jedná se o "objekty napadení - osoby /muže, ženy/" plus osoby tvořící "objekty napadení - skupiny osob").

Heslo takticko	§§ TR.ZÁK.	K R A J								ČR
		PRAHA	STŘEDO- ČESKÝ	JIHO- ČESKÝ	ZÁPADO- ČESKÝ	SEVERO- ČESKÝ	VÝCHODO- ČESKÝ	JIHO- MORAVSKÝ	SEVERO- MORAVSKÝ	
klasifikace										
Krádež	247	9676	901	292	912	1155	450	1981	2358	17725
Loupež	234	1912	583	162	535	853	281	749	936	6011
Loupeže ve finanč. institucích	234	11	7	2	4	6	2	19	8	59
Vydírání	235	334	254	169	214	405	232	366	458	2432
Vražda	219	46	33	13	23	40	20	35	48	258
Vražda novorozence matkou	220	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Usmrcení lidského plodu	227,228	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Úmysl. ublíž. na zdr. (vč. pohl. nem.)	221,222	734	590	522	502	910	632	930	2974	7794
Ohrožování pohlavní nemocí	226	0	1	0	0	0	1	0	0	2
Ublížení na zdraví z nedbalosti	223,224,201,201a	29	86	30	35	68	49	97	128	522
Pohlavní zneuž. v závislosti	242/2,243	13	24	8	7	30	15	15	17	129
Pohlavní zneužívání ostatní	242	79	134	114	73	174	155	125	158	1012
Znásilnění	241	111	77	47	59	102	48	88	124	656
Obchodování se ženami	246	12	0	3	27	38	0	0	7	87
Únos	216	2	3	1	3	6	0	4	5	24
Omez.a zbav. osobní svobody	231,232	110	65	29	53	124	59	91	97	628
Útisk	237	10	24	0	3	23	6	8	12	86
Braní rukojmí	234a	1	0	0	1	0	1	1	1	5
Týránění svěřené osoby	215	18	26	18	17	52	20	75	42	268
Opuštění dítěte	212	1	3	3	2	4	1	3	1	18
Násilí na veřejném činiteli (členu policie a ostat.)	153,154/1 155,156/1,2	277	97	95	134	253	127	188	340	1511
Nebezpečné vyhrožování	197a	276	243	351	242	433	327	691	727	3290
Omezování svobody vyznání	236	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Ostatní násilné tr. činy	230,233	2	5	0	4	0	2	3	2	18
Ostatní trestná činnost	x/	115	28	48	31	91	48	86	97	544
OBĚTÍ CELKEM		13771	3184	1907	2882	4767	2476	5556	14 8540	43083

x/ §§ TZ:154/2,164,165,167,168,169a,169b,172,174,175,177,179,180-184,185a,189,190,191,192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. 7

**MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TRESTNÉ ČINNOSTI VE VĚKU 0-18 LET
V ČESKÉ REPUBLICE V R. 2002 - DĚLENÍ NA MUŽE, ŽENY, OSOBY VE SKUPINÁCH.**

Zpracováno z údajů Policie ČR z formuláře o tr. činu, pol. 08. Jedná se o "objekty napadení-osoby/muže,ženy/" plus osoby tvořící "objekty napadení-skupiny osob".

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR.ZÁK.	Oběti od 0 do 18 let			
		Muži	Ženy	Osoby ve skupinách	Celkem obětí
Krádež	247	689	640	44	1373
Loupež	234	725	118	255	1098
Loupeže ve finanč.institucích	234	0	0	0	0
Vydírání	235	364	115	197	676
Vražda	219	4	14	0	18
Vražda novorozence matkou	220	0	1	0	1
Usmrcení lidského plodu	227, 228	0	0	0	0
Úmyslné ublížení na zdraví (vč. pohlavní nemocí)	221, 222	431	137	58	626
Ohrožování pohlavní nemocí	226	0	1	0	1
Ublížení na zdraví z nedbalosti	223,224,201,201a	64	21	9	94
Pohlavní zneuž. v závislosti	242/2, 243	17	89	14	120
Pohlavní zneužívání ostatní	242	122	717	163	1002
Znásilnění	241	12	156	3	171
Obchodování se ženami	246	0	0	6	6
Únos	216	11	10	2	23
Omez. a zbav. osob.svobody	231, 232	93	77	47	217
Útisk	237	6	2	4	12
Braní rukojmí	234a	1	1	0	2
Týrání svěřené osoby	215	96	49	97	242
Opuštění dítěte	212	6	6	4	16
Násilí na veřejném činiteli (členu policie a ostat.)	153, 154/l, 155, 156/1,2	0	0	2	2
Nebezpečné vyhrožování	197a	75	35	60	170
Omezování svobody vyznání	236	1	0	0	1
Ostatní násilné tr.činy	230, 233	2	0	0	2
Ostatní trestná činnost	x/	15	16	8	39
OBĚTÍ CELKEM		2734	2205	973	5912

x/ §§ tr. zák.: 154/2, 164, 165, 167,168,169a, 169b, 172,174,175,177,179,180-184,185a,189,190,191, 192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. Příloha

č. 8

MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TR. ČINNOSTI VE VĚKU 0-18 LET (ŽENY) v r. 2002 v ČESKÉ REPUBLICE.

Zpracováno z údajů Policie ČR z formuláře o trestném činu, pol. 08. Jedná se o "objekty napadení-osoby/muže, ženy/" x/.

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR. ZÁK.	Věk obětí - ŽENY															OBĚTI CELKEM
		od 0 do 6 let					od 6 do 15 let					od 15 do 18 let					
		úm- r- tí	zra- n- ění	jiný násl.	bez násl.	cel- kem	úm- r- tí	zra- n- ění	jiný násl.	bez násl.	cel- kem	úm- r- tí	zra- n- ění	jiný násl.	bez násl.	cel- kem	
Krádež	247	0	0	2	1	3	0	1	92	22	115	0	4	417	101	522	640
Loupež	234	0	0	0	0	0	0	3	42	15	60	0	8	38	12	58	118
Loupeže ve finanč.institucích	234	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vydírání	235	0	0	1	0	1	0	2	29	26	57	0	6	32	19	57	115
Vražda	219	7	2	0	0	9	2	0	0	0	2	3	0	0	0	3	14
Vražda novoroz. matkou	220	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Usmrcení lidského plodu	227, 228	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Úmysl.ublíž.na zdraví(vč.pohl.nem.)	221, 222	0	5	0	0	5	0	67	3	3	73	0	53	4	2	59	137
Ohrožování pohlavní nemocí	226	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ublíž. na zdraví z nedbalosti	223,224,201,201a	3	7	2	0	12	1	7	0	0	8	1	0	0	0	1	21
Pohlavní zneužívání v závisl.	242/2, 243	0	1	3	1	5	0	1	47	14	62	0	0	16	6	22	89
Pohlavní zneužívání ostatní	242	0	1	10	7	18	0	7	444	196	647	0	0	45	7	52	717
Znásilnění	241	0	1	0	0	1	0	3	49	23	75	0	8	52	20	80	156
Obchodování se ženami	246	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Únos	216	0	0	2	4	6	0	0	2	1	3	0	0	1	0	1	10
Omez.a zbav.osob.svobody	231, 232	0	0	0	0	0	0	1	27	22	50	0	3	11	13	27	77
Útisk	237	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	2
Braní rukojmí	234a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Týrání svěřené osoby	215	1	13	0	1	15	0	17	7	3	27	0	5	2	0	7	49
Opuštění dítěte	212	0	1	3	1	5	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	6
Násilí na veřej.činiteli(čl.pol.,ost.)	153,154/1,155,156/1,2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nebezpečné vyhrožování	197a	0	0	0	0	0	0	2	8	3	13	0	5	11	6	22	35
Omez.svobody vyznání	236	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní násilné tr. činy	230, 233	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní trestná činnost	xx/	0	0	0	0	0	0	3	3	2	8	0	7	0	1	8	16
OBĚTI CELKEM		12	31	24	15	82	3	114	754	330	1201	4	99	631	188	922	2205

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeny osoby v "objektech napadení-skupinách osob".

xx/ §§ TZ:154/2,164,165,167,168,169a,169b,172,174,175,177,179,180-184,185a,189,190,191,192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. 9

MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TR. ČINNOSTI VE VĚKU 0-18 LET (MUŽI)

v r. 2002 v ČESKÉ REPUBLICE.

Zpracováno z údajů Policie ČR z formuláře o trestném činu, pol. 08. Jedná se o "objekty napadení-osoby/muže,ženy/" x/.

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR. ZÁK.	Věk obětí - MUŽI															OBĚTÍ CELK.
		od 0 do 6 let					od 6 do 15 let					od 15 do 18 let					
		úmr- tí	zra- nění	jiný násl.	bez násl.	cel- kem	úmr- tí	zra- nění	jiný násl.	bez násl.	cel- kem	úmr- tí	zra- nění	jiný násl.	bez násl.	cel- kem	
Krádež	247	0	0	4	0	4	0	6	180	57	243	0	3	354	85	442	689
Loupež	234	0	0	0	0	0	0	30	263	96	389	0	54	225	57	336	725
Loupeže ve finanč. institucích	234	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vydírání	235	0	0	2	0	2	1	13	153	82	249	0	10	65	38	113	364
Vražda	219	2	0	0	0	2	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	4
Vražda novoroz. matkou	220	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Usmrcení lidského plodu	228	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Úmysl. ublíž. na zdraví (vč. pohl. nem.)	221, 222	2	7	2	0	11	0	196	12	8	216	0	188	14	2	204	431
Ohrožování pohlavní nemocí	226	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ublíž. na zdraví z nedbalosti	223,224,201,201a	10	12	4	0	26	4	16	2	1	23	5	10	0	0	15	64
Pohlav. zneužívání v závislosti	242/2, 243	0	0	5	0	5	0	0	6	1	7	0	0	4	1	5	17
Pohlavní zneužívání ostatní	242	0	0	7	0	7	1	1	83	27	112	0	0	3	0	3	122
Znásilnění	241	0	0	1	0	1	0	0	4	1	5	0	0	4	2	6	12
Obchodování se ženami	246	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Únos	216	0	0	5	0	5	0	0	3	3	6	0	0	0	0	0	11
Omez. a zbav. osobody svobody	231, 232	0	0	0	0	0	0	5	32	24	61	0	4	21	7	32	93
Útisk	237	0	0	0	0	0	0	1	3	2	6	0	0	0	0	0	6
Braní rukojmí	234a	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Týrání svěřené osoby	215	0	11	9	3	23	0	31	27	8	66	0	4	3	0	7	96
Opuštění dítěte	212	0	0	2	2	4	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	6
Násilí na veřej. činiteli (pol. a ostat.)	153,154/1,155,156/1,2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nebezpečné vyhrožování	197a	0	0	0	1	1	0	2	20	28	50	0	2	12	10	24	75
Omez. svobody vyznání	236	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1
Ostatní násilné tr. činy	230, 233	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	2

Ostatní trestná činnost	xx/	1	1	0	0	2	0	8	1	1	10	1	2	0	0	3	15
OBĚTI CELKEM		15	31	41	7	94	6	310	792	340	1448	7	277	706	202	1192	2734

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeny osoby v "objektech napadení-skupinách osob".

xx/ §§ TZ.:154/2,164,165,167,168,169a,169b,172,174,175,177,179,180-184,185a,189,190,191,192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. 10

**MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TRESTNÉ ČINNOSTI VE VĚKU 0-18 LET
V ČESKÉ REPUBLICE V R. 2002 - DĚLENÍ PODLE VYBRANÝCH VĚKOVÝCH SKUPIN x/.**

Z údajů PČR z formul. o tr.činu, pol. 08. Jedná se o "objekty napadení-osoby/muže,ženy/".

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR.ZÁK.	Věk obětí v letech		
		od 0 do 15 let	od 15 do 18 let	od 0 do 18 let
Krádež	247	365	964	1329
Loupež	234	449	394	843
Loupeže ve finanč.institucích	234	0	0	0
Vydírání	235	309	170	479
Vražda	219	14	4	18
Vražda novorozence matkou	220	1	0	1
Usmrcení lidského plodu	227, 228	0	0	0
Úmyslné ublížení na zdraví (vč. pohlavních nemocí)	221, 222	305	263	568
Ohrožování pohlavní nemocí	226	1	0	1
Ublížení na zdraví z nedbalosti	223, 224, 201, 201a	69	16	85
Pohlavní zneuž. v závislosti	242/2, 243	79	27	106
Pohlavní zneužívání ostatní	242	784	55	839
Znásilnění	241	82	86	168
Obchodování se ženami	246	0	0	0
Únos	216	20	1	21
Omez. a zbavení osob. svobody	231, 232	111	59	170
Útisk	237	6	2	8
Braní rukojmí	234a	1	1	2
Týrání svěřené osoby	215	131	14	145
Opuštění dítěte	212	12	0	12
Násilí na veřejném činiteli (členu policie a ostat.)	153,154/1 155,156/1,2	0	0	0
Nebezpečné vyhrožování	197a	64	46	110
Omezování svobody vyznání	236	1	0	1
Ostatní násilné tr. činy	230, 233	1	1	2
Ostatní trestná činnost	xx/	20	11	31
OBĚTÍ CELKEM		2825	2114	4939

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jedinci, kteří tvořili "skupiny osob".

Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle "objektů napadení - osob jednotlivců/mužů,žen/" zvlášť "objekty napadení - skupiny osob". Z údajů policie u "objektů napadení - skupin osob" není možné vždy jednoznačně určit, kolik těmto osobám je let. Viz blíže text týkající se obětí tr. činnosti.

xx/ §§ tr.zák.: 154/2, 164, 165, 167,168,169a, 169b, 172,174,175,177,179,180-184,185a,189, 190,191,192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č.11

**MINIMÁLNÍ POČTY EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TR. ČINNOSTI VE VĚKU NAD 60 LET
V ČESKÉ REPUBLICĚ V ROCE 2002.**

Zpracováno z údajů Policie ČR z formuláře o tr. činu, pol. 08.

Jedná se o "objekty napadení-osoby/muže,ženy/"

plus osoby tvořící "objekty napadení-skupiny osob".

Heslo takticko statistické klasifikace	§§ TR.ZÁK.	Oběti starší 60 let		
		Muži a ženy	Osoby ve skupinách	Celkem obětí
Krádež	247	2466	48	2514
Loupež	234	477	18	495
Loupeže ve finanč.institucích	234	0	0	0
Vydírání	235	52	4	56
Vražda	219	27	0	27
Vražda novorozence matkou	220	0	0	0
Usmrcení lidského plodu	227, 228	0	0	0
Úmyslné ublížení na zdraví (vč. pohlavní nemocí)	221, 222	367	15	382
Ohrožování pohl. nemocí	226	0	0	0
Ublížení na zdraví z nedbalosti	223, 224 201, 201a	69	4	73
Pohlavní zneuž. v závislosti	242/2, 243	0	0	0
Pohlavní zneužívání ostatní	242	0	0	0
Znásilnění	241	12	0	12
Obchodování se ženami	246	0	0	0
Únos	216	0	0	0
Omez.a zbav. osobní svobody	231, 232	10	0	10
Útisk	237	1	0	1
Braní rukojmí	234a	0	0	0
Týrání svěřené osoby	215	2	0	2
Opuštění dítěte	212	0	0	0
Násilí na veřejném činiteli (členu policie a ostat.)	153, 154/l, 155,156/1,2	6	0	6
Nebezpečné vyhrožování	197a	171	28	199
Omezování svobody vyznání	236	0	0	0
Ostatní násilné tr. činy	230, 233	2	0	2
Ostatní trestná činnost	x/	40	2	42
OBĚTÍ CELKEM		3702	119	3821

x/ §§ tr. zák.: 154/2, 164, 165, 167,168,169a, 169b, 172,174,175,177,179,180-184,
185a,189,190,191,192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Příloha č. 12

MINIMÁLNÍ POČET EVIDOVANÝCH OBĚTÍ TRESTNÉ ČINNOSTI v r. 2001 V ČESKÉ REPUBLICE.

Zpracováno z údajů Policie ČR /formulář o trestném činu, pol. 08/. Jedná se o "objekty napadení-osoby/muže,ženy/" plus osoby tvořící "objekty napadení-skupiny osob"x/.

HESLO TAKTICKO STATISTICKÉ KLASIFIKACE	§§ TR.ZÁK.	POČET OBĚTÍ S NÁSLEDKY TRESTNÝCH ČINŮ				
		ÚMRTÍ	ZRANĚNÍ	JINÝ NÁSL.	BEZ NÁSL.	CELKEM OBĚTÍ
Krádež	247	0	93	14 355	2048	16496
Loupež	234	3	1001	3123	695	4822
Loupeže ve finanč.institucích	234	1	1	49	39	90
Vydírání	235	2	219	1433	584	2238
Vražda	219	156	92	17	10	275
Vražda novorozence matkou	220	1	0	0	0	1
Úmyslné ublížení na zdraví (vč.pohlavní nemocí)	221, 222	50	6949	305	191	7495
Ublíž. na zdraví z nedbalosti	223,224,201,201a	78	304	32	8	422
Pohlav. zneužívání v závislosti	242/2, 243	0	0	83	23	106
Pohlavní zneužívání ostatní	242	0	6	651	265	922
Znásilnění	241	0	82	370	112	564
Obchodování se ženami	246	0	0	38	29	67
Únos	216	0	0	11	6	17
Omez. a zbav. osob. svobody	231, 232	1	104	459	219	783
Útisk	237	0	4	51	33	88
Braní rukojmí	234a	0	0	7	2	9
Týrání svěřené osoby	215	1	98	77	15	191
Opuštění dítěte	212	1	3	22	7	33
Násilí na veřejném činiteli (členu policie a ostat.)	153,154/1 155,156/1,2	0	440	662	478	1580
Nebezpečné vyhrožování	197a	0	487	1916	1300	3703
Omezování svobody vyznání	236	0	1	0	0	1
Poruš. svob.sdruž.a shrom.	238a	0	0	9	0	9
Ostatní násilné trestné činy	230, 233	0	2	2	2	6
Ostatní trestná činnost	xx/	21	109	116	39	285
OBĚTÍ CELKEM		315	9995	23788	6105	40203

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle "objektů napadení - osob /mužů, žen/" zvlášť "objekty napadení - skupiny osob".

xx/ §§ tr. zák.: 154/2, 164, 165, 167,168,169a, 169b, 172,174,175,177,179,180-184,185a,189,190,191, 192,200,206-209,239/1,240/1,253,255,255a,259,259a,262-265.

Resume (A.Marešová)

Sborník „Kriminalita v roce 2002“ je již sedmým v pořadí v edici studií IKSP zabývajících se stavem kriminality v konkrétním roce. Již tradičně obsahuje statě pracovníků IKSP věnované jednak kriminalitě v ČR v minulém roce obecně, jednak vybraným kriminologickým tématům. Základním zdrojem všech kvantitativních údajů obsažených ve sborníku jsou dostupné materiály a statistiky Policie ČR, Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR.

Úvodní článek vedoucí autorského kolektivu sborníku je, jako vždy, především komentářem ke statistickým údajům publikovaným Policejním prezidiem ČR. Na úvodní článek navazují v závěrečné části studie publikované tabulky a několik grafů ilustrujících jednak tvrzení obsažená v jednotlivých statích (většina tabulek a grafů je však přímo obsažena v jednotlivých článcích), jednak současně navazujících svým obsahem na údaje obsažené v předešlých sbornících věnovaných kriminalitě údaji za rok 2002.

Stat' ing. Balouna je v tomto roce koncipována jako další z fragmentů statistické kvantifikace kriminogenních faktorů (první část se věnovala vlivu chudoby, resp. nezaměstnanosti, druhá se zabývala vlivem hustoty osídlení).

Dr. Cejp se již tradičně zabývá problematikou organizovaného zločinu: jeho stavem a vývojem.

Ing. Kadeřábková se ve svém příspěvku zaměřeném na hospodářskou kriminalitu věnuje jednak současnému výskytu hospodářské trestné činnosti a jeho odlišnostem od minulého vývoje, jednak vybraným případům trestně stíhaných hospodářských kriminálních aktivit.

Dr. Martinková, jejímž předmětem pracovního zájmu jsou oběti trestné činnosti, ukazuje dopad především majetkové a násilné kriminality na naše obyvatele, projevující se zvyšujícím se počtem postižených obětí.

Přílohy uvedené na konci studie a jejichž vnější podoba vytváří představu o kontinuálním vývoji statistických údajů v čase, bez doprovodných poznámek o radikálních změnách ovlivňujících údaje v jednotlivých srovnávaných letech, by mohly mechanickou interpretací vést ke značně zkresleným závěrům. Proto apelují na opatrné

zacházení s číselnými údaji a varují před účelovým využíváním statistik bez poučeného komentáře.

Stav kriminality v roce 2002, v podobě v jakém jej lze odvodit ze statistik o kriminalitě zpracovávaných Policií ČR, byl ovlivněn především dvěma skutečnostmi: důsledky novelizace trestního zákona, konkrétně § 89 odst. 11 tr.zákona⁹. Tímto ustanovením byl nově vymezen pojem **výše škody**, která je nejdůležitějším kritériem pro odlišení trestných činů od korespondujících přestupků i pro rozhodnutí o použití okolností podmiňujících vyšší trestní sazbu. Od účinnosti novely (1.1.2002) byla hranice výše jednotlivých škod vyjádřena pevnými finančními částkami přímo v trestním zákoně. Škoda nikoli nepatrná byla stanovena částkou nejméně 5 000 Kč (do konce roku 2001 to bylo 2 000 Kč). Z tohoto pohledu měla novela od počátku roku 2002 zásadní význam v oblasti postihu majetkových a některých hospodářských trestných činů.

Kromě výše zmiňované novely došlo ještě k další změně, jejíž dopad na statistiku evidované kriminality je těžko zjištělný. Počátkem roku 2002 Policie ČR změnila vykazování kriminality: na rozdíl od minulých let začala vykazovat úkony trestního řízení včetně těch případů, kdy nebyla stanovena trestně právní kvalifikace.¹⁰

Novela trestního zákona jen částečně splnila očekávané, tj. podíl majetkové trestné činnosti ve struktuře kriminality roku 2002 se ve srovnání s rokem předchozím sice snížil (o 3 %), ale celkový nárůst kriminality byl takový, že tento pokles byl kompenzován zvýšením počtu jiných trestných činů. Nejednalo se však o výrazné navýšení, ale jen o cca 14 tis. trestných činů. Z toho: cca 4 tis. představovalo zvýšení počtu evidovaných hospodářských trestných činů a 10 tis. zvýšení počtu trestných činů označovaných policií jako ostatní a zbývající kriminalita. Konkrétně se jednalo o nárůst trestných činů sprejství, maření výkonu úředního rozhodnutí, trestné činy v dopravě a trestný čin zanedbání povinné výživy.

Z pohledu stavu celkové kriminality, lze rok 2002 nahlížet jako rok nevýrazný. Policie evidovala v roce 2002 celkem 372 341 trestných činů, což

⁹ provedeno novelou trestního zákona a trestního řádu č. 265/2001 Sb.

¹⁰ srov. Kapesní ročenka kriminality v ČR 2002, Policejní prezidium, Odbor systémového řízení a informatiky, 2003, str. 4

představovalo zanedbatelný nárůst ve srovnání s rokem předchozím. Z evidovaných trestných činů bylo **151 492 tzv. objasněných**, což bylo o 15 335 méně než v roce předchozím. Včetně dodatečně objasněných řešila policie 154 437 tr.činů, jejichž pachatel byl znám či zjištěn. **Na 1000 obyvatel tak bylo v České republice evidováno policií 36 trestných činů, přičemž v Praze to bylo 86 trestných činů.** Tomu odpovídá podíl Prahy na výši kriminality, který představuje 28 %. Objasněnost trestných činů v Praze naopak klesla. **Celkem tři čtvrtiny trestných činů spáchaných v Praze v roce 2002 zůstalo neobjasněno**, což lze komentovat i tak, že značná většina trestných činů spáchaných v průběhu roku na území Prahy se pachatelům vyplatila. U majetkové kriminality bylo objasněno v Praze totiž jen 13 % evidovaných trestných činů.

Za spáchání cca 154 tis. trestných činů (včetně dodatečně objasněných s dodatečně zjištěným pachatelem) bylo stíháno a vyšetřováno cca 124 tis. pachatelů. Přepočítáno na počet obyvatel ČR bylo v roce 2002 Policií ČR stíháno a vyšetřováno **12 osob z 1 000 obyvatel.**

Z celkového počtu 123 964 evidovaných pachatelů **bylo 15 392 žen, což představuje 12,4 % a 6 238 cizinců, což představuje 5 % ze všech známých pachatelů.** Ve srovnání s rokem 2001 počet známých pachatelek a počet pachatelů-cizinců stagnoval.

Závěr:

Rok 2002 byl dle číselných údajů o počtu evidovaných trestných činů, zjištěných či známých pachatelů, rokem stagnace kriminality. Zda tomu tak bylo i ve skutečnosti ukáží teprve léta následující. Teprve stav kriminality v dalších cca deseti letech potvrdí, zda kurs nastoupené depenalizace pachatelů trestných činů, nekonečných změn trestní legislativy a způsobů sběru, zpracování a vykazování statistických údajů o kriminalitě přinese i jiné výsledky než zneprůhlednění výsledných dat o stavu a struktuře páchané kriminality, tj. zda důsledky takových administrativních opatření se projeví zvýšenou bezpečností občanů v na ulicích, či jen v oficiálních komentářích publikovaných v masmédiích.

Summary

The collection „Crime in 2002“ is the seventh part of the ICSP series dealing with the state of crime in a given year. As usual it includes the studies of ICSP research workers dealing with the last year's Czech Republic crime in general as well as with the selected criminological topics. The basic source of all materials and statistics data of this collection is available from the Czech Republic Police, Czech Republic Ministry of Interior and the Czech Republic Ministry of Justice.

The introductory article of this collection written by the leader of the research team is, as always, presenting a commentary of the statistical data published by the Czech Republic Police Presidium. There are charts published at the end of the study and several diagrams illustrating facts belonging to individual articles (most of the charts and diagrams are inserted in individual articles). The data devoted to crime in 2002 follow the data of previous years' collections.

The article of Ing. Baloun deals with the statistical quantification of criminological factors (the first part is on the influence of poverty and unemployment, the second part deals with the influence of population density).

Dr. Cejp deals as usual with organized crime problems, their state and development.

Ing. Kadeřábková in her contribution on economic crime deals with the present appearance of economic crime and its differences connected with the previous development and also with selected cases of prosecuted economic criminal activities.

Dr. Martinková whose research topic is 'victims of crime' deals with the impact of property and violent crime in particular on our population. In particular that which is manifested by an increase in number of suffering victims.

Enclosures presented at the end of the study and their outward image create an idea of continuing statistical data development in time. Mechanical interpretation of radical changes influencing the comparison of individual years data could lead to distorted conclusions without any accompanying comments. For this reason I make an appeal for a careful handling of numerical data and warn against using the statistics without an informed commentary.

The state of crime in 2002 according to the Czech Republic Police statistics was influenced by two facts contained in Criminal Law, §89 paragraph 11 of Criminal Law¹¹. By this provision a concept of **damage level** has been newly formulated. Firstly, the damage level which is the most important criterion for differing crimes from corresponding offences, and secondly the decision to use circumstances conditioning

¹¹ implemented by the Criminal Law and Criminal Code amendment no. 265/2001 Collection of Law

crime rate level. Since the amendment became effective (January 1, 2002) the level of individual damages was expressed by firm amounts of money in the Law itself. The damage level has been fixed at 5 000 Czech crowns (till the end of 2001 it was 2 000 Czech crowns). This amendment has played a significant role in the field of property and economic crime since the beginning of 2002.

Apart from this amendment there had been another change whose impact on registered crime statistics was hardly noticeable. In the beginning of 2002 the Police of the Czech Republic changed the way of reporting crime. They started to report criminal case transactions including those cases with no criminal law qualification definition¹².

The Criminal law amendment only partly fulfilled expectations. It means that a share of property crime in the crime structure of 2002 in comparison with 2001 has decreased (for 3%). Overall crime has increased. The decrease of property crime has been compensated by the increase in number of other crimes. It was not a significant increase but only about 14 000 crimes. Out of it about 4 000 represented an increase in number of registered economic crimes and 10 000 represented an increase in number of crimes classified by police as remaining crime including graffiti crimes, obstructing an officer, crimes connected with transportation and culpable negligence crime.

As for the national total crime view, it is possible to consider the year 2002 as unimpressive. In 2002 Police registered **372 341 crimes** in total, which represented an insignificant increase in comparison with 2001. Out of all registered crimes was **151 492 solved** cases, which was 15 335 crimes less in comparison with the previous year. Including subsequently solved crimes, Police dealt with 154 437 crimes where the offender had been known or detected. **In the whole of the Czech Republic there was 36 Police registered crimes, per 1000 inhabitants, in Prague it was 86 crimes per 1000.** That number corresponds with Prague's share of the crime rate, which represents 28%. The solving of crimes in Prague has decreased. **Overall three quarters of crimes committed in Prague remained unsolved** which means that a majority of crimes committed during the year in the Prague region has been successful for the offenders. As for property crimes only 13% of registered cases were solved.

Out of the total number of 123 964 registered offenders there **were 15 392 women, which represents 12,4 % and 6 238 foreigners, which represents 5% out of all known offenders.** In comparison with 2001 the number of known women offenders and foreign offenders remained static.

Conclusion:

According to the numerical data concerning registered crimes and the number of detected or known offenders, the year 2002 was a year of crime stagnation. If indeed that is the case, then future years figures will reveal it. Only the next decade will show whether the direction of depenalisation of criminal offenders, endless changes of crime legislation and data collection, processing and displaying will

¹² compare the Pocket Yearbook of Crime in the CR 2002, Police Presidium, Department of Systemic Management and Informatics, 2003, p. 4

bring other results than the opacity of data concerning the state and structure of committed crime. The question remains whether the results of such administrative measures will lead to a higher security of the population in the streets or just in official commentaries published in the mass media.

Translation: Marta Holeková

Příloha 1

Celková kriminalita v České republice

zpracovala A.Marešová

(Policíí ČR evidované trestné činy. Zdroj: policejní statistika od doby počítačového zpracování dat)

ROK	Zjištěné trestné činy	Objasněné tr.činy	Procenta
1973	109 355	92 685	85,0
1974	109 573	92 536	84,45
1975	110 957	96 725	87,17
1976	106 602	93 753	87,94
1977	103 083	89 956	87,26
1978	103 251	89 798	86,97
1979	98 091	83 825	85,45
1980	103 219	86 653	83,95
1981	110 312	90 906	82,4
1982	120 444	97 847	81,23
1983	117 001	96 939	82,85
1984	120 918	100 672	83,25
1985	121 272	100 665	83,0
1986	122 122	101 000	82,7
1987	120 260	99 006	82,32
1988	119 675	97 064	81,1
1989	120 768	93 542	77,45
1990	216 852	83 237	38,38
1991	282 998	94 115	33,25
1992	345 140	108 380	31,4
1993	398 505	126 442	31,72
1994	372 427	136 935	36,76
1995	375 630	151 842	40,42
1996	394 267	162 929	41,32
1997	403 654	169 177	41,9
1998	425 930	185 093	43,46
1999	426 626	193 354	45,32
2000	391 469	172 245	43,99
2001	358 577	166 827	46,52
2002	372 341	151 492	40,69

Příloha 2

Trestná činnost v České republice v roce 2002 podle policejního územního členění

Zpracovala A.Marešová

	Tr.činy evidované policíí	Počet obyvatel k 1.1. 1998	Trest.činy na 1000 obyvatel	Pořadí podle zamořenosti území evid. kriminalitou (k počtu obyv.)
<i>Česká republika</i>	372 341	10 299 125	36,15	
<i>Praha</i>	102 873	1 200 455	85,69	1.
<i>Středočeský kraj</i>	42 149	1 105 964	38,11	3.
<i>Jihočeský kraj</i>	17 467	700 773	24,92	7.
<i>Západočeský kraj</i>	27 230	858 188	31,73	4.
<i>Severočeský kraj</i>	45 907	1 179 242	38,93	2.
<i>Východočeský kraj</i>	28 083	1 233 858	22,76	8.
<i>Jihomoravský kraj</i>	53 030	2 052 832	25,83	6.
<i>Severomoravský kraj</i>	55 602	1 967 813	28,25	5.

Příloha 3

Trestná činnost v Praze podle jednotlivých obvodů za rok 2002

Zpracovala A.Marešová

Obvod	Celková kriminalita (počet tr.činů)	Počet obyv. (v tis.) 1997	Index na 1000 obyvatel	Pořadí podle zamořenosti obvodu evid. kriminalitou (k počtu obyv.)
<i>Praha 1</i>	11 925	37,9	314,64	1.
<i>Praha 2</i>	9 362	55,6	168,38	3.
<i>Praha 3</i>	6 306	77,6	81,26	9.
<i>Praha 4</i>	21 862	143,6	152,24	5.
<i>Praha 5</i>	12593	79,0	159,41	4.
<i>Praha 6</i>	8 827	105,2	83,91	8.
<i>Praha 7</i>	5 432	42,2	128,72	6.
<i>Praha 8</i>	6 256	108,2	57,82	10.
<i>Praha 9</i>	9 171	42,6	215,28	2.
<i>Praha 10</i>	11 113	116,6	95,31	7.

Údaje o počtu obyvatel v jednotlivých MČ Prahy byly převzaty z Lexikonu hl. m. Prahy 1997 (vyd. ČSÚ)

Kriminalita posledních 15 let z pohledu policejní statistiky, státního zastupitelství a soudů

Zpracovala A.Marešová

ROK	1 POLICIÍ ZJIŠTĚNÉ TRESTNÉ ČINY	2 POLICIÍ OBJASNĚNÉ TRESTNÉ ČINY	3 STÍHÁNO OSOB	4 OBŽALO- VANÉ OSOBY	5 SOUDY ODSOUZE- NÉ OSOBY
1987	120 260	99 006	71 716	59 379	53 366
1988	119 675	97 064	72 887	51 782	47 887
1989	120 768	93 542	65 959	48 523	41 005
1990	216 852	83 237	55 317	26 341	16 521
1991	282 998	94 115	63 194	44 114	27 837
1992	345 140	108 380	66 565	48 556	31 017
1993	398 505	126 442	82 575	57 917	35 148
1994	372 427	136 935	85 929	65 139	51 931
1995	375 630	151 842	105 169	84 006	54 957
1996	394 267	162 929	109 204	85 377	57 974
1997	403 654	169 177	108 275	84 066	59 777
1998	425 930	185 093	106 488	73 905*	54 083*
1999	426 626	193 354	127 887	84 973	62 595
2000	391 469	172 245	110 808	86 074	63 211
2001	358 577	166 827	110 461	84 855	60 182
2002	372 341	151 491	93 378	77 210	65 098

Vysvětlivky:

Stíháno - počet osob, jejichž stíhání vedené podle § 160 trestního řádu bylo ve sledovaném roce ukončeno.

Obžalováno – počet osob, na něž byla podána obžaloba podle § 176 trestního řádu.

Odsouzeno - počet osob pravomocně odsouzených.

* V roce 1998 v důsledku amnestie prezidenta bylo v přípravném řízení ukončeno více než 27 tisíc trestních věcí a zastaveno stíhání více než 15 tis. osob. Projevilo se to jak snížením počtu obžalovaných osob, tak i následně osob odsouzených. Největší dopad měla amnestie na počty obžalovaných mladistvých pachatelů a obžalovaných žen.

Příloha 5

Přehled o počtu vražd a pokusů o ně na území ČR od roku 1974

(ze statistik Policie ČR zpracovala A.Marešová)

ROK	CELKOVÝ POČET	OBJASNĚNÉ TR. Č.	Z TOHO POKUSŮ	NOVOROZE- NÝCH DĚTÍ
1974	151	-	50	16
1975	137	-	36	14
1976	114	-	32	9
1977	101	-	33	11
1978	120	-	31	13
1979	130	-	37	12
1980	124	-	44	5
1981	135	-	39	7
1982	161	-	57	21
1983	173	-	67	12
1984	147	-	56	15
1985	142	-	45	12
1986	129	-	38	12
1987	139	-	35	12
1988	100	-	33	1
1989	126	119	41	5
1990	212	184	55	7
1991	194	174	61	9
1992	258	219	78	8
1993	278	229	83	6
1994	286	237	82	4
1995	277	239	96	3
1996	267	226	91	4
1997	291	252	101	3
1998	313	272	135	1
1999	265	236	89	4
2000	279	228	101	6
2001	234	208	84	1
2002	234	210	92	1

Přehled o počtu policíí evidovaných loupeží (§ 234 TZ)

Zpracovala A.Marešová

ROK	ZJIŠTĚNÉ TR. ČINY	OBJASNĚNÉ TR. ČINY
1973	522	445
1974	483	402
1975	469	389
1976	408	322
1977	641	547
1978	664	558
1979	602	540
1980	735	645
1981	643	534
1982	712	601
1983	893	732
1984	815	695
1985	944	816
1986	870	754
1987	800	683
1988	799	675
1989	789	631
1990	3 855	1 475
1991	4 142	1 515
1992	3 855	1 475
1993	4 109	1 530
1994	3 826	1 767
1995	3 978	1 752
1996	4 218	1 965
1997	4 751	2 006
1998	4 306	1 861
1999	4 817	1 900
2000	4 644	1 811
2001	4 372	1 813
2002	5 434	2 450

Příloha 7

Srovnání počtu vězněných osob v jednotlivých evropských státech a vybraných
mimoevropských státech v poměru k počtu trvale tam žijících obyvatel¹³

(vězni jsou zde jak věznění obvinění, tak i odsouzení)

s využitím údajů Home Office zpracovala dr. A. Marešová

Země	1996	1997	1998	1999	2000	Změny 1996- 2000 v proc.	Počty vězňů na 100 obyvat.	Pořadí Podle počtu vězňů na obyv.
Anglie a Wales²	55 537	61 940	65 771	65 594	65 666	18	124*	23
Belgie⁴	7 935	8 522	7 860	8 143	8 524	7	83	13
Bulharsko⁵	nezjis.		11 541			-		
ČR⁶	20 860	21 560	22 067	23 060	21 358	2	208*	28
Dánsko	3 194	3 170	3 340	3 496	3 240	1	61	6
Estonsko⁷	4 224	4 638	4 791	4 379	4 679	11	325	31
Finsko⁶	3 248	2 836	2 772	2 663	2 887	-11	56	3

¹³ Srov. Barclay, G., Tavares, C.: International comparisons of criminal justice statistics 2000, Home Office a

Statistical Bulletin, Issue 05/02, ISSN 1358-510X, Table C a Table 3, s. 7, 18-19

Počty vězňů, pokud není uvedeno jinak, představují stav vždy k 1. září

² Statistika uvádí počty vězňů k 31. srpnu.

³ Statistika uvádí roční průměr počtu vězněných osob.

⁴ Statistika uvádí denní průměr počtu vězněných osob.

⁵ Stav vězňů k 31. lednu.

⁶ Stav k 31. prosinci.

⁷ Stav vězňů k 1. lednu.

Francie	54 014	54 442	53 607	53 948	48 835	-10	80	12
Holand.	13 261	13 618	13 333	13 231	13 847	4	87	15
Irsko	2 139	2 424	2 620	2 741	2 887	35	76	10
Itálie⁶	48 747	50 527	49 173	53 296	54 479	12	94	17
Kypr	235	263	226	247	288	23	43	1
Litva⁶	12 200	13 628	14 404	14 412	9 516	22	257	30
Lotyšsko	nezjis		10 070			-		
Lucembur.	427	443	392	386	400	-6	92	16
Mad'arsko⁶	12 763	13 405	14 366	15 110	15 757	23	157	26
Malta	189	254	260	230	257	36	68	8
Německo⁵	71 675	75 026	78 324	79 666	79 507	11	97	18
Norsko⁴	2 602	2 536	2 466	-	-	-8	56	3
Polsko²	57 320	57 424	59 180	54 842	65 336	14	170*	27
Portugal.	13 743	14 167	14 330	13 086	12 728	-7	124	23
Rakousko³	6 778	6 946	6 891	6 877	6 861	1	84	14
Rumunsko	43 609	44 227	51 310	51 396	49 682	14	222	29
Rusko⁶	1,051	1,009	1,009	1,060	-	4	729	34
	515	863	172	085				
Řecko	5 270	5 577	7 129	7 525	8 038	53	76	10
Severní Irsko³	1 640	1 555	1 454	1 158	1 011	-38	60	5
Skotsko	5 862	6 084	6 018	6 029	5 868	0	115	21
Slovensko	8 168	7 656	6 897	6 904	7 136	-13	132*	24
Slovinsko	614	768	793	935	1 136	85	57	4
Španělsko⁶	42 105	42 756	44 370	44 197	45 309	8	114	20

Švédsko ⁸	5 768	5 221	5 290	5 484	5 678	-2	64	7
Švýcarsko ⁹	5 479	5 428	5 648	5 818	5 727	5	79	11
Turecko	-	60 606	60 391	67 581	49 512	-	74	9
Austrálie ¹⁰	18 193	19 128	19 906	21 538	21 714	19	113	19
Kanada ¹¹	38 574	38 775	37 793	37 384	-	-3	123	22
Japonsko ²	48 395	50 600	52 830	54 811	59 982	24	47	2
Nový Zéland ³	4 983	5 152	5 450	5 661	5 720	15	149	25
Jižní Afrika ⁴	118 731	134 202	141 441	154 576	166 334	40	385	32
USA ¹⁰	1,646 020	1,743 643	1,802 187	1,860 520	1,931 859	17	685*	33

* - u takto označených údajů jsou k dispozici počty vězněných osob na 100 000 obyvatel

v roce **2002**: Anglie a Wales – 133, **ČR – 159**, Polsko – 210, Slovensko – 139 a USA – 690 vězňů. S výjimkou ČR u všech ostatních označených zemí došlo k navýšení počtu vězňů.

⁹ Stav k 20. březnu

¹⁰ Stav k 30. červnu

¹¹ Roční průměr za finanční rok, tj. od 1. dubna do 31. března.

Kriminalita v roce 2002

Autoři: Alena Marešová
Vladimír Baloun
Martin Cejp
Drahuše Kadeřábková
Milada Martinková

Vydavatel: Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Určeno: Pro odbornou veřejnost

Tiskárna: Vydavatelství KUFŘ
František Kurzweil
Naskové 3
Praha 5

Dáno do tisku: prosinec 2003
Vydání: první

Náklad: 170 výtisků

ISBN 80-7338-020-X

